

Riksdagens protokoll

2012/13:76

Tisdagen den 12 mars

Kl. 13.00 – 15.59
18.00 – 22.06

Protokoll
2012/13:76

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 4, 5 och 6 mars.

2 § Anmälan om kompletteringsval till näringsutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Anna Hagwall som ledamot i näringsutskottet från och med den 13 mars.

Förste vice talmannen förklarade vald *från och med den 13 mars* till

ledamot i näringsutskottet
Anna Hagwall (SD)

3 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 14 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Annie Lööf (C), statsrådet Maria Larsson (KD), statsrådet Ulf Kristersson (M), statsrådet Erik Ullenhag (FP) och miljöminister Lena Ek (C).

4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2012/13:21 för torsdagen den 7 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från trafikutskottet.

5 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från följande EU-nämndssammanträden inkommit:

fredagen den 8 februari
fredagen den 8 februari
fredagen den 8 februari
fredagen den 22 februari

6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2012/13:286

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:286 Nya jobb i Storuman och Tärnaby
av Isak From (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 8 mars 2013

Näringsdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2012/13:A18 och A19 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 36 till näringsutskottet

KOM(2013) 123 till miljö- och jordbruksutskottet

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2012/13: MJU8–MJU10

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2012/13: Sfu6

Skatteutskottets betänkanden 2012/13: SkU18 och SkU20

Justitieutskottets betänkanden 2012/13: JuU11 och JuU13

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Sara Karlsson har frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder för att ändra polisens prioritering av utvisningar och om jag avser att initiera en analys av lagligheten i de metoder som används.

Sverige är ett av de länder i Europa som tar emot flest asylsökande och som ger flest människor skydd undan våld och förföljelse. För att det ska vara möjligt på sikt krävs att de personer som, efter en rättssäker prövning, inte bedömts ha behov av skydd lämnar landet. Det är först och främst Migrationsverkets uppgift att motivera personer som fått avslag i asylprocessen att återvända självmant. Om en person inte följer beslutet om avvisning eller utvisning utan motsätter sig ett återvändande, eller håller sig gömd, övergår ansvaret till polisen. Den myndighet som oftast genomför utresorna är Kriminalvården.

Regeringens ambition är att förbättra livssituationen för människor, framför allt barn, som trots det lever i Sverige utan tillstånd genom att ge dem rätt till utbildning och vård, och det förändrar inte den generella utgångspunkten. Att lagar och regler följs står inte i konflikt med en human asylpolitik. Det är en förutsättning i en demokrati.

Regeringen har de senaste fem åren ställt tydliga krav på Migrationsverket, polisen och Kriminalvården att tillsammans effektivisera arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Att myndigheterna ständigt förbättrar sitt arbete på det här området är en viktig del av en långsiktig och hållbar human asylpolitik.

För polisen är arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut en mycket begränsad del av den totala verksamheten. Huvuddelen av polisens resurser läggs på utredning och lagföring, och det är så det ska vara. Att resultaten trots det utvecklas i negativ riktning är självklart inget jag är nöjd med. Regeringen kräver att fler brott klaras upp.

Inom polisen pågår omfattande ansträngningar för att förbättra utredningsresultaten, och regeringen följer resultatutvecklingen noga.

Jag utgår ifrån att polisen i allt sitt arbete följer lagar och regler. Det innebär att en inre utlänningskontroll självklart inte får genomföras enbart på grund av att en person har ett utseende som uppfattas som utländskt eller på grund av hans eller hennes språk eller namn. Alla kontroller, precis som alla andra polisingripanden, ska dessutom ske med minsta möjliga intrång i personens frihet och integritet, och den som kontrolleras ska behandlas med humanitet och värdighet.

Dock är det inte regeringens uppgift att kontrollera att polisen i sin dagliga verksamhet följer lagar och regler. Polismyndigheterna ansvarar själva, med stöd av Rikspolisstyrelsen, för att tolka gällande regelverk och därefter göra en bedömning av vilka åtgärder som är lämpliga för att lösa den aktuella arbetsuppgiften. Att polisen ska följa lagar och regler i allt polisarbete är en självklarhet.

Anf. 2 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Tack, justitieministern, för svaret! Men jag måste säga att svaret gör mig bekymrad. Jag hade verkligen önskat mig någonting annat.

Inledningsvis vill jag klargöra en sak och ge ministern så lite som möjligt att gömma sig bakom. Utvisningsbeslut ska gälla. Om detta är vi överens. Jag vill visserligen se en annan migrationspolitik än dagens, en mer human politik, ett starkare skydd för barn och en breddning av särskilt ömmande omständigheter. Men vägen dit går genom en förändring av migrationslagstiftningen, inte genom att låta personer leva här utan papper. Det är inte ett liv jag önskar att fler tvingades leva. Vi är alltså överens om principen att besluten ska gälla.

Med det sagt tycker jag att det finns all anledning att diskutera hur det arbetet ska ske och vilken prioritet det ska ha.

Som justitieministern skriver i sitt svar har det de senaste åren pågått ett särskilt arbete i samarbete mellan Rikspolisstyrelsen, Migrationsverket och Kriminalvården. Det går under namnet Reva, Rättssäkert och effektivt verkställighetsarbete.

Det verkar finnas positiva inslag i arbetet, som att antalet dygn i förvar har reducerats. Men den överskuggande bilden är mörk, och arbetet verkar ha intensifierats den senaste tiden. Det är ingenting som poliserna har kommit på själva. Det är något som regeringen uttryckligen kräver i regleringsbrevet för 2013. Det handlar inte bara om att arbetet ska fortsätta, utan antalet verkställda utvisningar ska vara väsentligt högre än förra året.

Fru talman! Vi har en situation där 17 procent av anmälda misshandelsfall klaras upp, 13 procent av anmälda rån och 4 procent av bostadsinbrotten. Det rapporteras kontinuerligt om hur förundersökningar om grova brott läggs ned, trots att det finns bevisning, för att det saknas resurser. Jag tänker till exempel på en diskussion i P1 den 10 januari om den bedrövligt låga uppkläringen av sexköp när det gäller barn. Och det finns gott om exempel.

De siffror som jag läste upp nyss var förresten för 2011. Vad jag förstår ser siffrorna för 2012 ännu värre ut.

I detta läge med så låg uppklaringsgrad för brott, där det finns brottsoffer och människor som drabbas, styr alltså regeringen polisen att prioritera utvisningar. Det är fullständigt orimligt, och det riskerar att urholka förtroendet för rättssamhället.

Den här regeringen har gjort en grej av att öka den polisiära närvaron för att öka tryggheten i samhället. Och fler poliser har det blivit. Men det är knappast i tunnelbanan eller utanför skolor spanandes efter personer att utvisa som polisen behövs för att ingjuta trygghet hos befolkningen.

Det för mig in på min andra fråga, om metoderna. Jag antar att också justitieministern har tagit del av rapporteringen, alla berättelser från personer som stoppats och kontrollerats enbart på grund av sitt icke-svenska utseende. Detta kallas rasprofilering eller etnisk profilering. Om uppgifterna stämmer – jag ser ingen anledning att ifrågasätta om de stämmer – är det ren och skär diskriminering.

Det är inte bara väldigt obehagligt och oetiskt utan också olagligt. Och här blir ministerns svar lite svårt att förstå. Menar hon på allvar att det inte är regeringens sak att agera när det framkommer uppgifter om att polisen systematiskt använder sig av olagliga metoder i sitt arbete? Finns det enligt ministern inte ett politiskt ansvar för konsekvenserna av regeringens beställning?

Anf. 3 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag är glad att det finns en möjlighet att säga någonting i den här debatten. Vänsterpartiet hade begärt en aktuell debatt med anledning av detta, men det gick inte igenom på grund av motstånd från andra partier.

Men det som är intressant här är att regeringen under en längre tid har stått för en signalpolitik runt invandringsfrågor och flyktingpolitiska frågor. Då är det lite märkligt att man blir förvånad och slår ifrån sig när det finns de som faktiskt uppfattar signalerna.

Det som gör den här frågan extra principiellt intressant är ju våldsmonopolet, att en viktig myndighet som polisen i praktiken blir ett aktivt verktyg för den här signalpolitiken i invandrings- och flyktingpolitiska frågor.

Detta är problematiskt på flera sätt, för det första därför att det är klart att de prioriteringar och metoder som används i polisens arbete på olika fält påverkar hela samhället. Hur man behandlar människor – och i begreppet ”människor” ingår naturligtvis också de som har fått avvisningsbeslut i Sverige – är och förblir en del av den totala samhällsbilden och påverkar också andra människor i samhället.

För det andra och som en följd av detta har det sätt som polisen agerar på i samband med utvisningar och i förberedelser för utvisningar naturligtvis en stor påverkan på människor som råkar ha samma typ av utseende som jag. Det har varit ganska många exempel på människor som upplever väldigt starkt att de har blivit drabbade av polisens metoder under ett antal år, men det har blivit extra aktualiserat i samband med det som har hänt i Stockholms tunnelbana under en period. Man uppfattar att det faktum att man råkar se ut på ett visst sätt påverkar rätten att slippa bli behandlad som en potentiell brottsling av polisen, och det är ingen oviktig fråga. Det är en central fråga hur människor uppfattar polisen i det samhälle där de lever.

Därför blir naturligtvis min följdfråga i likhet med det som Sara Karlsson också var inne på: Är det eller är det inte ett politiskt ansvar för till exempel justitieministern att gå in och åtminstone diskutera frågan när polisens agerande har uppfattats på ett sådant sätt av så många människor med invandrarbakgrund, med ett utseende som gör att de har kommit att råka ut för ökad risk att stoppas i olika sammanhang, i tunnelbanan eller på andra ställen? Är det eller är det inte den politiska ledningens uppgift att se till att polisen i så stor utsträckning som möjligt uppfattas som hela samhällets polis? Det är naturligtvis en fråga som dyker upp i det här sammanhanget.

En annan fråga blir: Är det intressant för ministern att diskutera vad det är som polisen inte får göra? Finns det några gränser som man tydligt vill dra? Då räcker det inte med att bara säga att polisen ska följa lagar och regler och att det är en självklarhet. Ja, det är en självklarhet, och det är lika självklart att det nu finns en massa människor som uppfattar dessa gränser som diffusa och att polisen har agerat på ett sådant sätt att man uppfattar det som övertramp.

Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först ska jag säga till Ali Esbati att det är självklart att jag som minister kan diskutera de här frågorna. Däremot kan jag inte som

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

minister gå in och fatta beslut eller komma med bestämda synpunkter när det gäller det som är myndigheters eget ansvar. Det är en viss skillnad, men jag är faktiskt här i dag för att diskutera den här frågan.

Den här debatten har framför allt startat utifrån Stockholmsmyndighetens särskilda kontroller i tunnelbanan, som ju är vad som har beskrivits i medierna. Där finns det frågetecken, och det har också kommit ett besked från Stockholmsmyndighetens gränspolis att man inte längre tänker använda sig av den typen av metoder. Det grundar sig på att man måste ha särskild anledning till kontroll och att man då i anslutning till misstanke om brott eller en del annat har sådana möjligheter.

Det är dock otvetydigt på det sättet att man inte får göra inre utlänningskontroller bara baserat på utseende eller sådant. Det krävs mer enligt den lagstiftning som vi har antagit i riksdagen. Jag utgår alldeles självklart från att polisen i all sin verksamhet följer lagstiftningen.

När det gäller Revaarbetet är det dock precis som Sara Karlsson berättade här: Det arbetet har intensifierats, eftersom vi har talat om att det är viktigt att effektivisera avvisnings- och utvisningsärenden inom de aktuella myndigheterna. Arbetet omfattar väldigt många olika uppgifter och handlar inte enbart om det som har diskuterats i medierna. Mycket av arbetet är bra, för det är humant och riktigt att effektivisera arbetet. Det är inte så märkvärdigt.

Det är inte heller så märkvärdigt att regeringen har påpekat för myndigheterna att man bör intensifiera det här arbetet. Vi har ju ganska stora bekymmer i dag. Vi har en asylprocess som innebär att vi prövar ärenden mycket noggrant, men sedan är det dess värre så att inte alla följer de domstolsbeslut som har fattats. År 2012 överlämnades ungefär 12 000 återvändandeärenden från Migrationsverket till polisen på grund av att personer avvikit eller på grund av att det kunde antas att tvång skulle behövas för att verkställa ett beslut om avvisning – 12 000 ärenden.

Balansen för polisens del när det gäller de här ärendena närmar sig 20 000. Kostnaderna för alla de människor som trots ett beslut om avvisning och att man inte får vara i Sverige stannar kvar är ungefär 1,6 miljarder per år. Det är väldigt stora kostnader. Det är alltså viktigt att försöka verkställa det domstolen har fastställt någorlunda snart. Om vi skulle kunna korta tiden med en månad handlar det om 125 miljoner kronor som vi självklart kan använda mycket bättre, till exempel till att stötta barn och ungdomar som så väl behöver det.

Detta måste naturligtvis ske på ett riktigt sätt och enligt de regler som gäller. Jag är väldigt tydlig på den punkten. Men det går inte, om man ska ha en kontrollerad och reglerad invandring med riktiga processer, att inte ha någon myndighet som har ansvar att agera när människor väljer att inte följa av domstol fattade beslut. Det arbetet är svårt, komplicerat och inte alltid så uppskattat, och det är självklart så att det är viktigt att vi håller ögonen på att det sker enligt lagar och regler.

Men så länge vi ska ha en reglerad invandring måste den här delen fungera. Det är en liten del av polisens verksamhet men synnerligen central i alla fall, och jag menar att de direktiv vi har gett till myndigheterna är viktiga.

Fru talman! Jag inledde med att understryka att vi självklart står bakom att utvisningsbeslut ska gälla, just för att vi inte skulle få den här diskussionen där justitieministern kan gömma sig bakom det.

Det jag skulle säga, fru talman, var att det inte är helt ovanligt att jag träffar på personer, kanske främst i mitt privatliv, som utsatts för brott. Jag antar att också justitieministern träffar på många personer som utsatts för brott. Väldigt ofta är de här personernas erfarenheter av polisutredningarna negativa. De upplever sig kanske inte bli tagna på allvar, eller så har de fått gå och vänta länge utan att höra något tills det bara väldigt långt senare dimper ned ett brev med posten som berättar att ärendet är nedlagt eller att de får ett jättesnabbt svar om att ärendet läggs ned.

Ofta handlar det om så kallade mängdbrott, men jag träffar ibland också personer som har utsatts för grova brott, som har blivit misshandlade eller våldtagna och som också har negativa erfarenheter av hur polisutredningen har gått till eller snarare inte gått till. Det är det som ofta upplevs som problemet.

Alla de här erfarenheterna och upplevelserna, att utsättas för brott men att polisen inte har tid att utreda, inte har resurser att lägga på dem, är sådant som undergräver förtroendet för polisen och för hela rättssystemet. Detta i kombination med att polisen lägger stora resurser på att jaga papperslösa med väldigt tveksamma metoder lägger verkligen ingen bra grund för trygghet och förtroende. Människor ser ju detta.

Beatrice Ask tog upp att gränspolisen i Stockholm har beslutat att inte längre stå i tunnelbanan. Jag uppfattade det beslutet som att det var just gränspolisen men att det fortfarande kommer att finnas annan polis på plats som kan använda samma metoder. De skulle väl inte sluta helt. Det finns också rapporter från andra delar av landet om andra typer av metoder som måste ses som väldigt tveksamma.

Om man tar ytterligare ett kliv utanför detta kan man fråga sig vad detta gör med samhället. Jag tycker att det är en relevant diskussion att ta. Vad händer med samhället när polisen står i tunnelbanan eller någon annanstans och stoppar människor på rasistiska grunder? Vad händer när polisen spanar utanför skolor och sjukhus i jakt på papperslösa så att mänskliga rättigheter åsidosätts? Vad händer när angiveri växer fram bland klasskamrater och grannar?

Jag tycker att justitieministern ska fundera över vad vi vinner och vad vi förlorar med en sådan utveckling. Jag vet att jag inte bara talar för mig när jag säger att jag inte vill leva i ett sådant samhälle. Detta är ingen liten eller oviktig fråga. Det handlar om samhällets anständighet, om social tillit och om människovärde. Och här står landets justitieminister och försöker avhända sig sitt politiska ansvar. Jag tycker att det är makalöst.

Men ministern har fler minuter på sig att förklara det här: Hur kan detta anses vara rimliga prioriteringar? Och hur kan konsekvenserna av regeringens politik inte vara en fråga för regeringen? Det är klart att metoderna följer med om man ska leva upp till de krav som regeringen ställer på att väsentligt öka antalet utvisningar. Det är en direkt konsekvens av regeringens beställning. Hur kan det inte vara ett politiskt ansvar?

Anf. 6 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Jag tror inte att någon i den här debatten har förväntat sig att justitieministern ska komma med några listor med namn på polismän, ge dem betyg eller något sådant där. Det handlar om den bredare politiska diskussionen om hur man från regeringens sida ser på polisens prioriteringar och hur man ser på hur polisens agerande uppfattas brett i samhället.

Inget av detta var någonting som justitieministern egentligen berörde i någon särskild grad i sin kommentar, utan hon gömmer sig bakom en formulering som är oerhört intetsägande – att det är en självklarhet att polisen ska följa lagar och regler i allt polisarbete. Just eftersom det är en självklarhet är det inte heller något särskilt intressant uttalande. Vi diskuterar allt det andra som uppenbarligen inte är självklart.

När det gäller prioriteringar och agerande finns det, som jag sade, två dimensioner. Den ena är den rent juridiska gränsdragningsproblematiken. Frågan i interpellationen handlade bland annat om ifall man är beredd att initiera en analys av lagligheten i metoderna. Vilka metoder är okej, och vilka är inte okej? Vilka riskerar åtminstone att inte vara okej? Det borde gå ut signaler om detta till polismyndigheten. Var får man spana? På vilket sätt får man lägga upp sitt spaningsarbete och sitt arbete generellt med de här frågorna? Det vore intressant att få det analyserat, men det verkar inte finnas något direkt intresse av det hos regeringen.

Den andra, och kanske ännu viktigare, frågan är: Uppfattar man detta som ett problem? Är man beredd att agera för att polisen ska uppfattas som hela samhällets polis? Hur bygger man upp ett förtroende som uppenbarligen har blivit skadat? Där hörde jag inte heller någonting från ministerns sida. Det är beklagligt. Jag tror att debatten kommer att fortsätta.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag blir beskylld för att gömma mig bakom olika argument. Jag kan säga att i denna fråga tänker jag över huvud taget inte gömma mig. Jag diskuterar mycket gärna den och många andra. Däremot uppfattar jag att Sara Karlsson själv försöker komma ifrån diskussionen om Reva, det som har hänt i Stockholm och har förekommit i medierna i flera dagar, genom att börja tala rent allmänt om utredningar, polisens resultat och så vidare.

Av tidsskäl tänker jag fokusera på det som rör verkställighetsarbetet. Det är viktigt, och det är oerhört känsligt. Detta handlar ofta om människor som har flytt från sina länder och kanske har lämnat dem med stora trauman bakom sig. De får saken prövad, de mår inte bra och de har kanske farit illa också här i Sverige. Detta är oerhört viktigt, så smit inte ifrån diskussionen!

Jag är helt säker på att vi måste ha ett anständigt verkställighetsarbete också när migrationsprocessen har fungerat och genomförts på ett vettigt sätt. Detta ska naturligtvis också granskas.

Det är inte så att polisen nu prioriterar att ägna sig åt avvisningar och utvisningar. Om man påstår det är man ute och cyklar. 57 procent av polisens resurser – och det är en ökning – används till utredning och lagföring av just den typ av brott som Sara Karlsson nämnde. Huvuddelen av pengarna går till detta. 0,5 procent används till verkställighets-

arbete enligt den bedömning som Rikspolisstyrelsen gör. I denna lilla del har regeringen sagt: Kan ni vara snälla och samordna er med Migrationsverket och Kriminalvården för att se om ni kan korta tider och försöka göra detta arbete lite bättre?

Vi har en balans på 20 000 människor varav ungefär hälften finns på olika anläggningar som Migrationsverket står för. Resten vet vi inte riktigt var de är, men de är förmodligen någonstans i Sverige. Detta är ett växande problem i en värld där människor flyr och söker tröst och trygghet någonstans. Då är det viktigt att ett anständigt land som vårt har rimliga processer och prövar varje ärende rättssäkert och seriöst. Men när beslut är fattat måste de som inte har skäl att stanna i Sverige åka hem, hur jobbigt det än kan vara. Annars får vi inte plats och möjlighet att ta emot alla de andra som behöver hjälp, stöd och skydd enligt alla regler.

Det är här som denna lilla verksamhet på 0,5 procent av polisens arbete ligger. Det är här man har diskuterat det som har gjorts i Stockholm specifikt. Det är en mycket liten del av det arbete som bedrevs. Det jag säger är att reglerna är tydliga och uppenbara. Man kan inte gå omkring och kontrollera folk därför att de är brunögda, har svart hår, pratar konsigt – det vill säga inte svenska – eller avviker på något annat sätt. Man ska ha särskilda skäl. Det ska finnas en misstanke om något – att personen har begått ett brott eller någonting annat som verkar knepigt. Då har man tillåtelse att pröva detta.

Jag tycker inte att det är särskilt svårt. Men det finns situationer när det för polisen är besvärligt att göra en bedömning. Jag tycker att det är viktigt att sådant granskas. Många människor som möter poliser i olika sammanhang kan tycka att det är besvärligt. Det är viktigt att de vet att man kan få frågan prövad hos Justitieombudsmannen eller hos Rikspolisstyrelsens avdelning för sådana här ärenden.

Riksdagen känner till att vi också i särskild ordning nu har gett Polisorganisationskommittén ett uppdrag att utreda om vi behöver ett fristående organ för att granska polisens verksamhet. Om det finns ett behov av det ska man också komma med ett förslag till hur ett sådant organ ska se ut.

Vi fuskar inte med dessa frågor. De är viktiga, och det är inte en huvudprioritering. Men det är ur mänsklig synpunkt centralt att detta sker på ett effektivt och fokuserat vis.

Anf. 8 SARA KARLSSON (S):

Fru talman! Beatrice Ask sade någonting om att jag försöker gömma mig bakom något och att jag pratar generellt. Jag förstår inte riktigt vad hon menar. Det jag försökte göra var att beskriva det jag ser och det som människor upplever och sätter ord på. Det man ser är att brott som man utsätts för inte blir lösta och att det sker en prioritering av denna typ av arbete – att utvisa personer som inte har fått rätt att stanna i Sverige.

Detta är sant. Det står klart och tydligt i det regleringsbrev som regeringen har gett till Rikspolisstyrelsen. Det Beatrice Ask gör här är att i stället för att försvara denna prioritering försöka förminska den diskussion som har varit och som har uppkommit av det obehag som människor känner och upplever och av den ilska och vrede som finns över det vi ser.

Prot. 2012/13:76

12 mars

*Svar på
interpellationer*

Inte heller kommenterar Beatrice Ask metoderna. Som Ali Esbati påpekar säger hon bara att det är en självklarhet att man ska följa reglerna. Hon ger inte någon hint över huvud taget om politiskt ansvar.

Kommer det att komma några nya riktlinjer för hur polisen ska arbeta med detta? Kommer regeringen att initiera ett sådant arbete, en analys av och en diskussion om vad det är som ska gälla? Detta är trots allt konsekvenser av regeringens politik. Antingen menar ministern verkligen att detta inte är en politisk fråga, eller så är hon bara nöjd med utfallet av politiken. Jag vet inte vad som är värst.

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Vad människor ser och upplever, enligt Sara Karlsson, är att polisen inte utreder brott och att polisen prioriterar fel. Det må vara en bedömning man kan göra.

Jag lutar mig mer mot de nationella trygghetsundersökningar som sker på ett statistiskt vederhäftigt sätt varje år. De visar att människor känner sig tryggare för varje år och att de har stort förtroende för polis och rättsväsen. Icke förty finns det människor som kan känna obehag inför hur polisen arbetar. Inte minst om de inte har rätt att vistas i Sverige kan det kännas obehagligt, men det kan helt enkelt också vara fråga om ovana vid att möta någon från den myndigheten. Därför är bemötandefrågor oerhört centrala.

Nu diskuterar vi inre utlänningskontroll och verkställighetsärenden. De regler som finns är tydliga. Vad riksdagen tycker ska gälla framgår klart. Det finns också riktlinjer från Rikspolisstyrelsen om hur man ska arbeta. Likväl kan det naturligtvis finnas skäl att diskutera frågan, och jag utgår från att det sker inom polisens verksamhet.

Jag berättade att det tas initiativ. Vi har bett Polisorganisationskommittén att fundera över om det behövs ett särskilt organ för att granska polisens verksamhet och i så fall lägga fram förslag om hur ett sådant organ ska se ut. Det finns också möjligheter att ifrågasätta polisens agerande genom att anmäla till olika instanser. Jag nämnde det tidigare.

Det väsentliga i den här diskussionen är ändå att om riksdagen anser att Sverige ska ha en reglerad invandring, om riksdagen anser att Sverige ska ha en anständig migrationsprocess och en prövning av asylärenden, måste man fullfölja och respektera de beslut som domstolen fattar. Då måste vi på ett eller annat vis se till att vi i ordnade former sköter också den delen i kedjan. Annars fungerar inte detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:231 om tonnageskatten och regeringens sjöfartspolitik

Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig när en tonnageskatt för svensk sjöfart ska införas.

Regeringens målsättning är att Sverige ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäring. Frågan om införandet av en tonnageskatt i Sverige har

tidigare utretts av Tonnageskatteutredningen. Vid beredningen av utredningens förslag har det framkommit att både utredningens analys och de förslag som lagts fram på grundval av analysen är bristfälliga. Beslutsunderlaget och utredningens förslag bedöms därför inte kunna ligga till grund för lagstiftning. Det är därför nödvändigt att frågan om tonnageskatt utreds igen.

Regeringen har därför den 24 januari 2013 beslutat om direktiv till en utredning med uppdrag att analysera möjligheten att införa ett system med tonnageskatt i Sverige. Frågan ska denna gång utredas ur ett bredare perspektiv. Utredningen ska även se över andra befintliga stöd för sjöfartsnäringen. En utgångspunkt för utredningens uppdrag är dock att sjöfartsstödet i grunden ska vara oförändrat.

Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 november 2014.

Anf. 11 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag får tacka finansministern för svaret, även om jag inte vet om jag ska skratta eller gråta över svaret.

Svaret inleddes med att "regeringens målsättning är att Sverige ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäring". Det finns ingen som helst trovärdighet i det påståendet. Frågan har funnits på regeringens bord sedan 2006. Nu har regeringen sagt, som också framgick av svaret, att inget kommer att hända under den här regeringens mandatperiod. Två mandatperioder, drygt åtta år, har gått, och vi har vid ett flertal tillfällen fört en debatt i kammaren om att sjöfartsnäringen lider stort.

Under de första åren tyckte Anders Borg att det inte var något större problem eftersom utflaggningen inte var så stor, men från och med 2009 och framåt har vi sett det vi varnade för, nämligen en omfattande utflaggning från svenska rederiers sida i Sverige om inte samma konkurrensvillkor i skattehänseende införs för svensk sjöfart som inom EU i övrigt. Detta har inte finansministern brytt sig om. Svensk sjöfart genomgår nu den värsta krisen sedan andra världskriget, då fartyg torpederades ute i Atlanten. Det sker inte nu, men det som har hänt är att dryga 100 handelsfartyg har lämnat Sverige. 5 000 direkta jobb inom sjöfartsnäringen har försvunnit på bara fyra år. Därutöver finns indirekta arbetstillfällen, och rederinäringen har naturligtvis drabbats. Det maritima klustret kommer att bli allt mindre i Sverige.

Den betydligt mindre varvsnäringen i dag jämfört med tidigare år kommer successivt också att förminskas ytterligare eftersom utländska fartyg går till sina hemmahamnar, till exempel Köpenhamn eller Helsingfors och andra ställen där det finns varvskapacitet. Fartygen underhålls där i stället för i svenska hamnar.

Det här kommer sammanlagt att innebära stora förändringar för svensk sjöfart. Regeringens svar är att den utredning som lades fram 2006 inte dög, att frågan måste utredas ånyo och att beslut om en utredning fattades i januari i år.

Vad har hänt under tiden? Ingenting från regeringens sida. Man har inte presenterat några förslag till hur man ska komma till rätta med den utflaggning som pågår.

Det är sorgligt att se hur regeringen på detta passiva sätt och med ointresse för sjöfarten har låtit en hel näring mer eller mindre skrotas ned. Nu finns 78 svenskflaggade lastfartyg i fjärrfart, men ytterligare 15

kommer att flaggas ut. Vi vet att de länder som kommer att få utflaggningarna säger att de inte vill ha gammalt tonnage från svenska rederier. De vill ha de nybeställda fartygen. Det som blir kvar i Sverige är det gamla tonnaget, det som rostar och successivt kommer att upphöra. Så ser den svenska regeringens sjöfartspolitik ut i dag.

Anf. 12 ULF BERG (M):

Fru talman! Lars Johansson går tillbaka till andra världskriget i beskrivningen av sjöfarten. Det kan jag tycka är en överdrift. Däremot tänker också jag titta lite i historien. Lars Johansson glömde att tala om att redan regeringen Persson tittade på frågan. Det första tillkännagivandet om tonnageskatten kom 2004. Det hände ingenting då heller, och det är naturligtvis ett problem att bortse från detta om man heter Lars Johansson. Det här har varit en komplicerad fråga, och Lars Johansson har varit vice ordförande i skatteutskottet och vet mycket väl att frågan har diskuterats fram och tillbaka.

Jag har ställt frågor till Lars Johanssons partikamrater om hur vi förfar med den skatteskuld som uppstår via bland annat avskrivningsregler. Där har jag inte fått något svar. Det är helt tydligt att frågeställaren egentligen delar vår syn om att det måste till en betydligt bredare utredning som ser över hela sjöfartsnäringen. Det är klart att arbetslinjen ska gälla även här. 241 000 nya jobb sedan 2006 ger effekt, och jag hoppas att vi ska få till en sådan effekt även inom den här näringen.

Det här är naturligtvis indirekt en fråga för Dalarna, men det är ingen väljare som har kommit till mig och sagt att jag måste göra något åt tonnageskatten. Det är klart att det här är en västkustfråga, men den är nog så viktig ändå. Jag kommer från Dalarna, och det är ett av de viktigaste exportlänen så det är klart att vi ska ha en bra sjöfart. Men vi måste också ha en konkurrensneutral sjöfart och titta på vad som händer med tåg, lastbil och liknande.

Frågan är ganska svår att lösa, tror jag, och därför måste denna utredning till. Eftersom det här redan är en gynnad näring tycker jag att det är bra att man försöker hitta nya regler inom befintliga ramar.

Det finns olika sätt att lösa frågan om tonnageskatt. Ett sätt är att man tittar på tonnaget och räknar ut hur många dagar som fartyget har varit i farten, och så lägger man det till en inkomst. Den inkomsten deklarerar sedan via bolagsskatten.

Då är min fråga: Är Lars Johansson beredd att i sitt parti verka för att ändra bolagsskatten för att på så sätt gynna rederinäringen? Eller tänker man fortsätta att föra en politik där man vill höja bolagsskatten jämfört med vad vi moderater och Alliansen har beslutat? Det är ändå en intressant fråga. Jag hoppas att Lars Johansson vill svara på den delen också.

Det är så med historia, fru talman, som någon sade hemma: Det var bättre förr, men riktigt bra har det aldrig varit. Det kanske är så i den här frågan också. I så fall skulle jag kunna få en förklaring till Lars Johanssons politik, att det var dåtidens framtidsparti som diskuterade denna fråga.

Anf. 13 CHRISTINA OSKARSSON (S):

Fru talman! Jag vill tacka Lars Johansson för att han har ställt den här interpellationen.

Frågan om sjöfartens villkor och tonnageskatt är inte ny. Vi socialdemokrater har ända sedan 2006, när den utredning som vi tillsatte blev klar och presenterade sitt förslag, drivit på denna fråga genom olika debatter, motioner och skriftliga frågor. År 2007 fick regeringen ett tillkännagivande från riksdagen om att tonnageskatt ska införas utan ytterligare dröjsmål.

Svaret från den moderatledda regeringen har varit: Frågan bereds, sjöfarten är redan ekonomiskt gynnad och utredningen från 2006 är för gammal och bristfällig och måste göras om.

När man bereder något betyder det för de allra flesta, i alla fall för dem som vistas utanför detta hus, att något görs och att det ska bli något av det man bereder.

Under tiden som regeringen kategoriskt har varit avvisande har den svenska handelsflottan halverats, och fler fartyg är på gång att flagga ut, precis som Lars Johansson sade. Många tusen arbetstillfällen har redan försvunnit.

Det är ytterst allvarligt att regeringen inte gjort något åt detta trots alla motioner, även från alliansledamöter, om att påskynda införandet av tonnageskatt som vi behandlar så gott som varje år i skatteutskottet.

Om det nu är så, som finansministern så ofta påstår, att den svenska rederinäringen är extremt gynnad, varför väljer då redarna att flagga ut sina fartyg till exempel till Danmark och Finland?

Regeringen har nu presenterat en handlingsplan för svensk sjöfartsnäring, men enligt sjöarbetmarknadens parter är den inte gjord för en bransch som är i kris och kommer inte att stoppa utflaggningen av fartyg till andra länder.

Regeringens svar på detta är att i mitten av februari 2013, alltså i år, meddela att man ska tillsätta en ny utredning om tonnageskatt och att dess förslag ska presenteras den 15 november, men inte i år utan 2014.

Det har gått sju år sedan den förra utredningen presenterades, och redan då ansåg regeringen att den var bristfällig. Varför har man inte gjort något åt detta under alla dessa år? Regeringen har i flera års tid nedprioriterat den svenska sjöfarten, och det känns som om regeringen och finansministern inte tar det här på allvar.

Svaret på interpellationen ger inget hopp för sjöfarten. Det känns mer som en kopia av tidigare svar vi fått.

Jag vill ställa en fråga till finansministern: Nu när läget är så allvarligt för den svenska sjöfarten, finns det någon möjlighet att finansministern kan påskynda införandet av tonnageskatt så att ett förslag kan komma snarast, dock senast under detta år, alltså 2013?

Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Sverige har en bred sjöfartspolitik, som redovisas i den sjöfartsstrategi som infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd presenterade härförleden. Det handlar om främjande av företagsamheten, om utbildningssystem, om säkerhet och om miljö.

Vi har sedan lång tid tillbaka på skattesidan haft en förmånlig ställning för sjöfarten. Vi har alltså en återbetalning av arbetsgivaravgifter.

Prot. 2012/13:76

12 mars

*Svar på
interpellationer*

Vi har inte inkomstskatt, som vi har för vanliga löntagare. Vi har inte den belastning av miljöskatter som vi till exempel har för andra näringar. Vi vet att generösa regler för uppskov och avskrivningar gör att man betalar mycket lite bolagsskatt i denna näring. Det är svårt att hitta någon annan svensk näring som har så pass generellt förmånliga skattevillkor som sjöfartsnäringen.

Jag kan gärna redovisa hur det till exempel ser ut med arbetsgivaravgifter för ett enskilt fall eller när det gäller inkomstskatten, men vi vet att det inte finns någon annan näring som har så låg skattebelastning som sjöfarten. Det är ett faktum.

Vi fick för ett antal år sedan ett utredningsförslag. Nu vill Socialdemokraterna beskriva det som okomplicerat att införa tonnageskatt. Vi har ändå haft ett flertal socialdemokratiska finansministrar, både Bosse Ringholm och Pär Nuder, och de samt Magdalena Andersson med sin kunskap från Skatteverket, antar jag, kan redovisa för Socialdemokraterna varför man höll tillbaka och inte gick fram med det förslag som förelåg. Jag ska gärna redovisa de skälen, för de står fortfarande kvar.

Det handlar om att vi har väldigt stora skatteuppskov. Skulle vi ändra de reglerna finns det stor risk för en ännu snabbare utflaggning av fartyg, eftersom man nu rullar dessa skatteuppskov framför sig.

Nu vill Socialdemokraterna göra gällande att det här är okomplicerat, och enligt Christina Oskarsson kan det alltså lösas till november i år. Det är ju, med förlov sagt, en förvånansvärd information. Den bedömning som görs av tjänstemännen på skatteavdelningen på Finansdepartementet är att det här är en mycket komplicerad fråga, att det krävs ett gediget utredningsarbete och att det inte finns, som vi ser det i dag, en enkel lösning på det problem som vi har att hantera. Får vi inte en lösning på uppskoven, ja, då är det relativt sannolikt att vi får fortsatt utflaggning.

Om det nu är så enkelt skulle jag vara tacksam om Socialdemokraterna här i talarstolen kan ge oss en redovisning av hur det ska lösas. Ni har ju haft exakt lika många år som vi på er att lösa detta, och vi har inte sett ett enda förslag från Socialdemokraternas sida på hur denna svåra fråga ska hanteras.

Nu har vi tillsatt en utredning som har ett uppdrag med ambitionen att se över på vilket sätt man kan införa en tonnageskatt och hur det ska landa. Men det är en komplex fråga, och det är ingenting som man kan hantera på ett enkelt sätt. Det behövs en ordentlig beredning, och detta behöver sedan gå på remiss och hanteras på sedvanligt sätt. Då får vi naturligtvis se om vi kan landa i ett förslag.

Ambitionen är tydlig: Vi ska utreda tonnageskatten för att hitta en lösning på problemet. Men jag skulle uppskatta om Socialdemokraterna, givet det hårda tonläge man väljer, kanske kunde ägna någon minut eller två åt att berätta hur man har tänkt lösa problemet. Under alla dessa år har vi inte hört någonting om det.

Anf. 15 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är rätt intressant att finansministern efterfrågar förslag från Socialdemokraterna på hur skattelagstiftningen ska se ut i Sverige. Det är faktiskt regeringen som har ansvaret för att leda landet. Vi kan ta initiativ i riksdagen, vilket vi också har gjort, som nämndes tidigare, genom ett tillkännagivande.

Jag tror inte att vi ska ha en lagstiftningsordning i Sverige där riksdagen går in och lägger fram egna förslag, utan det är faktiskt regeringens ansvar.

Det är märkligt att detta ska vara en så oerhört svår fråga med tanke på att den har legat på regeringens bord sedan sommaren 2006. Regeringen tillträdde faktiskt i september det året. Jag var med redan hösten 2006 och kunde se att man med rekordfart genomförde den ena skatteförändringen efter den andra med kraftigt förkortade remisstider på bara någon vecka i vissa fall. När man vill går det alltså, men när man inte vill går det inte, och det är precis det som sker här. Man vill inte. Regeringen vill inte. Ni ser inte problemet.

Att andra länder har infört tonnageskatt bryr man sig inte om. Att Finland införde det för något år sedan bryr man sig inte om. Andra EU-länder har också infört det. Det finns alltså erfarenhet i EU när det gäller hur en tonnageskatt ska utformas. Det är alltså inget konstigt, och det verkar i andra länder vara en fungerande lagstiftning. Därför är det mycket märkligt att regeringen fortsätter att skylla ifrån sig med att det är så komplicerat och svårt att man inte kan genomföra en tonnageskatteförändring i Sverige. Det håller inte, Anders Borg!

Det här är frågor som får allt större betydelse. Anders Borg har inte ifrågasatt mina siffror, och det kan han naturligtvis inte göra, om att halva handelsflottan har försvunnit, att 5 000 jobb har försvunnit och att fler jobb är på väg bort. Detta är fakta, och då måste man agera. Då kan man inte bara sitta passiv och säga att utredningarna är besvärliga och så vidare. Regeringen har ett beredningsansvar. Ni har haft över sex år på er. Ni har inte gjort någonting.

Vi hade en interpellationsdebatt så sent som den 13 september, för ett halvår sedan. Då sade man att man håller på med utredningsdirektiven och att de skulle komma. Ja, de kom nu, ett halvår efter den interpellationsdebatten. Så har det varit hela tiden: Man skjuter frågan framför sig. Det är oerhört trist att se.

Detta är kanske inte en så aktuell fråga för Berg i hans valkrets, men i Göteborg är det en jätteviktig fråga. Där har sjöfartsnäringen mycket stor betydelse. Det är därför som vi i Göteborg och Västsverige är så starkt engagerade i frågan. Sjöfarten har dock betydelse för hela landet. Det vet vi alla här, hoppas jag.

Sveriges största hamn ligger i Göteborg, och huvuddelen av den svenska basindustrins export går via Göteborgs hamn. Det handlar om många arbetstillfällen, och då talar jag inte bara om sjöfartsjobben, vilka i sig är väldigt viktiga, utan också om dem som jobbar inom land- och sjölogistik och liknande och inom den utbildningsverksamhet som finns.

Redan i dag kan inte sjöbefälsutbildningen praktisera längre på svenska handelsfartyg, för de är alldeles för få. Nu har till och med regeringen i höstas avsatt 2 ½ miljon kronor i resebidrag till dem som går på sjöfartsutbildning i Sverige, så att de kan åka till utländska fartyg och där få sin praktik. Detta om något visar väl att det har gått fel med den svenska sjöfartspolitikern och att regeringen inte tar sitt ansvar för att se till att vi kan bibehålla en svensk sjöfart.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 16 ULF BERG (M):

Fru talman! Jag måste fråga Christina Oskarsson: Om nu detta gick så snabbt, varför fixade inte regeringen Persson till det hösten 2004? Den 9 mars det året riktade skatteutskottet ett tillkännagivande om just denna fråga, men tydligen kom också den dåvarande regeringen under ledning av Göran Persson till slutsatsen att detta var en komplicerad fråga.

Jag frågar precis som finansministern: Varför får vi inga svar? Jag har tidigare i denna kammare när vi från skatteutskottet har debatterat ställt konkreta frågor om hur vi ska lösa de här problemen. Inte heller vid de tillfällena har vi fått svar.

Det är ändå intressant att veta om skatteutskottets majoritet och Finansdepartementet är ute och seglar, för att uttrycka det vitsigt. Jag är helt övertygad om att det inte är så. Det är ändå stora summor som finns inbyggda i detta system med just avskrivningsregler och annat.

Socialdemokraterna har kanske en annan syn. Det kanske inte finns så många kvinnliga redare. Annars brukar man ju inte tycka om vare sig vinster eller annat, men det finns väl ändå en anledning att lösa problemen.

Tonnageskatt kan naturligtvis vara något att fundera över. Tekniken ser ut så här, enligt utredningsdirektiven: ”I regel är systemen utformade så att ett schablonbelopp multipliceras med det antal dagar som företaget förfogat över respektive fartyg. Den schablonberäknade inkomsten läggs sedan till företagets övriga inkomster och beskattas med den ordinarie bolagsskattesatsen.” Detta gäller oavsett om det går bra eller dåligt för rederiet. Det är alltså detta vi debatterar.

Anf. 17 CHRISTINA OSKARSSON (S):

Fru talman! Anders Borg skriver i svaret på interpellationen att regeringens målsättning är att Sverige ska ha en konkurrenskraftig sjöfartsnäringsring. Det svaret har vi fått under alla år, men inget har gjorts från regeringens sida för att det ska bli så.

Anders Borg beskriver hur svårt det är att införa tonnageskatt. Varför är det så svårt? Övriga nordiska länder har ju klarat av det. Om det nu är så svårt att regeringen bedömer att man inte klarar av det den här gången, varför tar man då inte hjälp av de nordiska länderna? Skicka dit någon för att ta reda på hur de har gjort, så att vi kan få en tonnageskatt även i Sverige och därmed rädda vad som räddas kan av sjöfarten!

Sedan vill jag vända mig till Ulf Berg. Han är egentligen inte den jag ska debattera med i dag eftersom det är en interpellationsdebatt med Anders Borg, men jag kan inte låta bli.

Även om det här inte är en fråga för dina väljare i Dalarna, Ulf Berg, kan en sjöman ändå vara bosatt i Dalarna. Det är det som är så bra med sjöfarten. Man jobbar sådana skift att man kan åka hem till Dalarna några veckor, och sedan åker man i väg och jobbar och så vidare.

Låt mig sedan bemöta påståendena att vi inte gjorde något, eftersom det fanns ett tillkännagivande redan 2004. Vi gjorde visst något. Vi till-satte en utredning, och det är den utredningen som ni anser är bristfällig – och ni har väntat i sju år och inte gjort något!

Fru talman! Även jag har ställt en fråga till finansministern om den svenska sjöfartens konkurrenskraft. Jag noterar att den ställdes den 4 juni 2003, och svaret kom den 18 juni.

Den redogör för vilka stöd man kan ha. EU:s riktlinjer för statligt stöd till sjötransport tillåter statligt stöd i form av skattemässiga och sociala åtgärder för att förbättra de europeiska rederiernas konkurrenskraft inom den internationella sjöfarten. Det är viktigt att komma ihåg att man tillåter statligt stöd här. Det är ju inte precis EU:s linje i övrigt.

Tonnageskatt nämns som ett exempel på detta. Tonnageskatten – många ledamöter vet inte vad det är – är inte obligatorisk, utan det är en frivillig skatt. Den innebär att redaren oavsett om verksamheten går med vinst eller förlust betalar ett skattebelopp som är relaterat till det tonnage som är i trafik. Tonnageskatten ersätter således inte den vanliga företagskatten, utan man kan välja den.

När vi i Sverige blev EU-medlemmar den 1 januari 1995 kunde vi börja tillämpa dessa bestämmelser. Under ministären Perssons tid kom det förslag som nu ska ingå i utredningen. Jag tycker att det är väldigt klokt att man breddar perspektivet. Den 1 oktober sjösattes – får man väl lov att säga – ett nytt sjöfartsstöd. Det gavs och ges i form av att arbetsgivaren skattekrediteras ett belopp motsvarande skatteavdrag och arbetsgivaravgifter. Syftet med detta stöd, som fortfarande är i funktion, är att ge svensk sjöfartsnäring konkurrensvillkor som är likvärdiga med konkurrensvillkoren för andra EU-länders handelsflottor.

Fru talman! Jag ska citera ur finansminister Bosse Ringholms svar den 18 juni 2003:

”En tonnageskatt skulle komma att strida mot principerna bakom vårt skattesystem. Det skulle vidare ge upphov till avgränsningsproblem eftersom ofta endast en del av ett rederiföretags verksamhet skulle kunna schablonbeskattas. All annan verksamhet som företaget bedriver måste beskattas på vanligt sätt.”

Så kommer de två sista meningarna: ”Det är inte aktuellt att föreslå en övergång till tonnageskatt. Jag delar den uppfattning riksdagen intagit när den så sent som i våras avslog motioner om införande av tonnageskatt.”

Fru talman! Det var Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som avslog motioner från Ulf Berg och många andra när vi ville ha denna utredning.

Så småningom kom det en utredning. Det ändrades i och med socialdemokraten Claes-Göran Brandin från Göteborg. Då kom den utredning som nu behöver göras om och som gjordes av Göran Ekström. Den innehöll det som Ulf Berg tydligt påpekade, nämligen stora brister när det gällde avskrivningsreglerna.

Lars Johansson och jag har tidigare diskuterat detta. Vi har varit eniga om att vi inte ska skänka en näringsgren ungefär 20 miljarder, som det var fråga om. Detta måste utredas i samband med att man tar in hela sjöfartsstödet.

Jag tycker att finansministern genom utredningsdirektiven på ett välgörande sätt har klargjort att detta är god svensk politik.

Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det kan finnas skäl att klarlägga vad det är vi debatterar. Regeringen har alltså tillsatt en utredning med en kvalificerad utredare som ska ta reda på om och hur det är möjligt att genomföra förslag om tonnageskatt. Bakgrunden är givetvis det som har framkommit i denna debatt, nämligen att svensk sjöfartsnäring har minskat i omsättning under den kris vi haft i världshandeln och den samtida utbyggnad av tonnage som har skett globalt sett. Bland annat har Kina byggt ut kraftigt.

I denna debatt är vi, såvitt jag förstår, överens om att vi ska pröva förutsättningarna för tonnageskatt. Det som skiljer oss åt är att Socialdemokraterna säger att det är en okomplicerad fråga. Det innebär att Lars Johansson har ändrat uppfattning. I tidigare interpellationsdebatter har Lars Johansson nämligen vidgått att det är en komplicerad fråga och att syftet inte är att man helt ska kunna undkomma de stora skatteuppskoven.

Jag hävdar att det även fortsättningsvis är komplicerat, av samma skäl som vi tidigare fick höra i det svar från Bosse Ringholm som lästes upp. Det finns stora skatteuppskov, och de måste hanteras på ett vettigt sätt. Om vi bara avskriver skatteuppskoven blir konsekvensen att det blir lättare att flagga ut fartyg från Sverige. Det är en ofrånkomlig konsekvens om vi tar bort skatteuppskoven. Det är alltså en komplicerad fråga.

Socialdemokraterna säger att regeringen bara skyller ifrån sig. Då måste jag fråga igen om vi har sett ett enda förslag från Socialdemokraterna. Det har ju gått många år.

Jag hävdar att detta är komplicerat och behöver utredas, men Socialdemokraterna hävdar att det är okomplicerat. Då hade ni kanske kunnat berätta på vilket sätt det finns okomplicerade lösningar så att vi åtminstone hade något att utgå från när det nu är så enkelt att det kan vara klart i november. Hävdar man att något i lagstiftningsarbetet på skatteområdet ska vara klart i november måste man nästan ha ett detaljerat förslag färdigt.

Därför frågar jag Socialdemokraterna igen: Vad är det för ett magiskt alexanderhugg som ni har hittat som löser detta på ett enkelt sätt?

Hur vore det att ta frågan på allvar, erkänna att den är svår och komplicerad och göra ett försök utifrån sjöfartens besvärliga ställning att lösa den?

Skattemässigt är sjöfartsnäringen gynnad. Man betalar inte arbetsgivaravgift, man betalar inte inkomstskatt, man betalar väsentligt mindre miljöskatter än alla andra transportnäringsar och man betalar mycket låga bolagsskatter. På skatteområdet har vi alltså redan gjort betydande insatser för att hjälpa sjöfartsnäringen.

Vi är inte oeniga om att vi ska pröva förutsättningar för tonnageskatt. Det vi är oeniga om är om detta är komplicerat eller inte. Vi tycker att man bör göra ett grundligt arbete, inte minst för att vi förra gången fick en utredning som landade i platt intet. Denna gång vill vi få ett förslag som fungerar.

Om Socialdemokraterna har en enkel lösning på problemet skulle jag uppskatta att de redovisar den i talarstolen. Jag lovar att anteckna noggrant och säkra att de uppgifterna kommer utredningen till del.

Anf. 20 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har i tidigare interpellationsdebatter diskuterat precis den sak som Anders Borg nu tog upp och undrat varför regeringen eller några statssekreterare inte sätter sig med rederinäringen och diskuterar den latent skatteskulden och hur man ska kunna lösa det. Till svar har jag fått: Nej, vi sitter inte och pratar med andra, utan det är regeringen som löser detta. Det är ingen förhandling.

Jag vet därför inte riktigt vad finansministern syftar på. Vi har hela tiden sagt att vi är beredda att gå in i en utredning om det finns ett intresse från regeringens sida att utreda hur man ska införa tonnageskatt i Sverige. Regeringen har dock inte varit intresserad.

Finland har infört tonnageskatt. Varför använder man sig inte av den lagstiftning som finns i Finland? Det vore bra om finansministern svarade på den frågan i sitt sista inlägg.

Jag kan för övrigt upplysa er som talar så mycket om tidigare socialdemokratiska ministrar om att Göran Persson hörde av sig till mig strax efter regeringsskiftet och frågade: Varför inför man inte tonnageskatt? Det låg ju ett utredningsförslag på bordet före regeringsskiftet.

Han ansåg uppenbarligen att det var tillräckligt omfattande för att det skulle kunna ligga till grund för en lagstiftning. Det gjorde dock inte regeringen.

Nu har det snart gått sju år, och vi debatterar fortfarande denna fråga. Det är beklagligt att regeringen går till historien som den regering som försatte svensk sjöfart i en helt hopplös situation och sänkte den. Det är precis det som kommer att ske, för det kommer inte att hända något på ett och ett halvt till två år eftersom ni inte har något förslag färdigt och eftersom utredaren ska utreda detta fram till hösten 2014, valåret.

Ni har inte tagit till er av det som har hänt och vidtagit extraordinära åtgärder, vilket skulle ha behövts.

Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig konstatera att vi är överens om att tonnageskatt ska utredas. Det vi inte är överens om är om frågan är komplicerad eller inte.

Lars Johansson har möjlighet att få en klar och redig redogörelse för detta, för Magdalena Andersson var skattestatssekreterare när man inte lade fram propositionen. Jag tror att hon kan ge en relativt fyllig och klar redogörelse till Lars Johansson för varför man inte gjorde det, och jag tror att detta återspeglas i tidigare interpellationssvar från Pär Nuder och Bosse Ringholm.

Det handlar om att det är en näring med stora skatteuppskov. Näringen har tydligt sagt att man ser tonnageskatten som en väg att skriva av skatteuppskoven. Som vi tidigare har konstaterat förhandlar vi i Sverige inte med företag om huruvida de ska betala sina skatter. Det gör man i en del andra länder. I Sverige gör vi inte så. Vi tillämpar lagstiftning, och vi har domstolar som prövar detta.

Igen: Om det finnes en idé eller åtminstone en skiss till en idé från Socialdemokraterna om hur detta komplicerade system ska lösas – det behöver inte vara ett färdigt lagförslag – antecknade jag gärna den och vidarebefordrade den till utredningen, för detta är komplicerat.

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

Jag tycker att vi kan visa sakfrågorna respekt i så måtto att vi erkänner när en fråga är komplicerad, även om man önskar finna en lösning.

Vi ska utreda tonnageskatten och göra vårt yttersta för att hitta en lösning på problemet. Men givet att detta är komplicerat måste det få ta den tid som en normal utredning tar.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:245 om statsbudgeten och jämställdheten

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Marie Nordén har frågat mig vilka förklaringar jag ser till utvecklingen av den ekonomiska jämställdheten och vilka åtgärder jag avser att vidta för att bryta den enligt hennes bild negativa utvecklingen.

Vi har fortfarande inte ett helt jämställt samhälle, men utvecklingen går åt rätt håll på en rad viktiga områden. Sedan 2006 har sysselsättningen för kvinnor ökat och skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män minskat. Vi ser också att arbetstiden för kvinnor ökar. Sedan 2006 har andelen kvinnor som arbetar heltid ökat och andelen som arbetar deltid minskat. Dessutom har skillnaden i månadslön mellan kvinnor och män minskat. År 2011 var kvinnors månadslön 86 procent av männens, att jämföra med 84 procent år 2006. Även andelen kvinnor med chefspositioner har ökat sedan 2006. Allt detta bidrar tillsammans till att öka den ekonomiska jämställdheten.

Fortfarande tar kvinnor i allmänhet huvudansvaret för det obetalda hem- och omsorgsarbetet. En förutsättning för att nå målet med ekonomisk jämställdhet är att kvinnor och män har samma möjlighet att förena arbete och familj. RUT-avdraget ökar möjligheten för både kvinnor och män att förena arbete och familj. Regeringen har också infört en jämställdhetsbonus för att förbättra förutsättningarna för ett jämställt föräldraskap och därmed också ett jämställt deltagande i arbetslivet.

Anf. 23 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret, trots att det var kort och inte speciellt kärnfullt. Ministern svarade inte heller på mina frågor.

Jag måste säga att det är oroande hur nöjd Anders Borg är med hur situationen ser ut, då utvecklingen inte går åt rätt håll och då inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor faktiskt ökar. År 2010 var den genomsnittliga individuella disponibla inkomsten 206 000 kronor för kvinnor mot 266 000 kronor för män. Jämfört med året innan var det en ökning med 3,1 procent för kvinnor och 4,9 procent för män. Kvinnors position försämras stadigt i förhållande till män.

I World Economic Forums ansedda jämställdhetsrankning har Sverige sedan 2006 fallit från första till fjärde plats. När SCB i höstas presenterade den senaste jämställdhetsstatistiken var rubriken "Jämställdheten trampar vatten". I nuvarande takt skulle det dröja hundra år innan kvinnor kommer i kapp männens inkomster.

Att regeringen avskaffade kravet på årliga lönekartläggningar, med krav på att rätta till löneskillnader, och att detta nu behöver göras endast vart tredje år har naturligtvis bidragit till att löneskillnaderna ökar. Inkomstskillnaden mellan män och kvinnor är inte något som regeringen aktivt motarbetar, utan tvärtom bedriver regeringen en medveten politik som bromsar utvecklingen.

Det är även så att regeringens försämringar i a-kassan och sjukförsäkringen har drabbat kvinnor hårdast, eftersom kvinnor har en sämre förankring på arbetsmarknaden och är mer drabbade av ohälsa än män.

Fler kvinnor än män tvingas acceptera tidsbegränsade jobb. Nästan en fjärdedel av de anställda kvinnorna i åldrarna 25–34 år hade år 2008 en tidsbegränsad anställning, och det har inte blivit bättre utan snarare sämre. Inhyring av arbetskraft och bemanningsföretag har möjliggjort för arbetsgivare att kringgå LAS, vilket har lett till att antalet timanställda och därmed antalet osäkra anställningar har ökat.

Ministern lyfter fram RUT-avdraget och påstår att det skulle öka jämställdheten i hemmet. Men då RUT-avdraget nyttjas främst i höglönekommuner och av människor med hög inkomst och till stor del av pensionärer med goda pensioner kan man konstatera att RUT inte har haft någon känd effekt på fördelningen av hemarbetet.

Enligt rapport 2012:4 från ISF, Inspektionen för socialförsäkringen, har inte heller jämställdhetsbonusen haft någon effekt på uttaget av föräldrapenningen.

De två exempel som Anders Borg lyfter fram är snarare exempel på misslyckad politik, om man strävar efter ett mer jämställt samhälle.

Det är uppenbart att regeringens ambitioner inte är speciellt högt ställda, då regeringen väljer att prioritera vårdnadsbidrag i stället för att satsa på utökad barnomsorg på tider som vi vet saknas i dag: helgis, kvällis och nattis. Det är framför allt då kvinnor i välfärdsjobben behöver barnomsorg utöver dagis. Att man låter skattesänkningar gå före viktiga välfärdsjobb och stärker kommunernas ekonomi undergräver en arbetslinje värd namnet men också kvinnors möjlighet till ekonomisk frihet och självständighet.

Det visar att det inte finns något jämställdhetsperspektiv i de politiska prioriteringarna.

Jag önskar att ministern kunde svara på mina frågor. Vilka förklaringar ser ministern till att utvecklingen ser ut som den faktiskt gör, och vilka åtgärder avser finansministern att vidta för att bryta den negativa utvecklingen?

Anf. 24 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Jag får tacka finansministern för svaret på denna interpellation. Vid läsning av interpellationen och finansministerns svar är det helt givet att man lever i helt olika världar. Finansministern beskriver en världsbild som enligt de senaste siffror som jag såg måste stämma mycket bättre överens med verkligheten än den falska bild som jag tycker att Marie Nordén ger av situationen i Sverige.

Sedan alliansregeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med långt över 200 000 individer, och utanförskapet har minskat med lika mycket. Vi har alltså närmare 450 000 som har kommit närmare arbetsmarknaden med den politik som vi för. I en situation, fru talman, där vår omvärld har

arbetslöshetssiffror som kanske ligger uppemot 25, 30 eller 35 procent har Sverige klarat sig väldigt bra och står rustat emot en global finanskris och statskris på ett alldeles exceptionellt sätt.

Det var en passus i interpellantens fråga som jag hängde upp mig på: ”Regeringens försämringar i a-kassan och sjukförsäkringen har drabbat kvinnor hårdast.” Man kan fundera lite grann på hur sann den utsagan är.

Först och främst verkar det som om Socialdemokraternas lösning på att kvinnor har det sämre än män enligt den utsagan skulle vara att man har fler som är arbetslösa och uppbär a-kassa och fler som är sjukskrivna och att det skulle vara bättre för kvinnor.

Kvinnor är tyvärr mer sjukskrivna än män. Det är en allvarlig fråga som vi måste försöka råda bot på. Men låt mig i samma andetag säga: Under 2002, i brinnande högkonjunktur, när Socialdemokraterna regerade, var svenska folket sjukskrivet dubbelt så länge och dubbelt så mycket som i jämförbara länder runt om i Europa, och detta drabbade verkligen kvinnorna under högkonjunktur, så man bekräftar verkligen den politik som man vill föra.

Man vill låta kvinnorna ha bidragsförsörjning. Det är liksom den lösning man har. Sedan vill man säkert höja bidragen också. Men man vill inte föra individerna närmare arbetsmarknaden.

Jag roade mig också med att fundera lite grann över den reform som vi har infört på sjukförsäkringsområdet, vilka positiva effekter den har gett genom att i runda slängar 60 000 individer har lämnat sjukförsäkringen och ungefär hälften av dem har gått vidare till arbetslivsintroduktion.

När man tittar på de könsuppdelade siffror för arbetslivsintroduktionen som kommer från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen tillsammans visar det sig mycket riktigt att eftersom kvinnor är mer sjukskrivna än män var det ungefär 68 procent kvinnor som lämnade sjukförsäkringen mot 32 procent män. Men det visar sig också med samma siffror – utan att det finns någon könsskillnad – att fler har stannat kvar i Arbetsförmedlingens hägn och att man har fått många i arbete där kvinnorna är överrepresenterade. Regeringens förda politik ger alltså kvinnorna mer arbete.

Till detta kan vi lägga jobbskatteavdraget, som är riktat just mot de inkomstlägen som kvinnor har mer än män och som efter fyra jobbskatteavdrag ger en trettonde månadslön. Vilken annan regering har gett den löneökningen, nästan riktad, kan jag säga, till den målgrupp som kvinnorna är, eftersom de har fler individer i det löneskiktet?

Sedan kan vi titta på garantipensionärerna, där kvinnor är klart överrepresenterade. De fattigaste pensionärerna är de som har fått en trettonde pensionsinkomst tack vare fyra pensionsskattesänkningar.

Detta är allianspolitik. Detta är något som gynnar kvinnor och som för kvinnor närmare arbetsmarknaden och för kvinnor närmare en egen försörjning, inte bort ifrån en egen försörjning mot en bidragsförsörjning och bort ifrån arbetsmarknaden.

Det är också ganska slående när man diskuterar RUT-avdraget, som så förtjänstfullt nämndes av finansministern, att RUT-avdraget vid sidan av att det har ökat möjligheterna för familjer att vara mer jämlika i sitt utnyttjande av arbetet också har givit framför allt kvinnor vita jobb som tidigare var svarta och därmed har gett dem en social trygghet.

På punkt efter punkt, fru talman, tycker jag att man kan bryta ned Marie Nordéns beskrivning av den situation som vi har i Sverige som grovt felaktig. Vi gynnar kvinnor. Vi driver ett aktivt jämställdhetsarbete.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 25 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Jag har tagit med mig en lunta som heter *Avtalsrörelsen och lönebildningen* från 2012 från Medlingsinstitutet för att understryka det som jag ska säga, nämligen att interpellanten Marie Nordén har fel på en lång rad punkter.

Först och främst talar interpellanten om ökade skillnader och en försämrad situation. Men skillnaden i lön mellan män och kvinnor har tvärtom minskat under denna regerings tid.

Medlingsinstitutet skriver i sin årsrapport för 2012:

”Resultaten visar på en utveckling med minskade löneskillnader mellan kvinnor och män under 2005–2011. Detta gäller både den ovägda och den standardvägda löneskillnaden, samt för alla sektorer.”

Detta är ett mycket starkt och viktigt resultat i den fortsatta debatten om mäns och kvinnors löner.

Löneutjämningen går naturligtvis för långsamt, men den går åt rätt håll. Utvecklingen gick dessutom mot en allt mindre könsuppdelad arbetsmarknad under perioden 2005–2011, och snabbast går det i de mest enkönade yrkena.

Då ska man veta att yrke är den variabel som kanske är den allra viktigaste förklaringsfaktorn till lön och löneskillnad. Detta är ett svar på Marie Nordéns fråga vad det är som orsakar detta.

I Medlingsinstitutets årsrapport kan man vidare läsa:

”Resultatet indikerar att könsfördelningen på arbetsmarknaden blivit något mindre segregerad.”

Interpellanten har här hävdats motsatsen.

Det är också intressant att notera att det är främst inom staten som löneskillnaderna mellan män och kvinnor i alla kategorier har minskat mest. Man kan alltså säga att staten i det faktiska resultatet har gått betydligt bättre än större delen av arbetsmarknaden och bättre än den politiskt styrda stora arbetsgivaren, nämligen kommuner och landsting.

Rätt till heltid finns i många kommuner, även i borgerligt styrda kommuner, till exempel i Stockholm som jag kommer från.

Det är också intressant och viktigt att för det första notera att det är parterna på arbetsmarknaden som bestämmer lönerna. För det andra är det intressant att notera att facket inte är särskilt intresserat av löneutjämning mellan män och kvinnor annat än i högtidstalen.

Låt mig på den punkten också referera vad Medlingsinstitutet skriver. Först påpekar institutet den självklara iakttagelse som jag talade om nyss, nämligen att det är parterna som ansvarar för lönebildningen. Sedan konstaterar institutet att parterna har gjort skrivningar i tre lönerörelser – 2004, 2007 och 2012 – om att man skulle motverka oförklarliga löneskillnader och diskriminering. Men detta har inte avspeglats i mäns och kvinnors löner och anställningsvillkor i övrigt, skriver institutet. Alltså mycket snack och lite verkstad.

Medlingsinstitutet skriver vidare i sin senaste rapport från 2012:

”När kraven inför förhandlingarna 2012 sammanfattas kan man se att det – i jämförelse med tidigare år – är sparsamt med yrkanden om kollektivavtalslösningar på jämställdhetsområdet.”

Institutet påpekar också att några nya grupper eller projekt på jämställdhetsområdet inte har initierats i 2012 års avtal.

Detta tycker jag är en viktig anledning för Socialdemokraterna att ta upp jämställdhetsfrågan med sin partner LO. Har Marie Nordén gjort det? Om hon inte har gjort det föreslår jag att hon gör det.

Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Marie Nordén för denna interpellation. Det är viktigt att vi har en levande jämställdhetsdebatt i Sverige. Jämställdhet är en viktig del av hur vi ser på ett bra och väl fungerande samhälle och en kärndel av den svenska modellen.

Regeringens mål för jämställdhetspolitiken är mycket tydliga. Makt och inflytande i det svenska samhället ska vara jämnt fördelat mellan män och kvinnor. De ekonomiska resurserna ska vara jämnt fördelade mellan män och kvinnor. Hemarbetet, framför allt vård och omsorg av barn och äldre, ska vara jämnt fördelat. Och det våld som vi har från män mot kvinnor måste motverkas och bekämpas på alla sätt.

Regeringen har alltså mycket tydliga mål för jämställdhetspolitiken. Men skälet till att vi har tydliga mål är att det återstår mycket att göra på detta område. Ett jämställt samhälle är ett tydligt mål, och vi är på god väg mot det. Men vi ska vara medvetna om att när det gäller makt och inflytande, ekonomiska resurser, hemarbete och våld finns det mycket kvar att göra.

Låt oss dock bara göra en ögonblicksbild av vad som har hänt under denna period och sedan ställa det i relation till vad som har hänt under den socialdemokratiska regeringsperioden.

Arbetskraftsdeltagandet för kvinnor låg på 80,7 procent 2006. Det har ökat till 82,5 procent 2011. Man kan tycka att det inte är en så stor ökning med runt 2 procentenheter. Men då kan man notera att arbetskraftsdeltagandet för kvinnor 1995 låg på 81,7 procent och 2006 på 80,7 procent. Under det långa socialdemokratiska maktinnehavet minskade arbetskraftsdeltagandet bland kvinnorna. Det kan vara intressant att notera givet att Socialdemokraterna normalt sett tycker att just arbetskraftsdeltagande är ett mycket viktigt mått.

När man sedan tittar på hur många som arbetar heltid framgår det att den andelen minskade 2002–2006 från 51,4 procent till 49,5 procent. Nu har den ökat till 52,7 procent. Andelen kvinnor som arbetar heltid har alltså ökat under denna mandatperiod.

Det är faktiskt en liknande bild när man tittar på lönerna. Kvinnors månadslön som andel av männens låg 1994 på 84 procent. År 2006 låg den på 84 procent. Under denna period hade det alltså inte skett någon förändring. Nu har vi fått en ökning till 86 procent 2011.

Det är klart att det inte är tillfredsställande att det har ökat med bara 2 procentenheter, men det kan ändå stämma till eftertanke att arbetskraftsdeltagandet föll under Socialdemokraternas regeringsperiod, andelen som arbetade heltid minskade och kvinnors lön som andel av männens stod och stampade trots ett mycket långt maktinnehav.

Vad beror detta på? Jag skulle vilja säga att grundorsaken är att denna regering har prioriterat det som verkliga bygger jämställdhet, nämligen att kvinnor har en möjlighet att vara på arbetsmarknaden i samma utsträckning som män. Det reella maktförhållandet i ekonomin, i hemmet, på arbetsplatserna och i samhället i stort beror på hur mycket kvinnor är med på arbetsmarknaden. Ju mer kvinnor arbetar på lika villkor och med lika förutsättningar som män, desto mer jämställt blir vårt samhälle. Det är därför som förstärkningen av arbetslinjen med jobbskatteavdrag, RUT- och ROT-avdrag, förändringar i försäkringssystem och prioritering av arbete på Arbetsförmedlingen är jämställdhetsåtgärder. Det är åtgärder som gör att vi bättre når våra jämställdhetsmål. Det är därför som Socialdemokraterna alltid har bekymret att så snart de talar om jämställdhet eller jämlikhet är de egna resultaten och tillkortakommandena någonting de glömmar bort. De glömmar att berätta att arbetskraftsdeltagande, andel som arbetar heltid och löner utvecklades på ett påtagligt sämre sätt när man tillämpade Socialdemokraternas politik.

Anf. 27 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Det är bra att Anders Borg inleder med att tala om att vi är överens om hur vi vill att vårt samhälle ska se ut. Vi vet båda två att vi vinner på att vi har ett mer jämlikt och jämställt samhälle.

Jag tycker att det är mycket viktigt att vi jämför det som vi faktiskt talar om. Vi talar om hur männens situation på arbetsmarknaden ser ut och hur kvinnornas situation på arbetsmarknaden ser ut.

Tittar vi på Eurostats statistik om sysselsättningsgapet mellan män och kvinnor var det 3,7 procent år 2002. År 2011 var sysselsättningsgapet mellan män och kvinnor 5,6 procent. Där har utvecklingen inte gått dit vi tycker att den borde. I dag är lönegapet 1,1 procent mindre än 2006. Det är klart att vi inte kan vänta så länge och tycka att utvecklingen går åt rätt håll eller i rätt takt när det går så långsamt. När det gäller sysselsättningsgapet har det faktiskt gått åt fel håll.

Om vi ska nå det jämställda samhälle som vi båda är överens om, och som jag hoppas att alla här är överens om, är det klart att vi måste ha en helt annan ansats än vad vi har i dag och se detta i ett större perspektiv. Det måste ske en omställning av hela samhället. Jag har nämnt att barnomsorgen måste byggas ut. Äldreomsorgen måste också byggas ut. Många kvinnor tar i dag ett mycket större ansvar för sina föräldrar än vad de borde behöva göra.

Resurserna som läggs på äldreomsorgen har minskat rejält sedan 1980-talet trots att de äldre har blivit fler. Cirka hundra tusen personer har gått ned i arbetstid eller slutat arbeta helt för att vårda en anhörig, och majoriteten är naturligtvis kvinnor som får ta hand om sina föräldrar. Att vi talar om rätten till heltid tycker jag är otroligt viktigt, och där går utvecklingen alldeles för långsamt. Vi vet att 71 procent av de kvinnor som arbetar deltid i dag gör det ofrivilligt. Det är 29 procent av männen som arbetar ofrivillig deltid.

Vi måste naturligtvis stärka arbetsmiljöarbetet – samla forskningen och få en större kunskap om kvinnors situation på arbetsmarknaden och om deras arbetsmiljö. Kvinnor är i mycket större utsträckning än män sjukskrivna, och det är inte bara ett stort jämställdhetsproblem utan också

ett stort samhällsproblem. Det är en stor samhällskostnad vi alla betalar för kvinnor som slits ut.

Vi måste verka för bra jobb i den offentliga sektorn. Det var tidigare någon som nämnde hur det såg ut under tiden vi regerade. Ja, det vi gjorde var att sanera ekonomin på 1990-talet. En stor grupp av de kvinnor som är sjukskrivna i dag är det på grund av den sanering och det stålbad den offentliga verksamheten gick igenom under 90-talet. Man kan se att de fick ta smällen. Det var stress och tung arbetsbelastning, man trivdes inte och fick sjukskriva sig. Man fick permanenta skador på grund av den ansträngda arbetsmiljön.

Vi måste bekämpa diskrimineringen av kvinnor i arbetslivet. Jag tycker att vi borde ge Medlingsinstitutet ett tydligt men ordentligt avgränsat uppdrag att aktivt verka för mer jämställda löner. Vi måste förändra lagstiftningen så att arbetsgivare som har minst tio anställda blir skyldiga att återigen göra lönekartläggningar varje år och upprätta handlingsplaner för mer jämställda löner. Det måste man göra om man verkligen seriöst vill jobba med att få en bättre lönenivå för kvinnor. Vi kan inte acceptera att lönegapet mellan män och kvinnor är så stort som 15,4 procent.

Det går alldeles för långsamt, och ambitionerna är alldeles för lågt ställda.

Anf. 28 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Låt mig poängtera att när det gäller alla de punkter Marie Nordén förtjänstfullt nämner för hur man ska bedriva jämställdhetsarbete i den ekonomiska politiken har alliansregeringen tillsatt en parlamentarisk utredning. Den ska se över arbetsskadeförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen på lång sikt. Detta är insatser som just en alliansregering har tagit initiativ till, brett parlamentariskt, men som vi saknade under den socialdemokratiska regeringstiden.

Sedan till det finansministern nämner, att månadslönerna faktiskt har ökat för kvinnorna. Här står nästan ord mot ord, men jag är böjd att hålla med finansministern av ytterligare en anledning: Den faktiska nettoinkomsten har ökat ännu mer eftersom vi har jobbskatteavdrag som pricksäkert når de lönenivåer som kanske tyvärr kvinnorna som kollektiv har mer än männen. Nu ser det ut så, och en quick fix för att snabbt få upp friheten i att ha mer pengar i plånboken som kvinna är trots allt en höjning av månadslönen parad med en sänkning av skatten i de inkomstskikt där kvinnorna är dominerande.

När det gäller sjukförsäkringen hänförde jag inte till 90-talets början utan till 2002, när vi hade världens mest sjukskrivna befolkning i Sverige till både antal och längd. Det drabbade kvinnor oerhört mycket hårdare än män. Vi har en sjukförsäkringsreform, som ytterligare har förbättrats i näst senaste budgetpropositionen för att ge alla en möjlighet att få sjukersättning när de behöver det men samtidigt inte hindra dem från att komma tillbaka till arbete. Siffror visar väldigt tydligt i dag att 13 procent av dem som har lämnat sjukförsäkringen är i arbete och att 10 procent därtill är arbetssökande. Hela 25 procent deltar i program hos Arbetsförmedlingen.

Då är det på det viset att detta är 70 procent kvinnor. Denna reform med sin generositet – det finns undantagsregler så att man kan fortsätta

att vara sjukskriven om man behöver det – ger en möjlighet att komma på fötter närmare arbetsmarknaden i stället för att passivt vara sjukskriven. Detta gynnar 70 procent kvinnor och 30 procent män.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 29 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! I sitt andra inlägg sade Marie Nordén mycket på temat ”utvecklingen går för långsamt”. Ja, det är vad vi andra har sagt hela tiden. I sitt första inlägg och i den skriftliga interpellationen var dock temat ”utvecklingen går åt fel håll”. Det är bra att utvecklingen beträffande Marie Nordéns inlägg går åt rätt håll i alla fall.

Marie Nordén slarvar nämligen med sanningen. Löneskillnaderna har, vilket jag påpekade i mitt tidigare inlägg, minskat mellan 2005 och 2011. Arbetsmarknaden har blivit mindre könsuppdelad. I staten har löneskillnaderna minskat mer än i andra delar av arbetsmarknaden. Medlingsinstitutet konstaterar också att parterna på arbetsmarknaden säger en sak men i handling är ganska likgiltiga.

Sedan är det detta med arbetslöshet och sysselsättning. Också där säger Marie Nordén i sin interpellation att utvecklingen går åt fel håll. Då ska man komma ihåg att det under perioden sedan 2008 har varit en djup ekonomisk kris, som har lättat och sedan kommit tillbaka. De som framför allt har drabbats är de som har varit anställda i den exportinriktade eller utrikeshandelsberoende delen av ekonomin. Där är män fler än kvinnor vad beträffar andelen.

De som arbetar i kommuner och landsting har däremot varit skyddade mot uppsägningar, inte minst genom de extraresurser regeringen skickade till kommuner och landsting under krisens inledande år. Regeringens politik har alltså motverkat arbetslöshet och ökat sysselsättningen framför allt beträffande kvinnor. Sedan kunde vi inte åstadkomma så mycket beträffande industrikrisens arbetslöshet, och som man kan jag beklaga det.

Anf. 30 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag vill tacka Marie Nordén för att hon har lyft fram denna fråga, eftersom det är så viktigt att vi diskuterar jämställdhet i kammaren. Jag kommer senare i kväll att diskutera ungefär samma frågor med Maria Arnholm, och jag tänkte att det är bra att diskutera detta även med finansministern eftersom det är han som till stor del styr över pengarna.

Jag ser ute bland kvinnor, där kvinnor arbetar, att vi upplever en backlash just nu. Löneskillnaderna ökar. Vi lever helt enkelt i olika världar. En del lever i de fina salongerna och läser fina statistikböcker, och en del ser hur det är ute bland kvinnorna där de arbetar och sliter. Det är nämligen vad de gör. De har mer stressande jobb än männen, och de har tyngre lyft än männen. En del upplever att de inte ens hinner gå på toa för att de ska gå in eller, i hemsjukvården, hem till nästa patient – och nästa. Det är stress, stress, stress.

Vad de nu också upplever är att vi går tillbaka till något från en väldigt gammal tid, nämligen delade turer. Förutom att kvinnor ska stressa i fyra timmar på morgonen – det är tunga lyft och stress, stress, stress – ska de ha en paus, en oavlönad tid, på tre timmar innan de fortsätter att

stressa i samma höga tempo igen. Så behandlar man kvinnor på många håll i landet. Det är bedrövligt.

Dessutom är det så att kvinnor jobbar väldigt mycket i tidsbegränsade anställningar, inom hotell och restaurang och inom handeln. Det är till och med så att fackförbundet Handels har kartlagt att kvinnor får leva med mobilen på nätterna för att de på morgonen snabbt ska kunna svara ja på ett sms. Hugger de inte först får de nämligen inte dagens arbete, utan då blir de arbetslösa den dagen. Så är det i dagens Sverige. Så oskyddade lever kvinnorna.

Förutom detta är det många av kvinnorna som jobbar ofrivillig deltid och tvingas att gå ned i tid för att de ska ta hand om en äldre anhörig – sin egen anhörig eller sin mans anhörig. I detta ojämställda Sverige är det nämligen så; kvinnor tar hand även om sina mäns anhöriga. Det är inte männen som förväntas gå ned i tid. Varför förväntas kvinnorna gå ned i tid? Jo, därför att vården och omsorgen har blivit mycket sämre nu sedan den borgerliga regeringen styr.

Den borgerliga regeringen påstår att man skickar mer pengar till kommuner och landsting. I praktiken är det inte sant eftersom det krävs en uppräknings hela tiden. Visserligen blev det en uppskjuts under valåret, men det var just under valåret för att man skulle fiska lite röster.

Vad har World Economic Forum, SCB och riksdagens utredningstjänst gemensamt? De är oberoende av varandra, och de har alla kommit fram till att jämställdheten går bakåt. Vi lever i en ojämställd värld, och kvinnorna tjänar 85 procent av vad männen gör, det vill säga att i genomsnitt tjänar kvinnorna 7 600 kronor mindre i månaden om de jobbar heltid, om de nu får jobba heltid. Det är många kvinnor som inte får den chansen.

Om både man och kvinna jobbar heltid tjänar mannen 3,6 miljoner mer under ett yrkesliv – 3,6 miljoner! Så här kan vi inte ha det. Vi måste skynda på. Vi måste se till att vi går framåt med jämställdheten, för jag tror att även finansministern vill ha ett jämställt samhälle.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Ett av skälen till att den svenska modellen framstår som mer anständig och bättre än de flesta andra samhällsmodeller är just att vi har klarat jämställdheten väsentligt bättre än vad många andra har gjort. Insikten om att vi har klarat jämställdheten bättre är inte en ursäkt för att säga att vi inte ska göra någonting. Regeringen har mycket tydliga mål. Vi behöver få en mycket jämnare fördelning av makt och inflytande mellan män och kvinnor i det privata näringslivet, i staten, i våra myndigheter, i Sveriges riksdag och i regeringen. Det gäller naturligtvis också kommuner och landsting.

Vi måste få en ekonomisk situation där kvinnor har samma tillgång till utbildning, arbeten, löner och förmögenheter som män. Vi måste ha ett familjeliv som präglas av att man på ett sjyst och rimligt sätt delar upp arbetsuppgifterna sinsemellan när vi vet att kvinnorna i dag arbetar mer. Vi måste säkra att vi får ett samhälle där mäns våld mot kvinnor beivras, att man helt enkelt har en polis, ett domstolsväsen och en kriminalvård som åtgärdar detta betydande samhällsproblem.

Det här är målet för jämställdhetspolitiken. Det är det vi strävar efter. Enligt Statistiska centralbyrån och Medlingsinstitutets statistik, som Carl

B Hamilton redogjorde för, har det skett förbättringar under den borgerliga alliansregeringens period. Vi har haft ett ökat arbetskraftsdeltagande med nästan 2 procent. Vi har haft en sysselsättningsökning med 115 000 när det gäller kvinnor. Vi har fler som arbetar heltid i dag än vad vi hade tidigare, och när det gäller fördelningen mellan månadslönerna har kvinnolönerna stigit från 2006 till 2011. Det är alltså tydliga framsteg.

Socialdemokraterna kan inte erkänna att det har skett framsteg. Sedan kan man, precis som Carl B Hamilton poängterar, önska att det hade gått snabbare. Men det finns en skiljelinje här. Vi har gjort framsteg på många punkter där de socialdemokratiska regeringarna inte levererade resultat. Vad är orsaken till det? Ja, jag skulle säga att det sammanhänger med vår grundsyn på hur det svenska samhället ska fungera. För oss är arbetslinjen central. Arbete är grunden både till egen försörjning och till stolthet och ekonomisk jämställdhet.

Det handlar naturligtvis också om att vi har prioriterat kunskap i skolan. Vad har gjort mer än något annat för att stärka kvinnors ställning i Sverige? Ja, det skulle jag säga är utbildningssystemet, det faktum att unga kvinnor i dag uppfattar att när de skaffar sig en bra utbildning lägger de också grunden för ett bra liv. Det är centralt. Socialdemokraterna har inte trott och tror inte på den prioriteringen av kunskap, med allt vad det innebär av betyg, nationella prov, status för lärare och förstärkningar av resurser som vi har stått för.

När det sedan handlar om valfriheten och välfärden har vi tillfört stora resurser där. Det är alldeles uppenbart, det är bara att titta i böckerna. Under de här åren har resurserna för barnomsorg, äldreomsorg, sjukvård och skola ökat. Till det kommer att vi har förstärkt valfriheten. Vi har många kvinnliga företagare och företag som i dag fungerar mer jämställt inom välfärdsområdet än tidigare. Även det är Socialdemokraterna skeptiska till.

De grundläggande metoder som vi ser som viktiga för att skapa ett jämställt samhälle säger Socialdemokraterna nej till. Att förstärka arbetslinjen säger Socialdemokraterna nej till. Att stärka kunskapslinjen säger Socialdemokraterna nej till. Att stärka valfriheten och satsa på välfärden säger Socialdemokraterna nej till. Då är det ingen slump att vi har uppnått resultat på jämställdhetsområdet där Socialdemokraterna tidigare misslyckats.

Anf. 32 MARIE NORDÉN (S):

Fru talman! Nej, utvecklingen går inte åt rätt håll så länge inkomstskillnaderna mellan män och kvinnor ökar, vilket de fortfarande gör. På ett år ökade inkomstskillnaden med 1,8 procent, mer till männen. Det är inte att ha en utveckling som går åt rätt håll. Det spelar ingen roll hur mycket ni leker med statistiken i den här församlingen. Det tar för lång tid att nå det jämställda samhället; det står jag fast vid.

Jag skulle kunna säga mycket, men jag vill bara kommentera det här med sjukförsäkringsreformen som man säger skulle ha varit något positivt för kvinnorna. Jag möter utförsäkrade kvinnor som enligt vissa har gynnats men som inte känner igen sig i den bilden. När man är utförsäkrad finns man inte med i statistiken, man lever på mycket mindre inkomst och känner sig utslängd ur de sociala sammanhangen.

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

Det är otroligt oroväckande att det finns en sådan brist på ett genomgripande jämställdhetsperspektiv när det gäller hur vi ska få ett mer jämlikt samhälle. Det här är inte endast rättvisefrågor, att kvinnor och män ska tjäna lika eller ha samma arbetsvillkor, utan det handlar också om tillväxt för hela samhället. Vi betalar ett väldigt högt pris när vi inte släpper in kvinnorna på samma villkor och ger samma möjligheter att verka på arbetsmarknaden som männen. Det är framför allt där vi ser att vi kan göra skillnad.

Därför måste vi skapa en arbetsmarknad där kvinnor och män kan delta på samma sätt. Därför föreslog jag en rad åtgärder som Socialdemokraterna presenterade i veckan som var, den 8 mars, som är nödvändiga just för att skapa en större tillväxt där kvinnor och män deltar på lika villkor. Det är så vi skapar en bättre framtid. Det är så vi skapar en högre tillväxt och en bättre möjlighet för både kvinnor och män att delta.

Anf. 33 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Ibland undrar jag om Anders Borg tror på sina egna pamfletter, eller om han bara säger det fastän han inte ens tror på det. Han påstår i talarstolen att de borgerliga satsar på skolan och att Socialdemokraterna är emot. Då kan jag påminna finansministern om att skolresultaten blir sämre och sämre och sämre för varje år under tiden som ni styr. Det är en liten påminnelse, kanske bra att känna till om man är finansminister. En annan sak som är bra att känna till är att ni vill lägga ned, ni hotar med det, de små och medelstora högskolorna. Ni tycker att det ska vara långt till att få en högre utbildning. Det ska vara ett stort steg fysiskt, geografiskt och psykiskt. Det ska bara vara några få förutnat att skaffa sig en högre utbildning. Det är den borgerliga politiken för att det ska bli en lite större skillnad mellan folk och folk, för att det ska bli lönespridningar och för att det ska vara några som ska passa upp dem som vill göra karriär. Det är så ni har tänkt ut det.

Anders Borg säger att kunskap är bra för kvinnorna. Det håller jag med om. Det var precis därför som vi genomförde ett kunskapslyft. Det kanske är en bra idé att tänka på för den borgerliga regeringen nu när det är dåliga tider. Vi genomförde ett gigantiskt kunskapslyft. Det var bra för både män och kvinnor, men mest för kvinnorna. De tog chansen att utbilda sig. Det har gett kvinnor en väldig skjuts framåt.

Tyvärr är det så att när kvinnor utbildar sig får de inte högre lön, för inom kvinnoyrken är det lägre betalt. Kvinnor har stressade arbetssituationer, gör tunga lyft, får lägre betalt och har stress efter jobbet, alltså på den obetalda delen. Sedan blir folk förvånade över att kvinnorna blir sjuka mer. Det är faktiskt kvinnorna som bär upp det här landet.

Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jämställdhetspolitiken är central för att vi ska ha ett sjyst samhälle. Det är centralt att människor oavsett kön, social bakgrund, föräldrar och arv har en bra utveckling och får möjlighet att själva forma sina liv. Det är kärnan i det vi menar med ett bra och väl fungerande samhälle. Därför blir jämställdhetsfrågorna centrala. De handlar om makt, ekonomi, relationerna mellan människor och också mäns våld mot kvinnor. Det är precis det som den här debatten handlar om, och det är det som regeringen prioriterat under dessa år.

Det går inte att komma ifrån att även om vi har kvar betydande svårigheter har vi steg för steg tagit oss framåt för att förbättra situationen. Det går inte att komma ifrån att om man avvecklar arbetslinjen och återskapar fattigdomsfällor, inaktivitetsfällor och arbetslöshetsfällor låser man ute kvinnor från arbetsmarknaden, och därmed stiger inkomstskillnaderna och löneskillnaderna. Det går inte heller att komma ifrån att om man menar allvar med att rusta upp kunskaperna handlar det om betyg, lärarlöner, nationella prov och ordning och reda i klassrummet. Det är ingen tvekan om att vi där har olika synsätt. Kunskapspolitik är jämställdhetspolitik, och där skiljer sig Socialdemokraterna och Alliansen åt.

Samma sak gäller valfriheten. Om man minskar valfriheten minskar man, tyvärr, kvinnors möjlighet att arbeta och försämrar därmed maktförhållandena i svensk ekonomi. Därför, fru talman, är jämställdhetspolitiken central, och det är genom att stärka arbetslinjen, kunskapslinjen och valfriheten som vi får större jämställdhet i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:289 om det femte jobbskatteavdraget

Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Markus Wiechel har frågat mig dels om jag kan tänka mig att verka för ett femte jobbskatteavdrag med hjälp av Sverigedemokraterna, dels om jag planerar att ett avdrag ska förverkligas och i så fall när regeringen avser att införa ett sådant.

Jobbskatteavdraget är ett verkningsfullt medel i regeringens arbete för ett minskat utanförskap och en varaktigt ökad sysselsättning. Regeringen har därför som reformambition att föreslå riksdagen en ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget när de offentliga finanserna och ekonomin så tillåter. När en sådan förstärkning av jobbskatteavdraget kan vara aktuell är något som regeringen prövar inom ramen för budgetarbetet. Riksdagen får då ta ställning till budgetförslaget på sedvanligt sätt.

Anf. 36 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för det relativt korta men raka svaret. Jag noterar att det är tydligt att finansministern, precis som jag, ser vilken potential det finns att skapa ytterligare arbetstillfällen genom att införa ett femte jobbskatteavdrag. Jag tar därmed för givet att finansministern, precis som statsministern, anser att införande av jobbskatteavdrag är åtgärder som skapar flest jobb. Om det inte är så kan finansministern givetvis rätta mig.

Riksrevisionens rapport visar att det femte jobbskatteavdraget skulle kunna möjliggöra 10 000 nya jobb. Förutom detta stimuleras arbetsmarknaden, vilket kan öka såväl konsumtionen som sysselsättningen i dess helhet. All politik handlar om prioriteringar, och av svaret att döma tycks regeringen inte prioritera det femte jobbskatteavdraget tillräckligt mycket för att genomföra det. Detta framgår tydligt av ministerns svar.

Anf. 37 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! I skolan hade man en gång i tiden ordningsmän, och jag känner mig som en sådan i dag med anledning av den tidigare debatten om tonnageskatten och nu jobbskatteavdraget.

Jag tycker naturligtvis att det är bra att Markus Wiechel argumenterar för möjligheten av ett jobbskatteavdrag. Att han villkorar detsamma tycker jag är något alldeles hemskt. Men, fru talman, jag som suttit i skatteutskottet, precis som för övrigt fru talmannen, känner till något om hur just Sverigedemokraterna har agerat beträffande det femte jobbskatteavdraget. Därför kan jag inte låta bli att ta upp att i början av den här mandatperioden hade Sverigedemokraterna inga synpunkter alls, men när man kom in på 2011, vilket inte är mer än två år sedan, väckte man motioner mot det. Man förenade sig med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet och tog i praktiken ställning mot ett förslag som aldrig hade lagts fram av finansminister Borg. Man avvisade mycket bestämt ett sådant förslag.

Jag minns mycket väl att Sverigedemokraterna i skatteutskottet hade attityden att ett femte jobbskatteavdrag var det dummaste förslag de någonsin hade hört talas om. I maj 2011 kunde de möjligen tala om det, men det villkorades med att det skulle göras en mängd andra reformer. När vi kommer till den 17 augusti 2011, fru talman, kan vi i partisekreterare Björn Söders blogg läsa – alla kanske inte läser den; jag gör det inte heller regelbundet men det händer någon gång – beträffande det femte jobbskatteavdraget: Jobbskatteavdrag som kostar betydligt mer än det smakar tjänar ingen nytta. Jag tycker att herr Wiechel borde ha vetskap om detta. Därmed är man tillbaka i att det är ett dumt politiskt förslag, något som Sverigedemokraterna aldrig kan stå för och över huvud taget inte vill veta av.

Jag tycker att Sverigedemokraterna i den här frågan betar sig som en vindflöjel när de går ut och är beredda att stödja ett förslag genom att villkora det. Hur kan man stödja ett förslag år 2013 som år 2011 var det dummaste man någonsin hade hört talas om? Någon ordning måste det vara på argumentationen också inom Sverigedemokraterna.

Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Är jobbskatteavdraget en viktig reform? Ja, det är förmodligen en av de mest effektiva åtgärder vi kan vidta för att fler människor ska komma i arbete. Det sammanhänger med att det blir mer lönsamt att arbeta och mindre lönsamt att inte arbeta. Är det därmed klart och tydligt att regeringen bör lägga fram ett förslag om ett femte jobbskatteavdrag? Nej, det är definitivt inte klart. Vi har ett besvärligt ekonomiskt läge. Sverige har starkare offentliga finanser än många andra, och vi har vunnit mycket på att agera försiktigt under krisen när andra förhävt sig, tagit i för mycket och fastnat i skuldträsk och nedskärningar.

Jag tror att det är alldeles för tidigt att dra slutsatsen att den ekonomiska krisen är över. Vi har en politisk situation i Italien som kan ha betydande effekter på världsekonomin om det vill sig illa. Därmed är vi beträffande huruvida ett jobbskatteavdrag ska införas eller inte i samma läge som när vi diskuterade det i valrörelsen. Vi har ambitionen att genomföra ett ytterligare jobbskatteavdrag, men det är på villkoret att vi

klaras av att upprätthålla god ordning i offentliga finanser. Den bedömningen återstår att göra.

När vi är framme i augusti och kan se vilka skatteintäkter vi har får frågan prövas på nytt. Det finns inget givet svar på den frågan. Den får helt enkelt prövas i förhållande till hur läget är. Sedan kommer förslaget naturligtvis att föreläggas riksdagen.

Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Gunnar Andrén sade att vi velade och var inkonsekventa. Sverigedemokraterna har valt att ge sitt stöd till ett femte jobbskatteavdrag om regeringen går med på några smärre förändringar.

Förslaget beräknas ge 10 000 nya jobb och kosta 12 miljarder årligen. Eftersom Sverigedemokraterna vill rikta förslaget mot låg- och medelinkomsttagare vill vi inte lägga fram något förslag om att höja brytpunkten för statlig skatt.

Men faktum är att regeringen verkar vara totalt ovillig att över huvud taget förhandla om ett femte jobbskatteavdrag. Fortfarande tycks finansministern inte vara intresserad av att finna lösningar på hur en riksdagsmajoritet kan införa ett femte jobbskatteavdrag. Sverigedemokraterna har ekonomisk täckning för avdraget, utan att välfärden eller de offentliga finanserna tar skada. Att skjuta detta beslut på framtiden kan vara förödande för samhällsutvecklingen, inte minst då utanförskapsområdena blir fler och arbetslösheten ökar.

Man kan fråga sig hur det kommer sig att regeringen inte har möjlighet att driva igenom Moderaternas största valfråga. Finansministern verkade otydlig om huruvida regeringen kan tänka sig att införa ett femte jobbskatteavdrag med hjälp av Sverigedemokraterna. Det pratas ofta om att förslag ska genomföras om man finner en riksdagsmajoritet. Men om övriga oppositionspartier skulle vara negativa till avdraget, avser ministern då att förhandla med Sverigedemokraterna för att minska arbetslösheten och utanförskapet? Det tror jag är en väldigt intressant fråga, inte minst för Alliansens väljare.

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Regeringens uppfattning är att jobbskatteavdraget är ett viktigt sätt att göra det mer lönsamt för låg- och medelinkomsttagare att arbeta. Det har tillfört nästan en månadslön för en normalinkomsttagare under de år vi har suttit vid regeringsmakten.

Vi har dock varit mycket tydliga med att vi först och främst tar ansvar för svensk ekonomi. Alliansens valmanifest var helt entydigt, och regeringsförklaringen var helt entydig. Vi kommer inte att försätta oss i en situation där vi får stora underskott som driver upp räntor och leder till att svenska kronan försvagas och att förtroendet för svensk ekonomi undermineras. Vi ska ha god ordning i våra offentliga finanser. Därmed måste alla vallöften ytterst vara villkorade av att vi har de resurser som krävs för att kunna vidta ytterligare åtgärder. Detta har vi deklarerat till väljarna under valrörelsen 2010 och slagit fast i regeringsförklaringen. Vi har också skrivit det när vi i budgetpropositioner diskuterat huruvida vi kommer att kunna genomföra ytterligare jobbskatteavdrag.

Det råder inget som helst tvivel om att Alliansens viktigaste vallöfte inför valet 2006 var att vi skulle ta ansvar för svensk ekonomi. År 2010

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

var också vårt viktigaste vallöfte att vi skulle ta ansvar för svensk ekonomi. Och även när vi går till val 2014 kommer vårt viktigaste vallöfte att vara att vi ska ta ansvar för svensk ekonomi. Därmed får man naturligtvis pröva alla förslag mot de budgetutrymmen som föreligger.

Därtill är alliansregeringen tydlig med att vi är beredda att söka stöd i Sveriges riksdag för våra förslag. Vi har sagt att vi i första hand vill göra det med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi har haft uppfattningen att vi inte är beredda att förhandla med Sverigedemokraterna i denna fråga eller andra frågor.

Anf. 41 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! All politik handlar som sagt om prioriteringar. Alliansens väljare har nu fått höra att deras företrädare inte är intresserade av att driva igenom en av sina hjärtefrågor, trots att möjligheten till en riksdagsmajoritet finns och trots att det är möjligt ur ett ekonomiskt perspektiv. Alliansens väljare har dessutom fått höra att deras företrädare anser att det är viktigare att inte samtala med vissa folkvalda företrädare än att genomföra ett avdrag som kan öka sysselsättningen och minska utanförskapet.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att vi för ett samtal i talarstolen här i Sveriges riksdag om de här frågorna. Det är det som Markus Wiechel och jag gör nu.

Vår uppfattning är att jobbskatteavdraget är en bra och viktig reform och att den ska genomföras när vi har råd. Men det är också vår uppfattning att vi när vi söker stöd i Sveriges riksdag ska göra det hos Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Det finns ingen regering som är ålagd att söka stöd vare sig hos Sverigedemokraterna eller hos Vänsterpartiet. Vi lägger fram vår politik. När vi behöver söka stöd är det vår uppfattning att vi i första hand ska göra det hos Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellationerna 2012/13:301 och 313 om bibliotekslån och författarsättning

Anf. 43 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Tina Ehn har frågat mig på vilka grunder Litteraturutredningen har fått i uppdrag att ompröva formerna för hur systemet med biblioteksförskottningen fungerar. Jag har även fått frågan om jag delar Litteraturutredningens slutsats att rättighetshavarna inte bör få ersättning utifrån antal bibliotekslån. Dessutom har Tina Ehn ställt frågan vad jag avser att göra för att säkerställa att kulturskapare även fortsättningsvis har goda möjligheter till försörjning.

Bengt Berg har frågat mig om jag avser att ersätta väl fungerande system som Författarfonden och dess på statistik framräknade ersättning per lån till respektive upphovsman med ett annat system. Jag har också

fått frågan om jag avser att ersätta det exakta örestalet och de exakta antalen boklån med en godtycklig klumpsumma. Vidare frågar Bengt Berg vad jag avser att göra med Sveriges författarfond i framtiden, vem som ska fördela och bestämma ersättningarna till upphovsmännen och på vilket sätt återväxten ska tryggas i författarleden, där stipendier och medel från Författarfonden spelat en så omvittnat stor roll. Slutligen ställer Bengt Berg frågan om jag avser att förändra min principiella syn på begreppen ersättning för utfört arbete när det gäller författande och bidrag samt om jag avser att ta bort bokskaparna som en respekterad motpart i samband med förhandlingarna.

Frågorna från Tina Ehn och Bengt Berg överlappar delvis varandra. Jag väljer därför att svara på frågorna samlat.

Jag vill inledningsvis betona att regeringen värnar bibliotekszersättningen. Författare, översättare, tecknare och fotografer ska självklart ersättas för att de låter sina verk lånas ut vid folk- och skolbibliotek. Att författare och andra litterära upphovsmän ges bra förutsättningar för sitt arbete är avgörande för litteraturens utveckling i landet.

Det har också varit utgångspunkten för regeringens direktiv till Litteraturutredningen, vars betänkande nu har varit ute på remiss. Samtidigt anser regeringen att det finns skäl att se över formerna för den förhandlingsordning som nu gäller, och det har alltså Litteraturutredningen gjort.

Det har skett stora förändringar på litteraturområdet och bokmarknaden de senaste åren. Digitaliseringen och e-bokens ökade andel av bokmarknaden och boklånen är viktiga delar i denna utveckling, som bland annat kommer att påverka upphovsmännens villkor framöver.

Det är en av anledningarna till att regeringen gav Litteraturutredningen i uppdrag att se över formerna för hur bibliotekszersättningen fastställs. En annan förklaring är budgetlagen, som riksdagen ändrat efter det att förhandlingsordningen om bibliotekszersättningens grundbelopp mellan regeringen och upphovsmännen infördes.

Litteraturutredningen har inte haft i uppdrag att komma med förslag om att ersätta Sveriges författarfond som fördelande organ av bibliotekszersättningen. Litteraturutredningen har heller inte lämnat några sådana förslag. Däremot har man föreslagit en del förändringar i den förordning som styr fondens verksamhet mot bakgrund av de omvärldsförändringar jag tidigare nämnde.

Remissynpunkter på Litteraturutredningens förslag har precis kommit in, och regeringen har nu ett gediget beslutsunderlag att analysera och ta ställning till. Regeringen kommer att återkomma med sitt ställningstagande. En viktig utgångspunkt för regeringens kulturpolitik är förbättrade villkor för kulturskapare. För de litterära upphovsmännen är bibliotekszersättningen i detta avseende en betydelsefull del.

Anf. 44 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag tackar så mycket för svaret. Samtidigt är det ett frustrerande svar vi får om bibliotekszersättning för kulturskaparna.

Jag har som kulturpolitiker från Miljöpartiet ställt ett antal frågor, och Bengt Berg från Vänsterpartiet har ställt flera frågor. Svaret är däremot ganska kort och innehållslöst. Egentligen säger ministern att hon ska återkomma med ett svar efter att ha tagit del av alla de remissynpunkter som inkommit på Litteraturutredningen.

Min första fråga handlar om på vilka grunder ministern gett Litteraturutredningen i uppdrag att ompröva formerna för hur systemet med bibliotek ersättning fungerar. Det är ett initiativ som regeringen och kulturministern tagit som bör kunna förklaras.

Här får jag inget svar. Det är för mig inget klargörande alls. Jag kan uppriktigt sagt inte förstå varför den väl förankrade principen och grunderna för hur ersättningen fastställs har blivit föremål för regeringens önskan att förändra.

Systemet med ersättningen kom redan 1955. Det är någonting som förhandlas fram mellan regeringen och upphovsmännens organisationer. Beloppet beräknas utifrån statistik på utlåning. När fler böcker läses blir det mer pengar till författarna.

Om nu anledningen till uppdraget i direktivet är de förändringar som pågår i omvärlden för bokmarknaden, som sades i svaret, med digitalisering och e-böcker eller om det beror på förändringar i budgetlagen är det inget svar. Jag förstår ändå inte varför det verkar finnas ambitioner att peta och ändra i principen för systemet med ersättningen.

Jag har i kammaren försökt lyfta fram frågan om e-böcker med kulturministern. Även den i den frågan får jag ett svar som inte är ett svar. Ansvar skyfflas över till Sveriges Kommuner och Landsting.

En annan fråga som har med förutsättningar för kulturskapare att göra är scenkonstspensionerna. Vi är många som förväntar oss ett svar och en långsiktig lösning. Vi har nu väntat ett tag.

Att värna kulturskapare och kulturarbetare innebär att ge besked, driva processer som är viktiga för dem, ge fler möjligheter och inte skjuta upp dem på framtiden eller bolla över dem till andra.

Att ge kulturskapare bättre villkor kan absolut inte vara att ha en ambition att ta bort förhandlingsrätten för bibliotek ersättning. Det är en ersättning som har funnits länge, som jag sade tidigare, och är väl förankrad och etablerad.

Min oro sträcker sig även till bibliotekens situation, där en förändring kan skapa osäkerhet som riskerar att dra undan en viktig grund för biblioteken. Upphovsrätten i sig står dessutom inför många utmaningar, och det är knepiga frågor. Vi möter dem ständigt inom kulturområdet.

Här har vi ett system som fungerar och upphovsrättsskaparna gillar. Det verkar onödigt att försöka ändra på sådant som länge har fungerat och är förenligt med hur verkligheten ser ut.

Systemet är inte i dag omsprunget av en ny teknik. Jag uppfattar inte att det står författare och bankar på Kulturdepartementets dörr för att skynda på en förändring.

Det är bra om kulturministern vill svara på frågan om kulturministern ser bibliotek ersättningen som ett bidrag eller som den ersättning som jag och andra uppfattar att den är.

Anf. 45 BENGT BERG (V):

Fru talman! Utan bröd kan man leva i tre dagar, utan poesi aldrig. Det skrev den poetiske häxmästaren Charles Baudelaire någon gång på 1800-talet.

Det är ingen slump att den svenska barnboken har ett så gott renommé ute i världen. Det är följden av en mångårig tradition i fotspåren

av Astrid Lindgren, Barbro Lindgren, Lennart Hellsing, Maria Gripe och alla andra fantastiska skapare av berättelser i ord och bild.

Det är också resultatet av en biblioteksverksamhet som inte bara spridit bra och spännande böcker till alla barn utan också gett sina upphovsmän betalt för deras arbete i form av den så kallade bibliotek ersättning en. Detta gäller givetvis också för vuxenlitteraturen.

Jag har några frågor. Avser kulturministern att förändra sin principiella syn på begreppet ersättning, det vill säga ersättning för utfört arbete, och i stället införa begreppet bidrag? Om det är bidrag finns det en väldigt dålig förhandlingssits för dem som har skapat böcker i ord och bild.

Avser kulturministern att ta bort bokskaparna som en respekterad motpart i samband med förhandlingarna? Den senaste medlingen avbröts, som bekant. Det enda resultat som framkom var ett enda öre i höjning av bibliotek ersättningen, som nu ligger på 1:37 kronor per utlån.

På vilket sätt gagnar det upphovsmännens villkor om Litteraturutredningens förslag om slopad förhandlingsrätt till förmån för överläggningar om en klumpsumma blir verklighet? I stället för ett specifikt registrerat antal lån och 1:37 kronor för varje lån finns tanken om en klumpsumma. Vem bestämmer dess storlek?

Jag tycker precis som Tina Ehn från Miljöpartiet att svaren är synnerligen substanslösa och skulle gärna vilja ha lite mer konkretion.

Sedan mitten på 50-talet har svenska författare, litterära översättare och bildmakare fått ersättning för sitt arbete genom utlåningsstatistiken. Denna ordning har inneburit att författarorganisationerna och staten i Författarfonden genom decennier skött detta på ett väldigt enkelt, smidigt och harmoniskt sätt. Även om kulturministern nu säger att Författarfonden inte är i fara finns det ändå väldigt stora frågetecken inför den utfästelsen.

I svävande och substanslösa formuleringar som motiv för omdaning en av ett väl fungerande ersättningssystem plockar kulturministern in ett begrepp som ”modernt och transparent system”. Jag skulle gärna vilja veta vilka fördelarna är med detta moderna och transparenta system. Vad består de av i den konkreta verkligheten?

Anf. 46 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Även jag vill tacka kulturministern för svaret på interpellanternas frågor. Det är viktiga frågor som tas upp här. Jag uppskattar särskilt att ministern så tydligt säger att bibliotek ersättningen ska värnas och att författare ska ersättas för att de låter sina verk lånas ut gratis vid biblioteken.

Jag är övertygad om att alla som är med i den här debatten tycker att det är viktigt med böcker och läsning. Vi vet att läsning förändrar människor och sätter i gång processer genom reflexion och känsla. Läsning av både fackböcker och skönlitteratur ger människor en ny och annorlunda kunskap.

Den stora litteraturutredningen som vi diskuterar, där bland annat detta förslag finns, föreslår också ett antal satsningar på skola, bibliotek och olika riktade läsfrämjande åtgärder. Den har också en del förslag när det gäller bibliotek ersättningen. Det kan vara svårt att helt överblicka

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

konsekvenserna av utredningens förslag och en del föreslagna tekniska förändringar.

Jag vill passa på tillfället att tydligt säga att Folkpartiet vill ha kvar principen om biblioteksersättning och att det även i fortsättningen ska vara ett samband mellan utlån och ersättning. Den ska inte ersättas med någon klumpsumma som fördelas oberoende av utlåning.

Det är utgångspunkten för Folkpartiet i de kommande diskussionerna om eventuella förändringar. Vi tycker också att upphovsmännen, författarna med flera, ska vara med och ha ett inflytande vid diskussionen om förändringar.

Fru talman! I detta sammanhang vill jag också säga att det är dags för oss alla att börja diskutera hur e-böcker påverkar rätten till ersättning för förlorade inkomster på grund av gratisutlåning av e-böcker.

Självklart ska våra folkbibliotek erbjuda e-böcker gratis. Men det är en viktig fråga hur författarna och för den delen också förlagen ska kompenseras för minskad utlåning och försäljning.

Jag vet att detta i dag lagstiftningsmässigt inte har ett dugg att göra med biblioteksersättningen. Men det är ändå väldigt viktigt att vi för framtiden utvecklar ett system så att författarna får en rimlig ersättning när kanske om fem tio år den största delen av lån av böcker sker via nätet. Den diskussionen måste vi starta så snart som möjligt.

Visst behövs det olika stöd och bidrag till kultur, men för mig och Folkpartiet är det också en kärnfråga att vi underlättar för olika kulturutövare att försörja sig själva. Litteraturutredningen identifierar olika utmaningar och problem. En viktig utmaning som utredningen tar upp är just upphovsmännens svårigheter att försörja sig på sitt skapande.

Med det som utgångspunkt tycker jag att biblioteksersättningen i framtiden ska fortsätta att vara just en ersättning och att den ska ha en klar koppling till utlåningen på biblioteken.

I detta anförande instämde Anna Steele (FP).

Anf. 47 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Jag tycker att det är roligt att flera vill delta i den här debatten.

Sedan Litteraturutredningen kom i höstas har vi haft en intensiv debatt om läsande och om boklån på bibliotek. I dagarna har vi också lämnat över förslaget till en ny bibliotekslag till Lagrådet. Det tror jag att Tina Ehn och Bengt Berg är medvetna om. Det händer alltså väldigt mycket på området.

Sedan har vi de frågor som har ställts av interpellanterna. Jag förstår inte kritiken att detta skulle vara ett otydligt svar. Jag tycker snarare att det är ett mycket tydligt svar. Vad jag kan förstå har även Ulf Nilsson uppfattat detta som ett tydligt svar.

Till att börja med vill jag säga att huvudsyftet med Litteraturutredningen inte var att se över fonden och den förordning som styr ersättningen till författare, tecknare och fotografer, utan det handlade om läsning i stort. Varför sjunker läsningen? Hur förhåller vi oss till nya läsvanor? Det är också de frågorna som Litteraturutredningen har koncentrerat sig på. Men vi ville också att man skulle se över hur ersättningssystemet

fungerar i dag för den här gruppen författare, filmare, fotografer, tecknare med flera. Det har också utredningen gjort.

Skälet till detta är bland annat att vi har fått e-böcker. Hur ska vi ersätta författarna för dem? När det handlar om böcker i tryckt form är det en ersättning till författarna för att de släpper sin upphovsrätt. Det är en helt annan ordning som gäller när det handlar om e-böcker. Därtill har vi numera också ett budgettak.

Ända sedan alliansregeringen kom till har vi höjt ersättningen för utlåningen. Drygt 14 miljoner mer går nu i ersättning till författarna för boklån. Den har höjts varje år. Bengt Berg konstaterar lite lätt raljerande att ett år handlade det om en höjning på 1 öre. Det hände också i början av 2000-talet, och då var det en helt annan regering. Mellan 2004 och 2005 höjdes den också med 1 öre, men tidigare har den höjts med mer. Vi kan göra en jämförelse över tid från 1981, och då har det skett en ökning med 30 procent i fasta priser.

Sedan kan man tycka att det trots detta är svårt att försörja sig som författare eller tecknare, och den uppfattningen delar jag. Men kom inte och säg att det är fråga om någon nedmontering! Det är det inte. Vi värnar författarnas villkor, och vi värnar också biblioteken.

Sedan handlar det om vad man vill kalla saker och ting. Bidrag är någonting helt annat än ersättning. Jag har tidigare talat om att vi vill ha transparenta system, och det är helt självklart. Vilka är det som tar del av ersättningarna? Vilka hamnar möjligen utanför? Hur förhåller det sig till nya villkor och nya tekniska möjligheter? Men i det här fallet talar vi fortfarande om en ersättning för att man inte längre har kontroll över sitt verk, och det är det som också kommer att gälla i fortsättningen.

Anf. 48 TINA EHN (MP):

Fru talman! Även jag noterade att kulturministern sade att man värnar bibliotek ersättningen. Jag tycker att det är bra att det uttalades tydligt. Men inte desto mindre har vi sett vilka direktiv som har getts till den här utredningen. De här direktiven skapar en oro eftersom man verkligen ifrågasätter vad som menas med detta och undrar varför regeringen ger sådana direktiv.

Jag tycker att man behöver ta detta på allvar, inte minst eftersom tre stora organisationer har skrivit debattartiklar och pekat på alla de bekymmer de ser i det här förslaget. Man kan fundera på vad regeringen kommer att göra av det här. Kommer den att göra slag i saken så att vi får det värsta scenariot? Eller kommer den att göra bra saker och ha en öppen attityd till det hela? Det är jätteviktiga frågor.

Jag tror att den här debatten är oerhört viktig för att slå fast var vi står i de här frågorna. Det var mycket intressant att höra Folkpartiets ståndpunkt här i dag. Jag är mycket tacksam för det.

Jag tyckte också att det var intressant att vi tog upp läsfrämjandet. Det är också oerhört viktigt och hänger ihop med de beslut vi fattar. Samhället hänger ihop. Det ena påverkar det andra. Om regeringen anser att kulturskapare kan få någon annan form av ersättning i stället för den som vi har i dag signalerar det att man ser på dessa verk, på människorna bakom verken och på deras arbete på ett helt annat sätt. Det är här man börjar fundera på hur alliansregeringen egentligen ser på litteraturens och kulturens betydelse i dagens samhälle.

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

Vi står inför många utmaningar. Jag som miljöpartist har klimatfrågorna ständigt runt mig. Man ska stoppa giftiga ämnen och fördela resurser både effektivt och rättvist. För att klara av alla de utmaningarna behöver vi också ge förutsättningar för deltagande i samhället. Att läsa och förstå det man läser är viktigt för möjligheten att kunna delta i samhället. Vi har hört allihop, precis som sades tidigare, att läsförståelsen försämrats. Vi behöver fråga oss hur vi gör för att öka intresset för litteraturen. Hur lockar vi till läsning? Hur gör vi för att värna allas rätt till god tillgång till litteratur? Hur är vi som folkvalda goda förebilder?

Jag utgår från att man genom ett demokratiskt medverkande kan bygga framtid. Att kunna vara en del av demokratin kräver kunskap och förståelse. Att ha en god läsförståelse är oerhört viktigt för den enskilda och för samhället. Samhället hänger ihop, och dåliga beslut genomsyrar många områden.

Jag, liksom många andra, anser att biblioteksersättningen finns till för att värna upphovsmännens rätt till ersättning för sitt arbete å ena sidan och för att allmänheten ska ha tillgång till litteratur och information å andra sidan.

Ser kulturministern de risker som har uppdragats i debatten i dag? Vilka är annars fördelarna med någon form av förändring utifrån de scenarier som vi kan befara också kan uppstå? Det är otroligt viktiga frågor för många att få ett klokt och rakt svar på.

Anf. 49 BENGT BERG (V):

Fru talman! Det gläder mig att kulturministern också tar ordet ”ersättning” som ett ganska självklart begrepp i de här sammanhangen.

Jag tycker, precis som kulturministern, att den sjunkande läsförståelsen och det minskade intresset för fysiska pappersböcker är ett mycket stort demokratiskt problem, speciellt när det handlar om att så många som upp till en sjättedel av befolkningen har svårt att tillägna sig språk i skriftlig form. Det är kanske delvis en annan debatt än just denna när det handlar om Litteraturutredningen och *Läsandets kultur*.

Vi har redan tidigare framfört kritik till regeringen för att man tidigare har tagit bort sådana aktiviteter som har haft just ett läsfrämjande syfte. Det handlar till exempel om Läs för mig, pappa, arbetsplatsbibliotek och min käpphäst, En bok för alla. Jag erkänner att det är en käpphäst, men jag tycker att det är en väldigt bra käpphäst.

Jag är också glad över att kulturutskottets nye vice ordförande, Ulf Nilsson, uttrycker sitt stöd för biblioteksersättningen. Hans föregångare Christer Nylander lämnade sitt uppdrag, delvis i protest mot den förda kulturpolitiken, såvitt jag kan förstå.

Det vore också intressant att veta hur Centerpartiet, som är ett folk rörelseparti och var med och ägde En bok för alla, ser på dessa frågor liksom Kristdemokraterna som säger sig vilja värna de humanistiska värdena.

Den nya myndigheten Myndigheten för kulturanalys har också lämnat en rapport. Där visar det sig hur den ekonomistiska enögdheten tar över mycket när det gäller att sätta i fokus olika kulturyttringar i samhället.

Jag ska ställa ytterligare några frågor: Vem ska i framtiden fördela och bestämma ersättningarna till upphovsmännen? På vilket sätt kan man trygga återväxten i författarleden, där stipendier och medel från Författarfonden spelat en omvittnat stor roll?

Om nu en viktig utgångspunkt för regeringens kulturpolitik är förbättrade villkor för kulturskapare, varför är digitalisering och e-böcker ett skäl till att regeringen gav Litteraturutredningen i uppdrag att se över formerna för hur bibliotekersättningen fastställs när Litteraturutredningen i själva verket föreslår att e-böckerna ska undantas från bibliotekersättning?

Jag erkänner att detta var en något lång mening som gärna kan få ett något kortare svar.

Anf. 50 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Jag tackar för en del kommentarer men vill samtidigt påminna om att min företrädare som vice ordförande i utskottet inte lämnade sin post i protest mot regeringens politik. Han var precis som jag och som alla partier i Alliansen pådrivande i olika hjärtefrågor, och det tänker vi fortsätta vara. Det är dock inte samma sak som att vi inte tycker att huvudspåren i regeringens politik är bra.

Jag ser fram emot att försöka lyfta upp en massa bra förslag från Litteraturutredningen när vi tar tag i den och att det kommer ordentliga initiativ från regeringen i det fallet, vilket jag är övertygad om att det gör. Det handlar om att satsa inte minst på läsfrämjande åtgärder i samarbete mellan kultur och skola. Utredningen talar om förslag såsom att inrätta läsombud på förskolor för att tidigt uppmuntra till läsning, skolbibliotek med riktiga professionella bibliotekarier, nationell handlingsplan för läsfrämjande verksamhet och särskilda riktade medel till folkbildningen för att på olika sätt bidra till att människor ska komma in i litteraturens värld, oavsett om det handlar om pappersböcker eller e-böcker.

Jag ser fram emot att vi aktivt ska arbeta med att förverkliga många av de bra förslag som finns i Litteraturutredningen.

Anf. 51 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Det gläder mig att höra att i alla fall Bengt Berg inser att vi i de förslag vi lägger fram värnar författarnas möjligheter och villkor.

När det gäller e-böcker blir jag kanske också lite långgrandig. Det finns skäl till att vi bad Litteraturutredningen se över detta. När det handlar om vanliga böcker överlåter man upphovsrätten åt en annan part. När det gäller e-böcker ses de ur rättslig synvinkel som en elektronisk tjänst, och inga exemplar får fritt spridas vidare sedan de sålts på marknaden. Därför måste vi hitta någon form av förhandlingsordning. Det är inget lätt system. Det är en fråga man brottas med på flera håll i världen, inte bara i Sverige.

Så till Tina Ehn. Jag tolkar det som att Tina Ehn vill vara lite onödigt politisk, för Tina Ehn vet att alliansregeringen har prioriterat läsning och läsförståelse som ett oerhört viktigt område både samhälleligt och demokratiskt. Det har vi talat om flera gånger tidigare apropå frågan: Vad gör alliansregeringen?

Låt mig upprepa det. Vi har bland annat sett över bibliotekslagen. Den är modernare, tydligare och skarpare, och om det inte blir några hinder i riksdagen kommer den att införas den 1 januari 2014.

Vi har tillsatt Litteraturutredningen, som har bidragit till en intensiv och viktig debatt om läsande, läsfrämjande, läsningens betydelse och, inte minst, hur vi når unga läsare. Denna debatt är mer intensiv och bredare och än på många år.

Vi har lyft upp läsandet i skolan. Vi har också skärpt skollagen så att det nu är obligatoriskt för skolor att ha skolbibliotek. Så var det inte tidigare. Det finns också förslag i Litteraturutredningen om att gå ytterligare ett steg.

Vi har också tagit den sjunkande läsförståelsen på högsta allvar. Det är ett stort problem. Vi kan glädja oss åt att läsningen fortfarande ligger på en rätt hög nivå bland vuxna läsare. Det sjunker dock bland unga och framför allt bland unga pojkar. Det är ett gigantiskt samhällsproblem.

När vi nordiska kulturministrar var i USA för ett par veckor sedan för att inviga Nordic Cool gjorde vi ett besök på det som motsvarar Kulturrådet. Där har man sedan ett antal år satsningen The Big Read. I USA diskuteras också detta, men där är det framför allt vuxna läsare man försöker nå via frivilligorganisationer, via bibliotek och på flera andra sätt. Där har de ett annat bekymmer än vad vi har. Vi har ju som sagt fortfarande en hög andel vuxna läsare.

Vi har under vår tid ökat stödet till läsfrämjande med 50 procent. Läsningen är prioriterad. Det är också böckerna. Vi måste dock ha en lagstiftning som förhåller sig till de nya villkoren, både när det handlar om människors läsvanor och den tekniska utvecklingen.

Allt handlar, Tina Ehn och Bengt Berg, om att värna läsandet och att se till att författarna kan få ersättning för att de upplåter sina verk, exempelvis till lån på bibliotek.

Anf. 52 TINA EHN (MP):

Fru talman! Jag skulle också kunna tala rätt mycket om läsandet. Det är dock inte riktigt dagens fråga, utan vi talar om en helt annan sak.

Jag kan ta till mig det kulturministern säger om att man värnar författarnas villkor. Men låt oss göra en reflexion över hur man behandlar författarna. Man kan inte bara nonchalera deras upplevelse av situationen. De upplever att de har en försämrad förhandlingsmöjlighet och att regeringen ensidigt bestämmer hur ersättningarna ska se ut. Detta tycker jag att kulturministern åtminstone kan reflektera över.

En annan fråga är hur man vill förbättra författarnas och kulturskaparnas villkor generellt, men jag tror att den är lite för stor.

Miljöpartiet har tagit dessa frågor på allvar. Vi vill värna kulturskaparnas villkor och driver flera av dessa frågor. Vi vill att det ska vara möjligt att leva under drägliga och anständiga förhållanden. I vårt budgetförslag höjde vi bibliotek ersättningen till 2 kronor per utlån till skillnad från regeringens höjning med 1 öre. Dessutom vill vi att alla konstnärstipendier ska vara pensionsgrundande. Det är en del i hur vi skapar goda villkor för landets kulturskapare.

Hur kan man säga att man värnar kulturen och samtidigt gång på gång underlåta att visa ett genuint intresse för att lösa och säkerställa kulturlivets finansiering? Jag känner att det händer för lite inom flera

områden, även om det kommer flera utredningar och ett förslag till bibliotekslag.

Prot. 2012/13:76
12 mars

Anf. 53 BENGT BERG (V):

Fru talman! En bibliotekslag tycker jag låter väldigt spännande. Jag hoppas innerligen att den ska omfatta hela Sverige, att alla barn i detta långa land ska kunna ha tillgång till bra och goda bibliotek, så att detta inte bara ersätts med något som man kan kalla biblioteksservice eller olika andra begrepp som har florerat.

Måndagen den 25 mars kl. 2 inviger kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth världens största barnboksmässa i Bologna, där Sverige i år är hedersgäst. Varför? Jo, därför att barnboken i Sverige har haft en unik position. Här har inte bilarna kört mitt i vägen bara för att man ska kunna sälja till länder med både höger- och vänstertrafik, utan här har det varit ett medvetet konstnärligt skapande och en medveten kulturpolitik.

Temat för mässan i Bologna är barns och ungas rätt till kultur. Jag skulle själv vilja lägga till ett ”alla” framför ”barns”, så att det blir alla barns och ungas rätt till kultur. Även om det finns riktade insatser för läsfrämjande är det tyvärr så att de som kanske mest behöver det får minst del av satsningarna. Jag önskar verkligen att både förortens och landsbygdens barn kan omfattas av de olika kampanjerna.

När kulturministern likt en Tingeling svingar sitt gnistrande trollspö över församlingen i Bologna är det värt att påminna om att Sveriges bokmakare i Sveriges Författarförbund, Svenska Fotografers Förbund och Svenska Tecknare just nu protesterar mot tanken på att radera den väl fungerande bibliotekssättningen.

Lycklig resa!

Anf. 54 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Vi kan glädja oss åt att vi lever i en demokrati, vilket innebär att vi, när vi har haft en omfattande utredning som Litteraturutredningen, har fått in väldigt många remissvar. De sammanställs och analyseras nu på Kulturdepartementet. Det återkommer vi till. Precis den ordningen är också välkänd för Tina Ehn och Bengt Berg.

Vi har ökat budgeten varje år sedan 2006. Vi är nästan ensamma i Europa om det. I Newcastle planerade man att stänga alla bibliotek, men man hamnade inte där. Vi har skärpt förslaget till bibliotekslag och inte minst lyft fram barn och unga i det nya förslaget till bibliotekslag. Under vår tid har också ersättningen per utlån – även om det låter märkligt att man talar om ören – ökat från 1:18 till 1:37 kronor. Det är en förhandlingsordning som har fungerat väl. Frågan är om den fungerar väl även i framtiden. Man måste kunna se på sådana frågor också. Det är viktigt.

Boken uppmärksammas stort i Sverige. Jag tror att det finns runt 140 litterära priser i landet, och jag är glad över att ha kunnat medverka till att vi får ytterligare ett stort litterärt pris, Nordiska rådets barnbokspris på 350 000 danska kronor, som för första gången kommer att delas ut i höst. Det är en god möjlighet att lyfta nordisk barn- och ungdomslitteratur, vilket inte har skett tidigare.

Svar på
interpellationer

Även jag, Bengt Berg, ska avsluta med en dikt. Vi brukar ju göra det när vi möts i kammaren. Den är av Nils Ferlin och handlar om boken:

En dyrk kan den vara – en nyckel,
som öppnar en hemlig dörr
till ett hus där vi tycker oss hemma
fast vi aldrig varit där förr.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2012/13:304

Förste vice talmannen meddelade att statsrådet Ewa Björling (M) på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2012/13:304 av Hans Linde (V) om exportkrediter till diktaturer.

15 § Svar på interpellation 2012/13:288 om jobbskapande näringslivsutveckling

Anf. 55 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Isak From har frågat näringsministern vilka insatser näringsministern tänker vidta för att statliga Vattenfall ska fortsätta att bidra med jobbskapande näringslivsutveckling i de kommuner man är verksam i.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

I bolagsordningen för Vattenfall AB anges att föremålet för bolagets verksamhet bland annat är att generera en marknadsmässig avkastning genom att direkt eller genom dotter- och intressebolag affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vattenfall AB har inte något uppdrag att bidra med jobbskapande näringslivsutveckling.

I ett aktiebolag svarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar till exempel investeringar, förvärv och avyttringar. Beslutet att inleda en utveckling av dotterföretaget Vattenfall Inlandskraft AB rör bolagets organisation och operativa verksamhet och är ett ansvar för Vattenfall AB:s styrelse och ledning.

Mot denna bakgrund avser jag inte att vidta några åtgärder i den aktuella frågan.

Anf. 56 ISAK FROM (S):

Fru talman! Min debatt med Peter Norman handlar om jobb, om möjligheten till nya företag, om starka statliga företag och om skötseln av desamma. Ett levande näringsliv är en förutsättning för framtiden i hela Sverige och inte minst i Norrlands inland. Ett aktivt näringsliv behöver kompetenta medarbetare för framtida rekryteringsbehov.

Det är här Vattenfall Inlandskraft kommer in. Den socialdemokratiska regeringen tyckte att det var lämpligt att Vattenfall bidrog och gav stöd och verkade som en energibank i de kommuner där man var verksam i Norrlands inland.

Vattenfall Inlandskraft inrättades under den socialdemokratiska regeringsperioden och startade 2004 för att stötta det lokala näringslivet i Norrlands inland. Vattenfall avsatte 100 miljoner kronor men avsatte också mycket kompetens för att driva verksamheten, med huvudkontoret fortfarande i Jokkmokk. Det har bidragit till mer än 2 000 arbetstillfällen. Man har dessutom varit inne och stöttat och hjälpt till i 300 olika företag under de här åren, vilket har varit mycket uppskattat i de kommuner där man har varit verksam och bland de företag där man har varit verksam.

På Vattenfalls hemsida kunde man i oktober eller november läsa att uppdraget för Vattenfall Inlandskraft är slutfört och att nya aktörer kan ta vid. Det medför lite frågeställningar. Är det verkligen så? Är det en del i regeringens näringspolitik, eller vad handlar det egentligen om?

Fru talman! Trots att vi nu ser Nuonaffären, som verkar bli en dyr och dålig affär, steg Vattenfalls vinst. Elbolaget nådde målet och sänkte kostnaderna med 6 miljarder kronor. Men tydligen räckte inte det. Enligt uppgifter i medierna ska ytterligare 3 miljarder kronor sparas under 2013. Fallande efterfrågan i kombination med utbyggnaden av ny, klimatvidrig elproduktion i Europa, med kol och naturgas, har försvagat marknaden mer än vad regeringen och Vattenfall har räknat med.

Satsningarna på kol och gas i Europa är det som gör att Vattenfall nu kommer att göra sig av med kanske så mycket som 2 500 personer, flera hundra av dem i Sverige. Det framgår inte riktigt. Men det handlar om jobben, om människor som blir av med jobben.

Tidigare har Vattenfall förtjänstfullt varit med och stöttat det lokala näringslivet i de kommuner där man har varit verksam. Vattenfall Inlandskraft har varit betydande som en kraft för att skapa nya jobb och nya företag. Men enligt Vattenfalls hemsida är nu det pågående besparingsprogrammet en orsak till att Vattenfall Inlandskraft upphör.

Då kan man fråga sig: Är avvecklingen av Vattenfall Inlandskraft en produkt av regeringens näringspolitik, eller handlar det om okunskap? Det var därför jag ville fråga näringsministern vilka insatser som näringsministern ville göra för att statliga Vattenfall skulle kunna fortsätta att bidra med jobb och näringslivsutveckling i de kommuner där man är verksam.

Nu är det Peter Norman som svarar, och jag tackar honom för ett rakt och tydligt svar. Det är helt klart utifrån Peter Normans svar här i kammarerna att det inte handlar om det. Man är inte intresserad av att fortsätta bidra positivt till nya jobb och nya företag i de kommuner som Vattenfall har varit verksamt i.

Men hur ska Peter Norman skapa nya jobb? Kan statsrådet svara på hur han och den borgerliga regeringen avser att nyttja statliga bolag för att skapa jobb, eller handlar det om avveckling?

Anf. 57 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag tackar Isak From för interpellationen. Den är viktig. De statliga bolagen ligger mig varmt om hjärtat. Därför tycker jag att det är viktigt att de diskuteras här i riksdagen.

Jag tror att vi lite grann talar om olika saker. Först och främst är det viktigt att de statliga bolagen har tydligt formulerade uppdrag. Det är också viktigt att dessa uppdrag är förankrade i riksdagen. År 2009 beslutade, som sagt, Sveriges riksdag att Vattenfalls uppdrag ska vara att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Det innebär också att vi som ägare inte ska vidta några åtgärder som strider mot det riksdagsbeslut som har fattats om uppdraget och därmed inte heller ska kräva att Vattenfall ska bidra med jobbskapande näringslivsutveckling.

Isak From vill ge sken av att det var den socialdemokratiska regeringen som i någon mening skapade Vattenfall Inlandskraft. Så var det inte, utan detta var ett initiativ från bolaget Vattenfall, där Vattenfalls styrelse har ansvarat för detta och inte den socialdemokratiska regeringen över huvud taget. Därmed är det inte heller regeringens näringspolitik att detta nu upphör, utan det är en fråga för Vattenfalls styrelse och ledning att hantera.

I sammanhanget är det relevant att veta att företag som söker finansieringsstöd i de besvärliga områden som Isak From förtjänstfullt lyfter fram kan vända sig till andra aktörer som har som ändamål att främja näringslivsutveckling i samma kommuner som till och med Vattenfall Inlandskraft har verkat i, det vill säga i första hand norra Sveriges inland. Dessa aktörer är exempelvis Inlandsinnovation, Almi Företagspartner, Norrlandsfonden, Industrifonden, Innovationsbron, Övre Norrlands Kreditgarantiförening och Fouriertransform. Sammantaget har dessa aktörer en kapacitet på flera miljarder kronor för att stödja näringslivsutveckling i just denna region. Som jämförelse kan man då ställa att Vattenfall avsatte 100 miljoner 2004.

Anf. 58 ISAK FROM (S):

Fru talman! Frågan handlar också om huruvida staten ska vara en aktiv ägare. Om man har ett aktivt instrument som har fungerat väl, är man då intresserad av att använda detta verktyg? På samtliga håll och bland samtliga företag som jag har varit i kontakt med, och som även Vattenfall Inlandskraft hänvisar till, är man mycket nöjd med det arbete och det arbetssätt som har varit.

Min fråga blir då: Är inte finansmarknadsministern orolig för att detta kommer att ge negativa konsekvenser för Vattenfall i framtiden när man ska fortsätta utvecklas i dessa kommuner? Det handlar väl om det? Eller handlar det om avveckling i de kommuner som man är verksam i?

Den stora energiproduktionen i dessa 20 Norrlandskommuner är betydande både energimässigt och kapitalmässigt för Vattenfall, och Vattenfall är ett mycket viktigt bolag för statens finanser. Är det inte så? Då borde det vara av största intresse att ansvarig minister är insatt och också har idéer om hur Vattenfall ska fortsätta. Ska man fortsätta att utveckla näringslivet? Det handlar också om att om det inte finns något näringsliv kvar på plats där Vattenfall är aktivt blir det inte heller helt lätt för Vattenfall att fortsätta utvecklas i dessa kommuner. Eller handlar det bara om ren och skär avkastning fullt ut? Jag tycker inte att det ska göra det.

Jag tycker att det borde finnas ett dubbelt mål för de statliga företagen. Men det är snarare vi socialdemokrater som tycker det.

Jag är trots allt mycket orolig för finansieringen och de besparingar som nu sker i Vattenfall och de eventuella uppsägningar som kommer. Jag vet inte vad Peter Norman tycker. Om inte det är allvarligt är det ganska allvarligt både för de enskilda personerna och för företaget.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 59 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Denna interpellation visar på ett mycket tydligt sätt skillnader i synen på skötseln av de statliga bolagen. Isak From säger att staten här har ett bra medel. Jag vill hävda att staten inte alls har ett bra medel. Det är Vattenfall som väljer vilka medel som man ska använda. Nu har Vattenfall bestämt sig för att inte använda detta företag längre som man genom ett företagsinitiativ en gång såg till att skapa.

Jag tror att de statliga bolagen mår bäst av att politiker håller sig borta från den löpande driften. Jag tror att vi ska sätta upp ramar och ha en mycket tydlig bolagsordning som ska förankras i riksdagen. Men vi ska inte hoppa in och sköta bolagen åt dem som ska göra detta, det vill säga bolagens styrelse och ledning som har det fulla ansvaret.

Däremot tror jag att det finns skäl att använda andra typer av agenter för den typ av verksamhet som Isak From är ute efter. Jag räknade upp dem i mitt förra inlägg. Jag kommer då fram till att det finns ett stort antal miljarder att söka och också få ur dessa fonder jämfört med de 100 miljoner som det var fråga om i Vattenfalls dotterföretag.

Jag är orolig över utvecklingen i Vattenfall med deras anställda och den marknad som de möter med sjunkande elpriser. Men jag tror inte att det sköts bäst av att vi politiker är inne och fingrar i bolagets skötsel.

Anf. 60 ISAK FROM (S):

Fru talman! Självklart ska politiker inte vara inne och styra direkt i de statliga företagen. Däremot har staten som ägare ett intresse av hur de statliga företagen utvecklas. Då är faktiskt grogrunden på den spelplan där man är verksam av betydelse, alltså till exempel i Jokkmokk, i Norsjö eller i någon annan kommun i Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland eller Jämtland där näringslivet behöver viss stöttning för att komma i gång. Det är viktigt att det finns entreprenörer i dessa kommuner som Vattenfall kan nyttja för att Vattenfall ska kunna fortsätta att utvecklas.

Men jobben är inte regeringens starkaste gren. Det vet vi sedan tidigare. Nu struntar man i att använda ett fungerande verktyg som har gett jobb i 20 Norrlandskommuner. Inte nog med det har regeringens usla affär med Nuon renderat i att många hundra kommer att förlora jobben, kanske även i dessa kommuner, vilket är allvarligt.

Fru talman! Jag förstår att det är svårt för den moderatledda regeringen när man nu sitter med effekterna av en sådan dålig affär. Men alla vi som bor och verkar i Norrlands inland vet vad som händer med regionen om företagen inte har de förutsättningar som de borde ha. Vattenfall är ett stort och starkt företag som har bidragit mycket, och jag tycker att det är olyckligt att regeringen inte visar mer intresse för verktyg som faktiskt fungerar för att skapa nya företag och nya jobb.

Anf. 61 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Låt mig först påminna Isak From om att Socialdemokraterna var för Nuonaffären när den genomfördes. Då hade Socialdemokraterna samma uppfattning som regeringen.

Jag blir kanske tjugig, men jag vill återigen säga att detta inte är något medel som regeringen säger vare sig bu eller bä till. Det är ett medel i form av ett dotterföretag som skapades på bolagets initiativ och som bolaget nu väljer att avveckla.

Däremot finns det ett stort antal andra riskkapitalbolag i statlig regi som kan förse just denna region med betydligt mer pengar än vad som var fallet i Vattenfalls dotterföretag. Jag delar därför inte alls bilden av att vi på något vis sviker regionen. Tvärtom har vi utökat möjligheterna för näringslivsutveckling i framför allt Norrlands inland med ett stort antal aktörer som tidigare inte alls fanns.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

16 § Svar på interpellation 2012/13:293 om sjukpenninggrundande inkomst, SGI, för företagare som driver aktiebolag

Anf. 62 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Gunvor G Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att inte fler företagare ska komma i kläm genom den olikhet i regelverket för företagares SGI som finns samt om jag är beredd att behandla frågan separat och skyndsamt och i så fall enligt vilken tidsplan.

Regeringen vill främja företagandet och har skapat reformer för det ändamålet. Det är viktigt att trygghetssystemen för företagare är utformade så att de som vill driva företag vågar ta steget, inte minst kvinnor. Det är mycket riktigt så att vald företagsform har betydelse för hur företagares inkomster ska betraktas och för den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI. Regeringen är medveten om de olikheter som kan uppstå bland företagare som befinner sig i ett uppbyggnadsskede.

Utredningen om trygghetssystem för företagare hade i uppdrag att analysera villkoren för företagare och vid behov föreslå hur reglerna i sjukförsäkringen kunde förändras så att de skulle bli neutrala i förhållande till val av associationsform, exempelvis under ett företags uppbyggnadsskede. De av utredningens förslag som bedömdes genomför-

bara presenterades i proposition 2009/10:120 *Trygghetssystemen för företagare*.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har i uppdrag att föreslå nya regler för det inkomstunderlag som ska användas för beräkning av dagersättningar i socialförsäkringen. Förslagen ska avse såväl arbetstagare som egenföretagare. En av utredningens utgångspunkter är att beakta och utforma sina förslag utifrån ett företagarperspektiv. Reglerna bör utformas så att det underlättar för individer att dels växla mellan olika anställningsformer och företagsformer, dels kombinera dessa.

Jag är mån om att den nu sittande utredningen får den tid den behöver för sitt arbete.

Anf. 63 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om det innebär att det före 2016 tydligen inte kommer att hända så mycket för alla dem som funderar på att starta eller har startat aktiebolag.

Vi brottas i dag med en ökande arbetslöshet – en av de snabbast ökande i Europa. Samtidigt finns det människor som brinner för en idé och som blir företagare. Det finns dock också en massa människor som brinner för idéer men inte blir företagare. I den första gruppen dominerar män, och i den andra gruppen dominerar kvinnor. Det är alltså betydligt fler män än kvinnor som startar företag. Kan det vara så att det finns ett strukturellt problem?

Regeringen skrev själv i propositionen om företagares trygghetssystem som kom för något år sedan att osäkerheten är ett av hindren. Det finns dock också andra hinder. Det är osäkerhet i trygghetssystemen – ja. Det är svårigheten att kombinera andra sätt att försörja sig, till exempel att vara kombinator och vara både anställd och företagare eller ha möjlighet att växla mellan anställning och företagande i perioder. Detta är former som inte riktigt passar in i mallen. Systemen har satts framför människan när det egentligen borde vara tvärtom.

Att trygghetssystemen fungerar för företagare oavsett kön och vilken företagsform man valt samt att reglerna är begripliga borde vara självklart, men så ser det inte ut i dag. Ta till exempel Petra Liuski. Hon upptäckte att hon var gravid precis när hon gått från att ha enskild firma till att starta aktiebolag. För henne grusades snart glädjen över att bli förälder: Hon blev sjukskriven för graviditetsbesvär och fick veta att hennes sjukpenninggrundande inkomst sattes till noll – bara för att hon nyligen bildat bolaget och inte hunnit plocka ut lön.

Om detta berättade Petra på Svenska Dagbladets debattsida ganska nyligen. Om hon hade valt enskild firma eller handelsbolag hade hon kunnat tillgodoräkna sig tidigare inkomster som anställd, men det gäller inte när man startar aktiebolag. Eller ta de tre tjejer som startade ett bioteknikföretag tillsammans. De fick företagsrådgivning om vilken företagsform som skulle vara lämpligast för dem. De fick rådet aktiebolag eftersom de ville starta ihop, men det var ingen som upplyste om konsekvenserna – att de riskerade att stå helt utan sjukförsäkring.

Statsrådet säger i svaret: Vi genomförde de förslag som bedömdes vara genomförbara. Vad betyder det? Det vore klargörande att få reda på hur många förslag, och vilka, ni bedömde vara inte genomförbara – och varför.

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

Statsrådet säger vidare i sitt svar: Det är viktigt att trygghetssystemen för företagare är utformade så att de som vill driva företag vågar ta steget, inte minst kvinnor. Det är väldigt intressant i ljuset av de exempel jag just nämnde. Om det var viktigt på riktigt förmodar jag att man också hade gjort jämställdhetsanalyser av hur olika bolagsformer och löner påverkar. Varför gjordes inte det?

Anf. 64 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Gunvor G Ericson för en riktigt bra interpellation. Då menar jag att fokus i denna interpellation ligger på helt rätt nivå. När man har ett problem mellan löntagares behov av socialförsäkring och företagares behov av socialförsäkring, såsom arbetande människor, är det självklart att vi i denna riksdag och inte minst Alliansen tillsammans med Miljöpartiet skulle kunna vara väldigt engagerade i socialförsäkringsfrågorna för att föra dem framåt, precis som denna interpellation föreslår.

Det är intressant att man när man tittar över dessa system just när det gäller företagare, herr talman, hela tiden ser eftersatta problem för att harmonisera systemen mellan löntagare och företagare. Utgångspunkten ska vara precis den jag tycker att interpellanten föreslår, nämligen en likvärdighet oavsett hur man förtjänar sin inkomst.

Med detta sagt är det klart att otålighet i politiken är en dygd. Om otåligheten sträcker sig vidare över till att hasta fram dåligt underbyggda förslag blir det dock snarast, om man får använda en norrländsk negation, en odygd. Risker är att dåligt förankrade förslag som inte tar höjd för komplexiteten i socialförsäkringssystemen inte får den vederbörliga tid på sig som behövs. För att gå över till statsrådets svar tycker jag därför att det är väldigt klokt att poängtera att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen har detta uppdrag och att man bör arbeta under den tid som krävs för att på ett ansvarsfullt sätt föra fram frågan till regeringen i form av ett betänkande.

Då kan man också notera, herr talman, att det finns en sak som inte riktigt stämmer i det Gunvor G Ericson säger som kommentar till sin interpellation, nämligen att vi med nödvändighet måste vänta till 2016. Det är mycket riktigt så att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ska ha lämnat sitt slutbetänkande till regeringen 2015, och med den tidsordningen kan det bli 2016 eller 2017. Men, herr talman, det står också i direktiven att den parlamentariska utredningen är fullständigt fri att när som helst komma med ett delbetänkande inom ett ämnesområde man tycker att man kan komma fram i, brett parlamentariskt.

Eftersom denna parlamentariska utredning, där både Gunvor G Ericson och jag själv ingår, träffas så snart som på måndag finns det alltså en alldeles utmärkt möjlighet för Gunvor G Ericson att lyfta fram frågan i utredningen och se om det finns en majoritet för att göra ett skyndsamt arbete på det sätt som regeringen har önskat i sitt direktiv, det vill säga att få ett delbetänkande tidigare. Den möjligheten finns, Gunvor. Jag tror alltså inte att man måste se det så negativt.

Samtidigt är det ingen enkel fråga. Om jag får lämna en personlig kommentar tror jag att om vi kan hitta ett system för att mellan socialförsäkringar övergå till en likvärdig grund för hur de beräknas, det vill säga på historisk inkomstgrund, är det mycket lättare att hitta en väg som lite

snabbare inkluderar former för inkomster. Det handlar om ifall man väljer att gå från en verksamhet över till en annan, i detta fall från en enskild firma över till ett aktiebolag. Då har man nämligen en inkomst sedan tidigare som vi skulle kunna hitta vägar att föra med sig.

Det är ett mycket personligt uppkast i all hast för att visa på att det säkert finns stora intressen både från riksdagens ledamöter, inte minst de som deltar i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, och regeringen för att denna fråga är ett exempel på hur företagande och löneanställning ska kunna få en större likvärdighet när det gäller tryggheten i våra socialförsäkringssystem.

Anf. 65 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar i grund och botten uppfattningen att det här är en otroligt viktig fråga. Jag försökte uttrycka att det här är en angelägen sak och att jag i grund och botten inte ser någon åsiktsskillnad i ambitionen att det ska vara så lätt som möjligt att gå mellan olika anställningsformer, att vi ska uppmuntra till eget företagande och att vi inte ska ha ett system som ensidigt tar sikte på människor med anställning hos någon annan. Det är viktigt att ha det sagt. Det har gjorts en del förändringar, och de tog i första hand sikte på egenföretagare i associationsform, enskild firma och kommanditbolag.

Den faktiska orsaken är, och det tror jag att Gunvor G Ericson vet, att det förslag som lades fram av den förra utredningen fick relativt hård kritik. Många ifrågasatte det, från både Försäkringskassan och Skatteverket, och såg betydande risker med att genomföra det. Det fördes ett ganska omfattande resonemang som fick regeringen att då inte vilja gå fram med just det förslaget, men regeringen gav å andra sidan ett följduppdrag till den parlamentariska utredningen och bad om ett nytt försök att utreda om det går att föra in samma flexibilitet för egenföretagare som gäller för dem som valt aktiebolagsformen. Precis som Finn Bengtsson påpekar har den utredningen gott om tid på sig med i och för sig stora uppdrag. Gunvor G Ericson sitter själv i den utredningen, och jag ser inget hinder att utredningen väljer att i förtid behandla den här frågan om man vill ge förutsättningar för en ännu snabbare behandling.

Anf. 66 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Jag har gått tillbaka och i propositionen försökt läsa mig till vad regeringens motiv var till att inte lägga fram det förslag som den förra utredningen i SOU 2008:89 om trygghetssystem för företagare lade fram om likabehandling för företagare. Den som var negativ var Försäkringskassan, av tekniska skäl gällande hur man skulle fastställa sjukpenninggrundande inkomst.

Om man i stället hade gjort en jämställdhetsanalys av förslaget, vilket man inte gjorde, hade det säkert funnits en annan bild. Man hade kunnat se att även om det fanns vissa brister i förslaget om likabehandling av företagare hade det kanske varit möjligt att ta med några av de hinder som kvinnor upplever för att starta företag.

Statsrådet svarade inte på frågan varför det inte gjordes någon jämställdhetsanalys. Om det nu är väldigt viktigt för regeringen att uppmuntra kvinnor att starta företag är det viktigt att få veta vad som kan göras för att underlätta för kvinnor. Då är trygghetssystemet en av pus-

selbitarna. I regeringens retorik har det varit mycket tydligt att det är ett mål att öka kvinnors företagande.

Jag har försökt ta reda på hur ni har lyckats med det. I Tillväxtverkets rapport kan man läsa att mellan 2005 och 2011 ökade kvinnligt företagande endast med 2 procent. Ungefär vart fjärde företag i Sverige drivs av en kvinna. År 2010 stod kvinnor för endast för 32 procent när det gäller nyföretagandet. Största andelen företagare är i åldern 46–60 år, och det gäller både män och kvinnor; 48 procent kvinnor och 44 procent män. Kvinnor som driver företag är mer välutbildade, och en fjärdedel av kvinnorna har högskoleutbildning. Så här finns det helt klart en potential.

Problemet med ojämställdhet i olika delar av samhället hänger naturligtvis ihop med mycket annat, inte bara med de enskilda trygghetssystemen som sådant, företagarnas villkor likaså. En anledning till att fler män fortfarande startar företag än kvinnor kan till exempel vara uttaget av föräldraledighet. Det kan vara så att ansvaret för hem och barn fortfarande är större hos kvinnor. Eftersom arbetslivet inte är frikopplat från andra delar av våra liv kan vi inte rikta insatserna bara mot arbetsmarknaden för att få bukt med problemet. Vad har ministern för ambitioner? Vad finns det för politisk vilja?

Det är klart att vi i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen kan titta på frågan. Finn Bengtsson vet mycket väl att vi inte ens har börjat diskutera sjukförsäkringsfrågan. Än så länge har vi hållit oss till arbetsskadeförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Det är de stora diskussionsämnena för närvarande. Även om jag har en ambition att lyfta in de här förslagen där tycker jag att det är viktigt att regeringen ger uttryck för att det finns ambitioner för att lösa problemet.

Som jag sade fanns det ett färdigt förslag i en SOU. Därför skulle jag fortfarande vilja höra varför det förslaget ratades.

Anf. 67 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Låt oss konstatera att vi i allt väsentligt är överens i sak. Företagsvänliga partier som debatterar detta ärende i kammaren och även är intresserade av att ha harmoniserade socialförsäkringar borde kunna lösa problemen. Att vara otålig gör att man riskerar att hasta fram någonting i ett mycket komplicerat regelverk. Det har vi lärt oss i samband justeringar av socialförsäkringar, och det är bland annat därför man har tillsatt en parlamentarisk socialförsäkringsutredning med en lång mandat-tid med tillräckligt mycket tid.

Jag kan tycka att det finns ett antal skyddsvärda individer, som vi har noterat, vid sidan av företagare. Företagsformerna ska i princip inte spela någon roll; alla ska stimuleras lika. Det ska definitivt vara ett kvinnoperspektiv med tanke på att det är viktigt att få fler kvinnor in i företagande. Vi har till exempel studenter och oss själva, det vill säga förtroendevalda, som är skyddsvärda. Här kan det finnas interaktioner mellan dem som är företagare, förtroendevalda och studenter.

Jag försöker bara exemplifiera för Gunvor G Ericson att det kan finnas många olika situationer där vi kanske mår bättre av att nå en parlamentarisk samsyn kring en viktig regelförändring än av att regeringen tvingas att hasta fram någonting som rent av vinner riksdagens majoritet men sedan kanske visar sig inte bli till fyllest. Då kommer kritiken inte att vara nådig, och jag tycker att regeringen är ansvarsfull när man hän-

visar till att det sitter en parlamentarisk socialförsäkringsutredning där vi har alla möjligheter att lyfta frågan. Jag uppmanar Gunvor G Ericson att gärna ta upp den kommande måndag när vi har ett möte. Vi får se vilket intresse det kan finnas av att just den här viktiga problematiken sätts på kartan. Som jag sade kan det rent av finnas en majoritet för det, och då borde frågan kunna lösas.

Men frågan är komplex, och den kräver i grunden en avdömning av den tid man sätter av för den och det sätt på vilket man parlamentariskt förankrar frågan.

Anf. 68 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag håller i stort sett med beskrivningen av att det finns väsentliga jämställdhetsproblem i våra trygghetssystem, eller som i varje fall speglar sig i våra trygghetssystem. Jag tycker att det är en klok och bra beskrivning; jag brukar ge en snarlik beskrivning själv. Ibland är det inte själva regelverken i sig det är fel på. Ibland är det andra saker som får återverkningar i socialförsäkringen. Vi ser det till exempel i den väsentligt högre kvinnliga sjukfrånvaron i Sverige där vi verkligen kan diskutera vilka orsaker som ligger bakom att det är så och vilka konsekvenser detta får.

Jag utesluter inte alls att det hade funnits jämställdhetsskäl att göra en annan bedömning, att det i varje fall talade för att göra saker och ting, medan det faktum talade emot att det fanns väsentliga komplikationer i det förslag som lades fram. Sammantaget landade vi då i att inte genomföra ett förslag som det fanns så stora invändningar emot.

Det är komplicerade regler som präglar socialförsäkringar. Man ska vara ganska noga när man gör om själva fundamenta i dem. Intjänande-reglerna är komplicerade. Det vet vi, inklusive utredningen, som då och då tittar på andra på andra frågor som är kopplade till själva SGI-begreppet och vad som ska betraktas som en inkomst för den som är försäkrad.

Det är otroligt komplicerade saker och får mycket långtgående konsekvenser. Man ska vara rätt säker på att man förbättrar och förenklar systemet när man gör en förändring, och det var inte regeringen vid den tidpunkten. Därför gick uppdraget vidare. Jag hade varit mer bekymrad om man hade nöjt sig med förslaget och sagt att det här går det inte att göra någonting åt. Nu har vi i stället bett socialförsäkringsutredningen att bland andra långsiktiga och viktiga frågor titta också på detta. Jag tycker att det är i det sammanhanget som frågan bör tas om hand.

Anf. 69 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! I betänkandet om trygghetssystemen för företagare står att utredningen föreslår att personer som äger minst 10 procent av rösterna i tvåmansföretag får möjlighet att anmäla till Försäkringskassan att deras inkomst av arbete ska betraktas som inkomst av annat förvärvsarbete enligt den lag som finns från 1962 om allmän försäkring. Det var ett sätt att göra det. När diskussionen då fördes handlade den mest om karensdagar. Frågan om likabehandling av företagare fick, tyvärr, inte den uppmärksamhet som den förtjänar.

Jag hoppas att ministern ser att det finns vissa saker som han skulle kunna göra innan lagstiftningen ändras. Det vore bra om han kunde ge ett uppdrag till de myndigheter som ger företagsrådgivning att de ska upp-

märksamma att det finns sådana skillnader beroende på vilken företagsform man väljer. Det skulle ministern kunna göra inom sitt ansvarsområde, och jag hoppas att han har den ambitionen, även om jag inte kan utläsa det av svaret. Det är ett litet tips.

Jag saknar fortfarande svar på frågan om jämställdhetsanalys av förslaget. Egentligen har vi i alla utredningar ett sådant uppdrag, men när man läser remissvaren och propositionen kan man inte se den analysen. Jag skulle alltså vilja ha ett svar på varför man inte gjorde det.

Absolut, det finns mycket teknikaliteter i sjukförsäkringen. Jag har sysslat med det sedan jag kom in i riksdagen 2006, och jag har också jobbat med de frågorna lokalt och försökt förklara vilka regler som gäller när man är anställd. Inte heller det är enkelt. Man behöver ha en seriositet i dessa delar, och man måste belysa dem på ett brett sätt, inte bara titta på dem ur de företagstekniska aspekterna utan även ur jämställdhetsaspekten.

Anf. 70 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är lättare att debattera om man verkligen tycker riktigt olika, så jag ska försöka understryka – nej, skämt åsido. Jag tackar för tipset. Jag tar det med mig. Jag håller med om att man ska göra seriösa jämställdhetsanalyser av så viktiga frågor, och jag förutsätter att det har gjorts på rätt sätt även om det inte har beskrivits på rätt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2012/13:283 om tidigareläggning av Ostlänkens öppnande

Anf. 71 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Annika Lillemets har frågat mig hur jag avser att agera för att Ostlänken ska bli färdig tidigare än 2028 och hur jag avser att agera för att tidigarelägga öppnandet av den etapp av Ostlänken som sträcker sig mellan Norrköping och Linköping.

Regeringen har hela tiden målmedvetet arbetat för att effektivisera och förkorta ledtiderna för den fysiska planeringen av infrastruktur. Som ett led i detta inför nu regeringen det nya planeringssystem som presenterades i en proposition våren 2012. Samtidigt förändras även den ekonomiska planeringen delvis, där en modell införs för att knyta planeringen av infrastruktur fastare till den statliga budgetprocessen genom årliga beslut. Allt detta sjösätts nu i den planeringsomgång där regeringen den 20 december 2012 gav Trafikverket och länsplaneupprättarna i uppdrag att ta fram förslag till ny nationell plan för utveckling av transportsystemet och länsplaner för perioden 2014–2025. I detta arbete kommer nya projekt att utredas, analyseras och förankras, däribland Ostlänken, en ny järnväg mellan Järna och Linköping.

I uppdraget till Trafikverket framgår också att verket bland annat ska utreda utformningen av dubbelspåret mellan Järna och Linköping, dess tidsmässiga genomförande samt utföra fördjupade kostnadsberäkningar. Trafikverket ska presentera ett förslag till ny nationell plan för perioden

2014–2025 till regeringen senast den 13 juni i år. I förslaget ska det fördjupade materialet om Ostlänken redovisas. Jag förutsätter att Trafikverket i detta arbete planerar för ett effektivt genomförande av projektet avseende såväl kostnad som tid och skapar förutsättningar för ett kapacitetsstarkt, robust, säkert, tillgängligt och hållbart transportsystem.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 72 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret och hoppas att statsrådet vill utveckla sin och regeringens ståndpunkt här i dag.

En viktig fråga för många resenärer och för Sveriges näringsliv är när tågen ska börja rulla på Ostlänken. Hur regeringen agerar har stor betydelse för om Ostlänken ska stå klar kanske i bästa fall 2023, eller 2028 som regeringen talar om, eller om vi rent av ska tvingas vänta ännu längre. Trängseln på Södra stambanan är redan akut, särskilt på sträckan mellan Linköping och Norrköping. Det blir allt värre, och det enda som verkligen hjälper är fler spår. Ju förr den nya banan är färdig desto bättre såväl för dem som reser med pendeltåg och fjärrtåg som för dem som transporterar gods. Det är inget nytt, men det förtjänar att upprepas.

Det är naturligtvis glädjande att regeringen beslutat att Ostlänken ska byggas, men det är synd att regeringen inte agerar kraftfullt för att den ska bli färdig så snart som möjligt utan i stället på olika sätt drar ut på processen. ”Så snart som möjligt” är definitivt långt tidigare än 2028.

Järnvägsutredningen för Ostlänken var färdig våren 2010, men i brist på klartecken från regeringen tvingades Trafikverket avbryta planeringsarbetet. Till tre förlorade år i väntan på regeringens beslut att satsa läggs nu ytterligare tid när regeringen valt att låta Trafikverket fortsätta att utreda alternativ för godstrafik och olika hastigheter i stället för att gå vidare med järnvägsplanen utifrån den befintliga Järnvägsutredningen. Vilken ytterligare information är regeringen ute efter? Vad i Trafikverkets utredning saknar man som motiverar ytterligare försening av detta angelägna bygge?

Låt mig ta upp frågan om hastigheten. Om Ostlänken ska byggas för att klara hastigheter upp till 320 kilometer i timmen, som föreslås i Järnvägsutredningen, eller 250 kilometer i timmen, är en fråga som troligtvis skulle kunna hanteras inom fortsatt planering. Om Ostlänken ska byggas även för godstrafik krävs däremot en ny, tidsödande utredning.

Vad gäller godstrafiken är frågan vilket problem man vill lösa. Att det är viktigt att separera snabba och långsamma tåg för att så många som möjligt ska få plats på spåren råder det inga tvivel om. Det har Catharina Elmsäter-Svärd själv konstaterat många gånger, inte minst i kammaren. Det handlar alltså om att köra snabba tåg på Ostlänken och tunga och långsamma tåg på Södra stambanan. Riktigt tungt gods transporteras för övrigt över Bergslagen, och lättare gods kan fraktas på Ostlänken även om den byggs utifrån den befintliga Järnvägsutredningen.

Problemet för tunga godståg är branta lutningar, men i nödfall kan man köra tunga godståg även på banor som inte byggts för tunga gods-transporter. Till exempel körde man under stormen Gudrun godståg förbi Helsingborg och ned mot Landskrona där de inte annars brukar köras eftersom banan lutar för mycket. Det var tekniskt möjligt om än ekonomiskt. Om det är vad regeringen är ute efter, om regeringen vill att Ostlänken ska byggas så att det tekniskt är möjligt att i undantagsfall

köra godståg på den, är det rimligen en helt annan sak än att bygga Ostlänken så att den dimensioneras för frekvent godstrafik. Därför undrar jag om regeringen frågat Trafikverket om det i undantagsfall skulle gå att köra tunga godståg på en ostlänk byggd enligt den järnvägsutredning som gjorts eller vad som krävs för att det ska vara möjligt. Jag skulle uppskatta att få ett klagörande på den punkten.

Eftersom banan inte kan ha alltför branta lutningar om det ska gå tung godstrafik på den skulle det enligt Trafikverket bli betydligt dyrare att bygga Ostlänken så att den klarar det i den i Järnvägsutredningen valda korridoren. Vi vet redan att det är en dyrare, långsammare och sämre lösning. Det behöver vi ingen ny utredning för. Vi förlorar flera år ytterligare innan Ostlänken är färdig. Priset för att fortsätta att utreda är alltså högt. Vilken är nyttan?

Jag upprepar därför den fråga jag ställde i interpellationen: Vad avser ministern att göra för att Ostlänken ska bli färdig tidigare än 2028?

Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Tack återigen, Annika Lillemets, för interpellationen! Jag har tidigare ganska grundligt gått igenom vilken fart som ska gälla på spåret. Jag tolkar nu interpellation utifrån vilken fart spåret som sådant ska komma på plats. De kan förvisso hänga samman.

Men man ska också komma ihåg att vi står i en brytpunkt. När vi hittills har planerat för infrastruktur, oavsett om det varit för väg eller järnväg, har det egentligen varit beslut i flera olika steg. Man börjar med en förstudie. Sedan kommer en utredning. Därefter är man färdig för att gå vidare och göra en järnvägsplan, vilket är fallet med Ostlänken. Nu har den här kammaren på förslag från regeringen beslutat om ett nytt plansystem, vilket egentligen handlar om att vi förkortar, förenklar och har en mer sammanhållen process. Syftet är att vinna tid.

Nu är situationen sådan att nästa steg för Ostlänken är järnvägsplanen. Som Annika Lillemets säger har det gjorts en järnvägsutredning. Men sedan kommer nästa steg, som handlar om detaljerna. Trafikverket fick ett tydligt uppdrag att också titta på alternativet med höghastighetståg. Det finns tre olika klasser enligt EU. Man har tittat på tåg som går snabbare än 320 kilometer i timmen. Nu gäller det att också göra en jämförelse för hastigheter från 250 upp till 320.

Herr talman! Jag ska svara på Annika Lillemets fråga om vad man skulle kunna göra för att tidigarelägga öppnandet. Det rent extrema sättet att få en betydligt kortare byggtid är att enbart fokusera på Ostlänken. Då får alla andra objekt i övriga landet stå tillbaka. Det tror jag inte att någon egentligen tycker är riktigt gångbart. Det andra rent teoretiska sättet att kunna tidigarelägga öppnandet är att införa en ny ordning. Egentligen är det meningen att det ska ske en samrådsprocess, inte minst inklusive miljökonsekvensbeskrivningar, under den tid som nu kommer. Det ska i demokratisk anda finnas en möjlighet för människor att säga om de tycker att någonting är rätt eller fel. Jag tror inte att Annika Lillemets vill att vi ska hoppa över de stegen. Men det är det som teoretiskt skulle vara möjligt.

Herr talman! Jag tror att det som är allra viktigast just nu är att regeringen har pekat ut att Ostlänken ska byggas. Det är bra att det inte finns något parti som är emot. Det ökar förutsättningarna. Nu är fokus på att

Trafikverket tittar på vad som kan göras och när man kan göra det. Annika Lillemets andra fråga gäller etappen mellan Norrköping och Linköping, som vi har identifierat som den riktiga flaskhalsen på hela denna sträckning. Trafikverket kan titta på i vilken ordning och från vilket håll man ska börja. Man tar det etappvis. När Trafikverket väl har kommit med sitt förslag till oss i juni, om inte tidigare, tar vi det som utgångspunkt för att se om det finns någon annan ordning eller någonting annat som skulle kunna göras och som inte ens Trafikverket med all sin kompetens har kommit fram till. Då blir det mer relevant och gynnar frågan betydligt mer. Men just nu är fokus på att få Ostlänken på plats så snart som det bara är möjligt i den ordning som sträckan bäst förtjänar.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 74 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att det naturligtvis är nödvändigt att den fortsatta planeringen får ta den tid som krävs för en korrekt och grundlig process, inte minst ur miljö- och demokratisynpunkt. Men det är viktigt att regeringen prioriterar tillåtighetsprövningen, så att den inte drar ut på tiden utan görs så snabbt och snart som möjligt, givetvis med hänsyn till att det är en viktig demokratisk kontrollfunktion. Historiskt sett har tillåtighetsprövningar ofta tagit både ett och två år, och jag hoppas att det är möjligt att hantera det snabbare för Ostlänken, så att ärendet inte blir liggande.

När planeringsprocessen, inklusive hantering av överklaganden, tillåtighetsprövning och allting, väl är färdig är det antligen dags att bygga. Regeringen har antagit att det ska ta ända till 2028 innan tågen börjar rulla på Ostlänken. Men det tycker jag och många med mig är alldeles för pessimistiskt. Det finns all anledning och även goda möjligheter att snabba upp arbetet. Jag hoppas därför att infrastrukturministern vill agera för att korta ned byggtiden.

Det allra viktigaste är att regeringen vågar satsa tillräckligt, i rätt tid och långsiktigt i budgeten. Det finns vad jag förstår inga tekniska hinder för att bygga flera delar av Ostlänken parallellt, men det krävs politisk vilja och satsning. Det har visat sig att framförhållning lönar sig i sådana här projekt. Det finns goda exempel på att en målmedveten och välplanerad satsning inte bara kan korta byggtiderna. Slutnotan kan även bli lägre än beräknat. På sträckan Trönninge–Båstad kortades byggtiden med ett år, och kostnaden blev 650 miljoner kronor i stället för 750. Ett annat exempel är Citytunneln i Malmö. Byggtiden kortades ned med ett halvår, och bygget blev uppemot 700–800 miljoner kronor billigare.

En förklaring är att det med god framförhållning är lättare att få till stånd fördelaktiga kontrakt. Det kostar också att hålla en projektorganisation länge. Naturligtvis är det även viktigt att ta med de samhällsekonomiska vinsterna i beräkningen, även om de kanske inte alltid är så lätta att uppskatta. Folk förlorar tid när tågen är försenade. Företagen får svårt att exportera varor. Miljön skadas när varor och människor tvingas ut på vägarna i stället för att färdas miljövänligt med tåg. Att skjuta kostnader framför sig i budgeten kan alltså bli en dålig affär i längden för staten, medborgarna, näringslivet och miljön. Det är naturligtvis viktigt att det satsas, så att man kan bygga både Ostlänken och andra viktiga järnvägar.

Det finns all anledning att planera för en så komprimerad tidsplan som möjligt för Ostlänksbygget. Enligt uppgifter från KTH och Trafik-

verket bör det kunna gå betydligt snabbare än elva år att bygga när planeringen väl är färdig med alla prövningar och tillstånd. Jag undrar därför vad infrastrukturministern och regeringen tänker om detta och varför regeringen talar om en så lång byggtid. Vad kommer infrastrukturministern att göra, om något, för att den ska kortas ned? Det tycker jag är väldigt angeläget.

Som sagt hoppas jag verkligen att regeringen ser vikten av att satsa på att börja bygga så snart som möjligt där behovet och nyttan av fler spår är som allra störst. Sträckan mellan Norrköping och Linköping är den mest belastade där Ostlänken ska gå fram. Det är också förmodligen vid Norrköping som den tekniskt mest komplicerade delen av byggprojektet kommer att vara. Det är ännu ett skäl att sätta i gång med det arbetet tidigt. Jag hoppas som sagt att infrastrukturministern kommer att hålla ögonen på detta och agera aktivt för att man ska bygga först på den hårdast belastade sträckan.

Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag skulle vilja vara lite extra tydlig med hur vi håller isär de olika roller vi är satta att ha och vad regeringen gör och inte gör. Regeringen har varit oerhört tydlig med att vi behöver se till att utveckla hela vårt transportsystem, oavsett trafikslag, så att det blir robust och tillförlitligt. Vi har särskilt bett vår myndighet Trafikverket att identifiera var vi har flaskhalsar eller kapacitetsbrister. Sådana har mycket tydligt definierats finnas till exempel på sträckan mellan Linköping och Norrköping.

Regeringen har sedan talat om vad som behöver göras. Vi har sagt att det behöver göras en ny byggnation för en stambana. Det vi kallar Ostlänken ska påbörjas. Men vad gäller hur det ska gå till får vi trots allt förlita oss på dem som verkligen har kompetensen. Det är inte heller regeringen som personligen bygger den, vilket jag tror att Annika Lillemets är medveten om.

Vad gör då regeringen för att underlätta? Det nya planeringssystemet innebär att det ska bli mer flexibelt. Vi ska kunna få fram bättre beslutsunderlag. Vi ska ha mindre av förseningar och fördröjningar.

Annika Lillemets säger att regeringen talar om att byggtiden är så eller så lång. Men det är ingenting som regeringen säger. Vi bygger på de underlag som vi får. Hittills har det mest handlat om antaganden och vad man skulle kunna tro. Det är därför det är så viktigt med det arbete som Trafikverket gör just nu för att i nästa steg i detalj kunna tala om sträckningen, dimensionen, lutningen, energiåtgången, driftskostnaderna och alla sådana saker, så att vi får med det i vårt underlag. Regeringen vill ingenting hellre än att detta ska komma på plats. Men man kanske ändå ska ha respekt för tiden, även om det ibland känns lite knepigt.

Det har också talats om att enbart den järnvägsplan som behöver tas fram för en förvisso redan ganska känd sträcka kan beräknas ta tre år. Vi vet att kostnaden är någonstans uppemot 2 miljarder. För detta har regeringen också avsatt resurser. Är det så att man kan komma fram till den sista delen snabbare är det mycket bättre.

Det fanns en frågeställning som Annika Lillemets tog upp och som jag bara passerade, men jag kom på den igen. Det är frågan om gods eller inte. Det har vi talat om tidigare. Den viktigaste delen är att separera

trafik i det som går något snabbare och det som går något långsammare. Det är egentligen den fina vitsen med det.

Trafikverket tittar nu på de olika lösningarna för att komma fram till det förslag som är det mest effektiva och det bästa. Det kan också redovisa när man kan börja och hur detta ska göras.

Som en tanke har jag i dag ägnat större delen av tiden åt det vi kallar för FIA-dagen, det vill säga förnyelse i anläggningsbranschen. Branschen gemensamt tittar mycket på hur och på vilket sätt man skulle kunna jobba mer effektivt och produktivt. Det behövs verkligen också i den här branschen.

Det handlar om att hitta andra innovativa lösningar som till exempel mer standardisering eller industrialiserade processer och typer av byggnationer. Det är mycket möjligt att det också skulle passa väl in på objekt som till exempel Ostlänken.

Herr talman! Det jag skulle kunna säga är att vi från regeringens sida nu ökar förutsättningarna för att det regelmässiga ska kunna förkortas och förenklas. Jag vet att anläggningsbranschen i sig jobbar mer i samma syfte att kunna förkorta och förenkla. Detta leder Trafikverket vidare även för Ostlänken.

Anf. 76 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Tack så mycket för svaret. Tyvärr är jag inte så väldigt mycket klokare på vad infrastrukturministern kommer att göra helt konkret till exempel vad gäller att satsa på parallell utbyggnad. Jag skulle vara väldigt glad för ett mer klart besked om det och om det är någonting som infrastrukturministern ser är rimligt och möjligt framöver.

Faktum kvarstår att experterna säger att det inte skulle behöva ta så lång tid som elva år att bygga när väl planeringen är klar. Det är gott och väl med en effektivare och snabbare planeringsprocess. Men elva år är lång tid för att bygga. Jag hoppas att den tiden blir kortare.

Jag hoppas också att vi kan utgå från att planen på att blanda långsam godstrafik med snabbare trafik på Ostlänken inte är något som infrastrukturministern är intresserad av. Det framgår också tydligt i de utredningar som har gjorts att det inte är någon bra idé.

Om Ostlänken ska vara dimensionerad även för tungt gods talar vi sannolikt om en ny järnvägsutredning, och då talar vi kanske om tre år till. Det är verkligen någonting vi vill undvika.

Ostlänken är för viktig att dras i långbänk. Vi är många som väntar otåligt. Jag vill verkligen vädja till Catharina Elmsäter-Svård att göra allt hon kan och prioritera att snabba på processen.

Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag kan till Annika Lillemets säga att jag gör vad jag kan för att få Ostlänken på plats. Det första steget är att vi nu har uttalat att Ostlänken ska byggas. Den har också fått en finansiering. Det kan vara en liten bagatell i sammanhanget, men det är en fördel om det finns finansiering. Det är inte alltid det har varit på det sättet.

På frågan om vad jag kan göra för att till exempel jobba med eller föreslå parallell byggnation är mitt svar: Jag är för alla olika goda lösningar som gör att man på mest effektiva sätt kan komma fram till att få Ostlänken på plats.

Det är just en sådan värdering som Trafikverket nu gör för att titta på vad man kan göra, hur man börjar, var man går in, från vilket håll och vilka processer det handlar om. Det är det underlaget som vi ska få fram.

Finns det möjligheter och Trafikverket föreslår det är jag inte emot detta. Jag är öppen för allt som går att göra så att det fungerar på ett bra sätt att få Ostlänken på plats.

Det talades om att blanda långsamma och snabba godståg. Det har aldrig riktigt varit tanken. Det viktigaste är snarare att få snabbare persontrafik. Vi vet att det finns ett problem om man har för många olika typer av gods. Det gäller inte minst längden, tyngden och hastigheten.

Fokus ska vara att kunna knyta ihop hela Östergötland och dess regionpendling med det som berör hela Sverige – Stockholm, Mälardalen, Uppsala och hela resan vidare. Det handlar om de flaskhalsar som är identifierade. Just därför behöver det påbyggas en ny stambana, och där är Ostlänken en av de utpekade sträckorna.

När de första tågen kan vara på plats för att börja köra tror jag inte någon av oss har ett svar på i dag. Det är bra att Trafikverket nu satt fokus på att se hur och på vilket sätt det ska genomföras.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2012/13:291 om färjetrafiken till och från Gotland

Anf. 78 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Christer Engelhardt har frågat mig vad jag avser att göra för att motverka en försämring av färjetrafiken till och från Gotland i och med den nya avtalsperioden från 2017.

Väl fungerande trafik bidrar till företagande och tillväxt i hela landet bland annat genom goda förutsättningar för effektivare transporter, förbättrad leveranssäkerhet och en utvidgad arbetsmarknad. För att uppfylla transportpolitikens övergripande mål behöver således tillgängligheten förbättras för att stärka näringslivets konkurrenskraft.

Ingen annan region är så beroende av en enskild trafiklinje som Gotland. För såväl människor som näringsliv är färjetrafiken central. Därför förstår jag till fullo Christer Engelhardts engagemang i färjetrafiken. Den framtida Gotlandstrafiken behöver vara utformad på ett sätt som skapar fortsatt goda förutsättningar för resande och godstransporter mellan Gotland och fastlandet. Det skapar i sin tur en bra grund för fortsatt positiv utveckling av det gotländska näringslivet, inklusive turismnäringen.

Jag har vid flertal tillfällen fått frågan vad jag avser att vidta för åtgärder för den framtida Gotlandstrafiken. En synpunkt som Region Gotland framför är att färjorna även under nästa avtalsperiod ska kunna trafikera i 28 knop i den så kallade bastrafiken. Ett annat önskemål som framförts är att biljettpriset för gotlänningar och gods ska vara förutsebart och rimligt. Jag har ända sedan jag tillträdde som infrastrukturminister haft en nära dialog i denna fråga med företrädare för Gotlands invånare och näringsliv. Mitt intryck är också att det finns en samsyn om vilka funktionella krav som ska ligga grund för den framtida Gotlandstrafiken. Exempel på funktionella krav är god turtäthet, en tidtabell som

passar godslogistiken samt takpris för gotlänningar och gods. Vidare finns en samsyn om en mindre miljöbelastande trafik samt att upphandlingen bör utformas på ett sådant sätt som möjliggör för många företag att inkomma med anbud.

Trafikverket svarar för statens avtal om linjesjöfart till och från Gotland och beslutar därmed om vilka krav den framtida operatören ska leva upp till. Myndigheten planerar att under 2013 påbörja en upphandling för den avtalsperiod som inleds i februari 2017. Trafikverket hade från början planerat att starta upphandlingen i mitten av november förra året, men beslutade att tillsammans med bland annat Region Gotland ytterligare fördjupa analysen kring Gotlandstrafikens olika alternativ och dess konsekvenser, särskilt mot bakgrund av den diskussion som varit kring överfartstider.

Regeringen anser att det är av stor betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen. Det är därför viktigt att Trafikverket ingår ett avtal om trafik som är långsiktigt, stabilt och miljömässigt hållbart och som bidrar till att skapa tillväxt, livskvalitet och välfärd.

Anf. 79 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd för svaret. Det var ett väntat svar där jag möts av förståelse för frågan om den för Gotland så viktiga färjetrafiken. Statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd sträcker sig även till att uttrycka sin fulla förståelse för mitt engagemang i frågan. Det är lite vänligare ord än de ord som statsrådet uttalade i lördagens nyhetssändning i Sveriges Radio Gotland. Där sade statsrådet att jag medvetet kräver ett grundlagsvidrigt ministerstyre av statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd.

Det har varken jag eller någon annan gjort. Jag och många med mig begär bara att regeringen ska fatta beslut om förändrade direktiv till Trafikverket så att de kan arbeta med ett upphandlingsunderlag till kommande färjetrafik från och med 2017, och det ska som lägst rymma dagens trafik med bland annat överfartshastighet på 28 knop.

Det är egentligen bedrövligt, intill frustrerande, att vi ska behöva stå här i dag och debattera färjetrafiken. Riksdagen har tidigare sagt och beslutat att staten har ansvar för att det finns likvärdiga transportmöjligheter i hela landet samt att det även gäller Gotland. I detta avseende får Gotland inte ges sämre villkor än övriga landet. Färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet ersätter de vägar och broar som samhället ställer till förfogande utan kostnad för nyttjande i övriga landet. Det rimmar illa med den bemyndiganderam som Trafikverket fått sig tilldelad. Det är också mot det som ett samlat Gotland nu reagerar.

Region Gotland skriver i sitt remissvar till Trafikverket att grundläggande är att det ska vara möjligt med snabba överfarter till och från Gotland året runt. Det medger inte det förslag som Trafikverket har presenterat för Region Gotland. Hastigheten styr turtäthet, avgångstider, ankomsttider och kapacitet. Dessa faktorer ger förutsättningar för bland annat godstransporter till och från Gotland.

Med anledning av statsrådet Catharina Elmsäter-Svärds svar till mig har jag tre följdfrågor. Statsrådet skriver i svaret: "För att uppfylla trans-

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

portpolitikens övergripande mål behöver således tillgängligheten förbättras för att stärka näringslivets konkurrenskraft. – – – Det skapar i sin tur en bra grund för fortsatt positiv utveckling av det gotländska näringslivet, inklusive turistnäringen.”

På vilket sätt anser statsrådet att längre överfartstider med framkomst på efternatten stärker det gotländska näringslivets konkurrenskraft?

Vidare skriver statsrådet: ”Mitt intryck är att det också finns en samsyn om vilka funktionella krav som ska ligga till grund för den framtida Gotlandstrafiken. Exempel på funktionella krav är en god turtäthet, tidtabell som passar godslogistiken samt takpris för gotlänningar och gods.”

Mellan vilka finns den samsynen? När man läser Region Gotlands svar till Trafikverket, vilket jag har refererat till i min inledning här, ser man ingen sådan samsyn.

Slutligen skriver statsrådet: ”Regeringen anser att det är av största betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen.” Där lyfter statsrådet fram tillväxt, livskvalitet och välfärd.

Hur skapar en sådan försämring av färjetrafiken som föreslås tillväxt, livskvalitet och välfärd på Gotland?

Anf. 80 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka interpellanten Christer Engelhård som ställt en mycket viktig fråga om Gotlands möjligheter att utveckla sitt näringsliv och samhälle där färjetrafiken till och från Gotland intar en nyckelposition.

Däremot lämnar infrastrukturministerns svar mycket att önska. Vad menar infrastrukturministern med att uttrycka att Trafikverket tillsammans med bland annat Region Gotland beslutat om ytterligare analyser? Vilka andra innefattas i bland annat? Vad avser infrastrukturministern med bland annat? Vad förväntade och förväntar sig infrastrukturministern att Region Gotland ska bistå med i de ytterligare analyserna?

Infrastrukturministerns fokus ligger på vad andra ska göra, men interpellantens fråga gäller ju vad ministern avser att göra för att säkerställa Gotlands möjligheter att utveckla sitt näringsliv och samhälle.

Herr talman! Region Gotland är mycket tydlig i sin remiss från den 12 februari 2013: Trafikverkets förslag till trafiklösning från den 23 januari kan inte accepteras. Regionen begär att infrastrukturministern ger nya direktiv för arbetet med upphandlingen av Gotlandstrafiken.

Vad avser infrastrukturministern att göra med Region Gotlands begäran?

I budgetpropositionen står det att läsa att tillgänglighet till storstad mäts som det antal personer som har mer än en timmes restid på väg till nationella centrum som Stockholm, Göteborg respektive Malmö och som har fått restiden förändrad med mer än fyra minuter under året. Under perioden den 1 december 2010 till den 1 november 2011 har drygt 900 000 personer fått kortare restid till ett nationellt centrum. Ingen har fått restidsökningar på mer än fyra minuter. Tillgängligheten till nationella centrum har därmed förbättrats under året. Det bör påpekas att i de teoretiska beräkningarna tar man inte hänsyn till trängsel. Intressant är dock att fyra minuter kortare eller längre restid anses vara ett relevant

mått. Men i jämförelse med de försämringar som Trafikverket planerar för Gotlandstrafiken handlar det om 25 eller 40 minuter längre restid på den norra linjen. På den södra linjen handlar det om 60 minuter längre restid.

Vad anser infrastrukturministern om konsekvenserna av längre restider för Gotland? Och återigen: Vad avser infrastrukturministern att göra för att förhindra dessa dramatiskt förlängda restider?

Anf. 81 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Detta har varit en lång process, och den är långt ifrån över. Under bortemot ett år har vi diskuterat den här frågan mycket intensivt. Nu läser jag i min lokaltidning där hemma att ett förfrågningsunderlag kommer att gå ut nästa månad, och därefter väntar ett halvår som man har på sig att svara på detta.

Min fråga till statsrådet handlar om den oro som varje sådan här upphandling väcker. Jag känner i och för sig förtröstan om att det här ska kunna bli bra at the end of the day, men jag måste samtidigt vara öppen med att jag vissa stunder har varit rejält bekymrad och orolig. Det är något djupt mänskligt att, under en upphandling när vi inte vet hur det kommer att gå, inte bara vara orolig utan kanske också måla framtiden i de mörkaste färger utan att så nödvändigtvis blir fallet. Så har det varit. Vi har varit oroliga många gånger tidigare under tidigare regeringar än Catharina Elmsäter-Svärd. Samtidigt kan vi efteråt konstatera att det oftast blir ganska bra.

Min fråga till statsrådet är: Kan vi göra någonting åt den här processen så att den inte behöver bli så lång och rent av plågsam? Jag tror att den oro som sprider sig på Gotland skadar ön. Jag skulle gärna se att framtida processer kan innehålla mer förtröstan och mer hopp.

Jag har också en fundering kring interpellanten. Jag uppfattade i och för sig att statsrådet blev upprörd över kravet på ministerstyre men också över att interpellanten Christer Engelhardt gav sken av att Socialdemokraterna skulle ha mer pengar än regeringen i sin budget. Det skulle vara mycket spännande att få höra varifrån de pengarna i så fall är hämtade.

Anf. 82 TINA EHN (MP):

Herr talman! Också jag börjar med att tacka för interpellationen och för ministerns svar. Jag delar det som ministern säger om att ingen annan region i Sverige är så beroende av en enskild trafiklinje. Det tror jag att de flesta instämmer i.

Som 20-åring bodde jag på Gotland en höst, och en del av mitt hjärta blev kvar där. Jag har återvänt många gånger, även utanför Almedalen.

Jag har bott på öar i mitt liv, och har en historia av öliv i släkten. Att bo på en ö är speciellt, och det vet alla som har försökt.

Gotland är unikt, och det ligger en bra bit från fastlandet. Det var fascinerande att leva där utanför turistsäsongen, och jag har som sagt återvänt många gånger.

Hela Sverige ska leva. Det är viktigt att vi har en politik och att vi ser hur den slår.

Miljöpartiet värnar en väl fungerande bastrafik mellan Gotland och fastlandet och mellan fastlandet och Gotland. Vi vill lyfta fram den kritik som regeringen fått för de låga upphandlingskraven. Målet måste vara en

bra trafik. Konkurrens kan vara ett medel i det men inte ett huvudsyfte, som vi ser det.

För Gotland är färjeöverfarten och hela systemet en viktig del i hela transportkedjan. Det ska synkroniseras med fastlandstabeller och så vidare.

I förstudien *Färjeförbindelsens betydelse för regionens tillväxt* har man specificerat ett antal risker. Alla dessa risker utmynnar i hur näringslivet kan få försämrade villkor med allt vad det innebär. Livsmedelsproduktionen som är stor på Gotland kan lida skada, turismen kan lida skada och så vidare. Man riskerar alltså att försämma konkurrensen på Gotland om man genomför detta.

Vilken konkurrens är den viktigaste? Är det konkurrensen för färjetrafiksbolagen eller konkurrensen för samhället Gotland? Det blir en samvetsfråga.

Det har nämnts att nya direktiv bör ges för arbetet med upphandlingen. Gotlandstrafikens framtid bör utgå från Gotlands behov och det gotländska samhället och näringslivet. Som många andra vill jag höra lite mer om detta.

Anf. 83 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Herr talman! Jag har förstått att det i samtal mellan gotländska företrädare och departementen har getts uttryck för att Gotland står ensamt i denna fråga. Inget kan vara mer fel, och det ser man på kvällens impopulära uppställning av debattörer.

Gotlandstrafiken berör i högsta grad även fastlandet, i synnerhet Kalmar län, södra Sverige och länken vidare till Europa. Som en av flera riksdagsledamöter från Kalmar län i denna debatt vill jag därför säga några ord för att visa mitt stöd.

Varje dag transporteras dagligvaror, konsumtionsvaror, farligt gods och levande djur över havet mellan Visby och Oskarshamn. Det är Gotlandstrafikens södra linje. Lantbruksprodukter som odlas på Gotland fraktas från Gotland till fastlandet, vidare till Helsingborg för omdistribution och sedan ut i Sverige och Europa. Importerad frukt och färskvaror kommer i sin tur till hamnarna i Helsingborg och Göteborg för att köras vidare till Oskarshamn och Gotland.

Dessutom färdas dagligen mängder av passagerare på färjorna mellan Oskarshamn och Visby.

Med dessa fakta i åtanke är det ytterst beklämmande att ta del av de förslag till försämringar av Gotlandstrafiken som lagts fram. Att sänka överfartshastigheten från dagens 28 knop till 24, 22 och 18 knop är inte acceptabelt. Det är inte okej, för att tala klartext. En hög hastighet är nödvändig för en så stor produktion som möjligt på Gotland och för passningen till de nationella logistiksystemen.

Jag förstår inte varför regeringen med infrastrukturministern i täten vill slå undan benen på Gotland och de positiva strömningarna mellan ön och fastlandet. Som Christer Engelhardt sade: Gotland riskerar att bli det enda länet i Sverige som tvingas backa in i framtiden.

Herr talman! Det verkar inte bättre än att regeringen blundar för att Gotland också är en del av Sverige.

Herr talman! Vi var några stycken som inför behandlingen i december månad lämnade in en motion som handlade om just denna problematik. Vi redovisade där att Trafikanalys den 2 maj 2012 i en rapport redovisade regeringsuppdraget att utreda användningen och styrningen av anslaget för trafikavtal.

I rapporten tog Trafikanalys upp hanteringen av Gotlandstrafiken och att den inte följer de principer som satts upp för övrig upphandlad trafik. I rapporten nämner man bland annat att Gotlandstrafiken inte uppfyller tillgänglighetskriterierna.

Gotland har enligt tillgänglighetsmodellen acceptabel tillgänglighet genom det kommersiella flyget till Visby. Färjetrafiken ger dock möjlighet att resa med bil och är en förutsättning för effektiva godstransporter till och från Gotland.

Utifrån detta skriver Trafikanalys:

Den över tid växande anslagsandel som finansierar Gotlandstrafiken kan dock inte betraktas som stöd till interregional kollektiv persontrafik utan är i själva verket stöd till trafik som ersätter en fast förbindelse till Gotland. Trafiken till Gotland bör därför i första hand ses som en ersättning för en fast förbindelse och metodmässigt hanteras mer i linje med andra infrastrukturförslag, det vill säga snarare som ett infrastrukturobjekt. Trafikanalys bedömer därför att den finansiella styrningen bör förändras i den riktningen.

Detta ligger i linje med det som såväl riksdag som regering tidigare uttalat om att färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet ersätter de vägar och broar som samhället ställer till förfogande utan kostnad i övriga landet.

Det motiverar att speciella insatser görs av staten för att motverka de transport- och konkurrensnackdelar som Gotland har. Stödet till Gotlandstrafiken är i grunden en satsning som förbättrar konkurrenskraften så att även Gotland kan bidra till den svenska tillväxten. Denna trafik måste därför ges långsiktiga och stabila förutsättningar.

Trafikanalys föreslår att den del av utgiftsområdet Trafikavtal som rör Gotlandstrafiken flyttas till utgiftsområdet Väghållning. Anslaget används till bland annat statlig väghållning, vilket innefattar vägplanering, byggande, drift, bärighetsåtgärder, broar som ersätter färjor, vissa prioriterade vägprojekt och så vidare.

Enligt Trafikanalys innebär förslaget således att Gotlandstrafiken bör flyttas till utgiftsområde 22, anslag 1:1 Väghållning, eftersom anslaget till väghållning ger mer handlingsutrymme vad gäller alternativa sätt att stödja Gotlandstrafiken.

Enligt Trafikanalys bör Gotlandstrafiken behandlas i linje med övriga insatser för att stärka Sveriges infrastruktur i den meningen att Gotlandstrafiken fungerar som en ersättning för en broförbindelse. Att hantera Gotlandstrafiken inom en större anslagspost gör det också lättare att inom anslaget hantera variationer i kostnaden för Gotlandstrafiken.

I slutet av det interpellationssvar som ministern har gett hänvisas det till "ett avtal om trafik som är långsiktigt, stabilt och miljömässigt hållbart".

Jag vill då fråga: Hur långt är ”långsiktigt”? Vad läggs in i ”stabilt”? Vilka krav på miljömässighet har man ställt när man nu har gett Trafikverket i uppdrag att se på den här trafiken?

Anf. 85 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Interpellationsdebatten är föranledd av en fråga av Christer Engelhardt. Han frågar på vilket sätt infrastrukturministern avser att förbättra eller vidmakthålla goda villkor för trafiken till och från Gotland, mellan Gotland och fastlandet.

I sin interpellation citerar Christer Engelhardt infrastrukturpropositionen, med det beslut som riksdagen tog så sent som strax före juluppehållet, där vi i enighet ställde oss bakom propositionen: ”Regeringen anser att det är av stor betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen.”

Det, herr talman, är vi fullständigt överens om. Det är också vad statsrådet ger uttryck för avslutningsvis i sitt svar till interpellanten: ”Regeringen anser att det är av stor betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen.” Därtill står det: ”Det är därför viktigt att Trafikverket ingår ett avtal om trafik som är långsiktigt, stabilt och miljömässigt hållbart och som bidrar till att skapa tillväxt, livskvalitet och välfärd.”

Herr talman! För mig framstår det givetvis som logiskt att statsrådet följer den egna propositionen och ett enhälligt riksdagsbeslut. Jag kan inte heller tolka interpellationssvaret på något annat sätt än vad som står där, att det handlar om goda förutsättningar för resande och godstransporter mellan Gotland och fastlandet, att man ska eftersträva att bygga upp trafiken kring en samsyn om krav avseende turtäthet, tidtabell för godslogistik etcetera, att färjetrafiken ska ge god tillgänglighet och att ett avtal ska vara långsiktigt, stabilt och miljömässigt hållbart och ska skapa tillväxt, livskvalitet och välfärd.

Herr talman! Interpellationssvaret och denna debatt kan inte på något vis ge en annan bild än att ministern, regeringen och Näringsdepartementet avser att från och med 2017 få till en för Gotland och fastlandet så bra lösning som möjligt. Jag gör ingen annan tolkning av interpellationssvaret och det enhälliga ställningstagandet till infrastrukturpropositionen.

Jag tycker att det engagemang för trafiken som finns på Gotland är fullständigt begripligt, den oro som finns inför varje upphandling. Det är begripligt och ska tas på största allvar. Men jag ser ingen grund för att påstå annat än att regeringen med stöd i ett riksdagsbeslut strax före jul 2012 kommer att ge Region Gotland och fastlandet bästa möjliga förutsättningar för en fortsatt fungerande trafik mellan Gotland och fastlandet.

Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Brandskattningen av Visby ägde rum 1361, för 652 år sedan. Man kan lätt få intrycket att vi nu står inför en andra brandskattning av Visby. Jag tror att så inte är fallet.

Det har omvittnats vilka relationer vi har till Gotland. Den bästa relation vi ser tycker jag är att så många är så engagerade i denna fråga.

Själv kom jag till Gotland första gången från det vackra kalmarlänska Oskarshamn den 30 juni 1958. Jag minns det särskilt eftersom VM-finalen i fotboll spelades dagen före och vi förlorade med 5–2, så det är lätt att hålla reda på detta. Det var ganska länge sedan. Tage Erlander hade då ytterligare elva år på sig att vara statsminister, vi körde på vänster sida och så vidare.

Jag tycker att det finns anledning att ta fasta på vad Gustaf Hoffstedt sade: Den oro som finns på Gotland just nu finns det god anledning att stilla. Jag träffade själv Jan Lindell från tekniska nämnden på Gotland. Man kan nästan inte träffa någon gotlänning utan att man känner oron över vad som ska komma 2017.

Jag förstår att det är på det sättet. Därför tycker jag att det är ett klokt beslut att inte bara ytterligare analysera Destination Gotland – eller vilket företag det kan handla om – utan också sätta in det hela i sitt sammanhang: Hur ska Gotland bäst kunna fungera och det gotländska näringslivet kunna utvecklas, med turismen och småföretagen?

Då kan det finnas andra parametrar än bara de siffror som hittills har presenterats. Jag tycker att det yttrande som kom från Region Gotland den 12 februari antydde just att det finns flera parametrar att ta hänsyn till. I den delen välkomnar jag att Trafikverket får i uppdrag att fundera ytterligare på vilka kriterier man ska lägga till grund för upphandlingen.

Jag skulle vilja ta upp ytterligare en sak. Det har inte att göra med Almedalen. Det finns en annan del där staten har ett särskilt ansvar. Det gäller turismens möjligheter. Gotland är en ö, och öar har en särställning genom att man inte kan köra bil eller tåg dit. Visby och kryssningskajen där är utsatt för mycket hård konkurrens från andra delar av Östersjön där båtar kan landas, som Sankt Petersburg och Estland.

Detta är en del i hur man ska se på hur Gotland ska kunna försvara en god turism framöver, att man får möjligheter. Under de senaste åren – då säkert många har varit ansvariga – tycker jag inte att vi har kommit tillräckligt långt, för Gotland behöver en modern kryssningskaj, så att många fler båtar kan lägga till.

Dessutom finns det en säkerhetsaspekt på detta, herr talman: Om det skulle inträffa en olycka inne i nuvarande Visby hamn skulle det vara mycket svårt, för det finns liksom bara ett ställe att komma in.

Därför är också kryssningskajen en mycket angelägen fråga för Gotland.

Anf. 87 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag kan börja med det Gustaf Hoffstedt tog upp och även andra var inne på. Det är den oro som finns och som är ganska påtaglig. Jag förstår den ännu mer efter dagens inlägg. Jag tolkar det väldigt tydligt så att debatten mycket bygger på ”som om” Gotland ges mindre än andra län, kanske rent av historiskt men också framåt, och ”som om” de förslag som har kommit som exempel på trafikupplägg vore facit på att det är så det kommer att se ut.

Låt mig då först nämna – eftersom vi har haft representanter uppe från såväl Norrbotten som Kalmar län: Om vi tittar historiskt på de senaste tio åren har Gotland per invånare och år har fått 25 gånger mer än Sörmland, sex gånger mer än Norrbotten och nio gånger mer än Kalmar län. Det är inte för givet att det ska vara något slags tanke om orättvisa.

Christer Engelhardt var inne på diskussionen om att Gotland inte får ges sämre förutsättningar än landet i övrigt. Staten kommer att fortsätta att ta ansvar. Bara under de senaste tio åren har det ansvar som staten har tagit fördubblats.

Som jag har förstått det har den stora rädslan varit att ingen alls vill lägga anbud på färjetrafiken när ett nytt avtal ska komma eller att vi får bara ett anbud. Det, Siv Holma, var bland annat en av anledningarna till att man ville göra en extra konsekvensbeskrivning av analysen utifrån det krav som fanns på att det skulle vara 28 knop och ingenting annat, med tanke på isklassning på fartyg och hur många fartyg det finns över huvud taget. Om det inte finns så många fartyg eller möjligheter att bygga nya, får man då över huvud taget ett anbud? Eller måste vi göra en direktupphandling, och vad får det i så fall för konsekvenser?

Jag ska ta upp en viktig utgångspunkt, och där vill jag bemöta Tina Ehn som ställde frågan: Vilken konkurrens är viktigast? Är det konkurrensen för näringslivet eller för färjorna? Min mycket tydliga uppfattning är att om konkurrensförutsättningarna ska finnas även långsiktigt för näringslivet på Gotland förutsätter det bra färjetrafik. För att vi ska få bra färjetrafik måste vi upphandla den i konkurrens.

Det som vi har varit tydliga med från statens sida redan i ett tidigt skede är att om vi, när anbudet väl ska komma in, trafikuppläggen ska förhandlas och sedan presenteras och därefter bli exakta, inte får något anbud som är tillräckligt bra eller inget alls förbereder vi en process att ha statligt ägda fartyg för att verkligen kunna garantera detta.

Det fanns ett tidigt åtagande från statens sida när det gäller färjetrafiken. Det inleddes redan på 70-talet, vilket ni säkert känner till. Det var bland annat för att tillgodose tillfredsställande transportförsörjning mellan Gotland och fastlandet. Detta säger jag lite med koppling till Krister Örnfjäders fråga. Det har aldrig definierats av någon regering eller riksdag. Däremot har det varit varje myndighets uppgift att vid varje enskilt tillfälle utforma detta vid tecknande av ett avtal. I dag är det Trafikverket som gör detta.

När det gäller oron vill jag säga följande till Gustaf Hoffstedt. Vi vet i dag inte exakt vilket trafikupplägg som det blir förrän man har kommit in med olika förslag på vad man vill göra. Men det finns en stor utgångspunkt i funktionskraven, där till exempel mötande trafik skapar bättre turtäthet och bättre turlistor. Förutsättningarna för två hamnar finns fortfarande kvar. Och det stämmer, Tina Ehn, att Oskarshamnslinjen är ett viktigt godsstråk. Någonting annat har vi inte heller tänkt oss.

Anf. 88 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Jag förstår att det är svårt för statsrådet att hinna med att svara på alla frågor på den begränsade talartiden när vi är många som gärna vill tala om det som hjärtat är fullt av.

Jag börjar med att instämma i Gunnar Andréns anförande. Han nämnde kryssningskajen som är oerhört viktig. Det finns anledning att återkomma till den frågan framöver i riksdagens arbete.

Vi har varit inne på frågan att detta skapar oro i det gotländska samhället. Anders Åkesson andades något om detta i sitt anförande. Men det lät mest på honom som om det var mer frid och fröjd, och man såg egentligen inte någon grund i det som Anders Åkesson själv nämnde. Jag

tycker att han ska ringa till sina centerpartistiska kolleger på Gotland. De kan nog sätta in honom i den debatt som faktiskt pågår på Gotland kring färjetrafiken. Jag fick en känsla av att Anders Åkesson andades mer positivitet över det svar som statsrådet lämnade och det sätt som regeringen hanterar dessa frågor på.

Låt mig peka på några orosområden som tas upp i de lokala medierna och som även Gustaf Hoffstedt nämnde i sitt anförande. Där kan man läsa följande.

Turlistan slår hårt mot idrotten. Det är förstasidesnyheten i Gotlands Tidningar den 5 mars i år.

På sporten på mittuppslaget kan man läsa: Tung börda för idrotten – 1,2 miljoner extra i resekostnader. Kostnaderna kommer att öka enormt med Trafikverkets nya turlista.

Näringslivet inleder flykt från Gotland. Om fem år planerar vi att vara borta, säger en person från näringslivet på Gotland som intervjuas.

För dyrt för att åka. Dyra båtresor – då säljs husen. Detta är ytterligare sådant som har dykt upp i den gotländska mediedebatten.

Näringslivet griper efter halmstrån, skriver LRF tillsammans med Tillväxt Gotland och Svenskt Näringsliv på Gotland till statsrådet. Näringslivet ser allvarligt på Trafikverkets förslag.

SOS-anrop till Anders Borg från Gotlandsupproret: Det är det största hyckleriet i infrastrukturens historia.

Det finns ytterligare brev till Anders Borg. Jag skulle kunna fortsätta med en lång lista.

Jag kan avsluta med Marie Enfeldt som i gårdagens tidning, den 11 mars, skrev: Hör Gotland inte till Sverige?

Det är dessa orosmoment som jag lever med i stort sett varje dag på Gotland när det gäller vår färjetrafik. Den är livsavgörande för Gotlands fortsatta konkurrenskraft och utveckling i förhållande till övriga delar av landet. Det är precis det som jag hänvisar till, nämligen att det är det som riksdagen har fattat beslut om tidigare, när jag säger att Gotland inte ska ges sämre förutsättningar. Det är inte någonting som jag har hittat på. Det är någonting som Sveriges riksdag har fattat beslut om.

Nu står vi inför en process där vi 2017 ska gå in i ett nytt avtal. All den oro som jag har pekat på finns bland människor som lever och verkar i det gotländska samhället. Jag hävdar att regeringen måste lyssna på detta och återkomma till Trafikverket så att en fungerande trafik kan rymmas inom de ramar som regeringen faktiskt ger, och man kan gärna ompröva dem.

Anf. 89 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag representerar Vänsterpartiet och inte Norrbotten i denna debatt. Det kanske handlar om någon form av förminskande av Vänsterpartiets och min betydelse.

Vänsterpartiet anslår i sitt budgetförslag 100 miljoner kronor till färjetrafiken. Vår grundprincip är att det inte ska vara av avgörande betydelse att Gotland befinner sig längre bort från fastlandet än andra svenska öar.

Jag tolkar infrastrukturministerns svar som att hon säger ja till försämringarna av färjetrafiken.

Att Trafikverket, trots kunskap om Gotlands önskemål och förhållanden, inte har kunnat presentera bättre förslag, tror jag beror på att de statliga anslagen inte räcker till den trafik som behövs för att Gotland ska kunna utvecklas positivt. Det är politiken och regeringen som måste agera och öka anslagen till Gotlandstrafiken.

Vi förväntar oss att Trafikverket får nya direktiv från regeringen som gör att Gotlands utveckling sätts i centrum när färjetrafiken ska upphandlas för en ny period. I upphandlingen bör det ställas krav på en bra tidtabell, låga priser och snabba och moderna färjor med mer miljöanpassade drivmedel. Avser infrastrukturministern att öka de statliga anslagen till Gotlandstrafiken så att man kan utveckla den på det sätt som jag nyligen har beskrivit?

Anf. 90 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Jag måste säga att det känns förtröstansfullt att höra statsrådet berätta att mycket av det som kommer från Trafikverket är exempel på sådant som man vill lyfta fram i dialog med Region Gotland. Det är bra att Trafikverket ändå har modet att komma med exempel även de stunder då man inser att det väcker många reaktioner. Jag ser hellre att vi tar en debatt nu, även om det måhända väcker oro och kanske rent av ilska, än att de mindre lyckade förslagen senare blir verklighet. Ett exempel på det är Oskarshamnsförslaget med en nattfärja som ankommer till Visby vid halvtvåtiden. Det är alldeles utmärkt att det har blivit en stor diskussion om det. Jag uppfattar nämligen statsrådet på ett sådant sätt att dessa saker är möjliga att påverka om vi bara höjer våra röster.

Sedan hade jag en fråga inte bara till statsrådet utan också till interpellanten Christer Engelhardt. Den gällde det andra påståendet i den debattartikel som han själv tog upp. Han lät hävda att Socialdemokraterna hade avsatt mer pengar än regeringen till färjetrafiken. Jag ställde den frågan till interpellanten. Tyvärr fick jag inget svar. Därför måste jag ställa frågan till statsrådet i stället om hon eller hennes departement ser dessa pengar som Christer Engelhardt påstår att Socialdemokraterna har avsatt.

Jag ser att Siv Holma och Vänsterpartiet faktiskt har avsatt 100 miljoner kronor och att de gör det som enda riksdagsparti. Det är vad Vänsterpartiet brukar göra: lova allt, till alla, överallt. För de övriga riksdagspartierna, som bryr sig om utgiftsram och budgettak och så, hittar jag dock inte de socialdemokratiska pengarna. Det vore intressant att se om statsrådet med det stöd hon har i departementet har kunnat hitta dem.

Anf. 91 TINA EHN (MP):

Herr talman! Jag representerar Miljöpartiet. Jag är riksdagsledamot från Västra Götalands västra valkrets. Jag är också landsbygdspolitisk talesperson.

Jag har bott på många ställen och flyttat på mig, så jag kan se vikten av att vi verkligen har liv runt om i landet. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi politiker ser att det som läget är nu ibland kan behövas lite olika syn på olika delar av landet i hur vår politik ser ut, vad det är vi ska föreslå och vad som händer. Jag är ödmjuk inför att detta är svårt och att vi har önskelistor om allt möjligt, men jag tror att vi som står här i dag

och debatterar detta ändå känner att vi har människors önskan och vilja bakom oss.

För Gotland är färjeöverfarten en viktig del i hela rese- och transportkedjan. Med 28 knop, vilket är 50 kilometer i timmen, tar det 3 timmar och 20 minuter mellan Visby och Nynäshamn. Tidtabellerna är i ett logistiksystem med fastlandet, och för näringslivet kan jag tänka mig att detta är precisionstider som har jättestor betydelse för hur det ska fungera. Börjar man rucka för mycket på detta och ställer för låga krav – det är så jag ser det – tror jag att man får väldigt mycket förluster.

Hur ser ministern på riskerna att låga krav kan leda till så många negativa effekter om man får ett helt annat system med helt andra tider och inte kan leva upp till det finsnickeri jag tänker mig att hela denna logistik är för företagen? Den är oerhört viktig, och jag tror inte ens att jag riktigt begriper den i detalj.

Anf. 92 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Herr talman! Infrastrukturministern har rätt; oron är stor. Det är den såväl på Gotland och på fastlandet, i synnerhet i Oskarshamn, som här i riksdagens kammare – uppenbarligen.

Om infrastrukturministern verkligen menar att hon ser Gotland som en del av landet och inte en isolerad ö ute i periferin måste Gotlandstrafiken även i framtiden bygga på snabba, säkra och kostnadseffektiva kommunikationer på minst dagens nivå. Om hastigheten sänks och Gotlandsbåtarna tvingas guppa fram över Östersjön kommer det att få stora konsekvenser för både Kalmar län, alltså fastlandet, och Gotland.

Herr talman! Det duger inte att stoppa huvudet i sanden och skylla på andra, i detta fall den egna myndigheten Trafikverket. Regeringen måste ta sitt ansvar så att Gotland kan leva och frodas som den guldtacka det är.

Anf. 93 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag blir lite bekymrad, måste jag säga.

Vi har en ledamot från Centerpartiet som sitter i trafikutskottet och som säger att man för några månader sedan tog ett beslut i full enighet. Jag står här med *Transportsystemets inriktning*, som behandlades i december. Där visar det sig att det finns två reservationer just när det gäller Gotlandstrafiken. Det rådde alltså ingen enighet.

I den socialdemokratiska reservationen – och nu vänder jag mig till den moderata ledamoten – pekar vi på hur man ska fördela de pengar som finns till infrastruktur för att möjliggöra mer pengar just till Gotlandstrafiken. Det står på s. 201. Jag rekommenderar läsning.

Sedan vänder jag mig till ministern. I svaret på vår motion hänvisade majoriteten till att det ska finnas en tillfredsställande trafikförsörjning till och från Gotland, och där har man refererat och citerat ministern. Då undrar jag naturligtvis: tillfredsställande för vem? Jag förutsätter att det ska vara tillfredsställande i första hand för dem som bor på Gotland. Denna trafik är nämligen enligt mitt sätt att se det i första hand till för dem som bor på Gotland. De bor där året runt och har behov av trafiken året runt.

Naturligtvis är det så att trafiken går åt båda håll – de vill också ha mycket till sig – men det tillfredsställer återigen deras behov. Då tycker

jag att det är fullt rimligt att en tillfredsställande trafikförsörjning är en nivå *de* tycker är tillfredsställande – inga andra.

Sedan är väl ändå så, ministern, att alla myndigheter jobbar på direktiv från regeringen.

Anf. 94 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Engelhardt uppmanar mig att ringa Gotland. Det behövs inte, för Gotland ringer för fullt och har gjort så länge – så länge att det också var en väldigt tydlig känsla man hade med sig när arbetet med infrastrukturpropositionen blev ett beslut i Sveriges riksdag i december 2012.

Det är helt riktigt, Krister Örnfjäder, att det fanns ett par reservationer, men i detta mycket tunga och viktiga dokument ställde sig en majoritet av kammaren bakom hur 522 000 miljoner kronor under elva år ska fördelas. Man pekade särskilt ut Gotland och skrev: ”Regeringen anser att det är av stor betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen.”

Det är, herr talman, precis detta som eftersträvas och efterfrågas i denna interpellationsdebatt: ett riksdagsbeslut och en regeringslinje i att lösa färjetrafiken till och från Gotland. Med det känner jag tillfredsställelse. Vi har inget högre beslutande organ i vårt land än Sveriges riksdag, som i både ord och gärning samt med kronor sätter linjen för politiken för Gotlandstrafiken.

Nu ska detta handlas upp, och till skillnad från en del andra inlägg, herr talman, tror jag på en fungerande marknadsekonomi såtillvida att jag är rätt säker på att vi med rätt agerande från Trafikverket kommer att få in offerter, anbud och åtaganden som innebär en trafik till och från Gotland i linje med det beslut riksdagsmajoriteten fattade i december 2012.

Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Denna debatt om Gotland är varken den första eller den sista där Gotlands hädanfärd syns vid horisonten. Likväl kommer hon att ligga där framöver, vacker som bara den, och det kommer att vara fint att ta sig dit.

Under senare år har vi sett en fantastisk utveckling på Gotland, inte minst när det gäller flygförbindelser. För bara fem–tio år sedan var det bara sex, sju eller åtta förbindelser till Gotland, och senast tror jag att det var 20 direktflyg. Det är en fantastisk möjlighet.

Öar har vi många i Sverige. Vi befinner oss just nu på en ö, Helgeandsholmen, och bara i det län vi befinner oss i är det väldigt många öar. Det är klart att Gotland skiljer sig väldigt mycket från dem. Dels är det oerhört stort med sina 55 000 invånare, dels ligger det långt – ungefär 16 mil – ifrån närmaste kust. Det gör att det blir väldigt stora krav på detta.

Jag tycker dock att det inte riktigt finns belägg för de bröstoner eller negativa toner som finns. Vi kommer även framöver att se att utvecklingen på båtsidan, när det gäller fartygen, inte har stått stilla. Det gäller särskilt om man tar fasta på att Region Gotland ytterligare fördjupar analysen kring Gotlandstrafikens alternativ och konsekvenser, speciellt mot bakgrund av den diskussion som har varit kring överfartstider. Det

kommer nya bränslen och allt möjligt, och det måste vi också ta hänsyn till.

Den nya tekniken lämnar många nya möjligheter på det här området.

Allra sist: Jag begär inte, herr talman, att statsrådet ska svara på det här med kryssningskajen. Jag vill dock ta upp detta i sammanhanget, för det spelar en stor roll för Gotlands näringslivs möjligheter i framtiden när det gäller att vara en mycket mer attraktiv ort att komma till än vad den har möjlighet till rent logistiskt i dag.

Anf. 96 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det är väldigt intressant med den argumentation som Tina Ehn från Miljöpartiet för om 28-knopshastigheten. Det är extra intressant med tanke på att Miljöpartiet är det enda parti i riksdagen som mycket tydligt i en kommittémotion har beskrivit sjöfartens negativa miljökonsekvenser och därför förordar sänkta överfartshastigheter.

Till Désirée Liljevall: Man börjar fundera på om det är dags för en check in blanco. Det är ganska hårda ord och en ganska hård ton i kraven på vad som borde göras. Frågan är naturligtvis: Hur mycket mer är Socialdemokraterna i realiteten beredda att skjuta till? Jag frågar som Gustaf Hoffstedt: Var kan vi hos Socialdemokraterna, förutom i ord, finna att man är beredd att göra någonting mer? När jag har tittat på Socialdemokraternas motion med anledning av infrastrukturpropositionen har jag verkligen sökt för att se om jag får någon träff på orden Gotland, färja eller Visby. Det finns inte en enda träff när det gäller den kommande perioden 2014–2025 där det nya avtalet är tänkt att inrymmas.

Jag ska inte sticka under stol med att jag ändå hittade ordet Gotland i Socialdemokraternas budgetmotion som avser år 2013. Avtalet kommer att gälla från 2017. Men i motionen nämns egentligen inte så mycket mer än att det ska vara bra förutsättningar. Vad som skulle finnas enligt budgetmotionen är 400 miljoner mer än vad regeringen anslår för 2013 som man tydligt säger ska gå till anslaget 1:2 Banhållning – inte mycket till Gotlandstrafiken där.

Jag förstår av Gustaf Hoffstedts fråga att det som Socialdemokraterna har mer i den kommande planperioden är 46 miljarder, en hel del till nya investeringar. Men hur jag än läser och hur jag än letar bland en mängd olika objekt – jag slutade förvisso att räkna efter 60 miljarder – finns inte ordet Gotland med någonstans.

Frågan är: Vet vi exakt vad kostnaden enligt det nya avtalet kommer att bli? Nej, det vet vi ännu inte. Siv Holma frågar om vi verkligen har avsatt tillräckligt med pengar inför det kommande avtalet. Vi har höjt beredskapen och ökat bemyndigandet, för vi vet att vi ska in i ett nytt avtal. Men det är sällan man visar alla korten innan en förhandling är färdig.

Jag tycker, herr talman, att Christer Engelhardt tar om samma historia med sina tidningsrubriker och spår på den oro som både Anders Åkesson och Gustaf Hoffstedt uttryckte. Det blir så missvisande. Den oro som kommer till uttryck i tidningsartiklarna bygger på den tidtabell som Trafikverket en gång visade som ett exempel på hur ett trafikupplägg skulle kunna vara. Egentligen hade jag velat fråga Christer Engelhardt: Vet Christer Engelhardt exakt hur tidtabellen kommer att se ut? Vet han redan i dag hur upplägget kommer att vara? Vi vet inte det. Just därför

måste vi se till att få fler att lägga anbud så att vi sedan kan förhandla med dem och komma fram till det som blir bäst för Gotland, Gotlands näringsliv och gotlänningarna.

Anf. 97 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Det jag vet är det som Trafikverket har presenterat på Gotland. Där har de presenterat bland annat en tidtabell som innebär att man skulle komma in 01.34 med en färja från Oskarshamn, en färja som i dag kommer vid 23-tiden. Det jag vet är att den bemyndiganderam som regeringen har tilldelat Trafikverket inte rymmer dagens färjetrafik, den kapacitet och den överfartshastighet som vi i dag i vår färjetrafik.

Tidningsrubriker, säger statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd. Det är inga rubriker jag hittar på. Det är Gotlands Tidningar, Gotlands Allehanda, Sveriges Radio Gotland och oberoende journalister som gör research och har en nyhetsbevakning av det som finns, råder och verkar på Gotland. Det jag har gett uttryck för här är den dagliga oro som jag och många gotlänningar lever med. Den tycker jag att man ska ta på allvar och inte bara vifta bort med något politiskt spel och med att läsa upp budgetsiffror.

Ingenting är hugget i sten. Det finns alltid möjlighet att prioritera om bland de politiska förslag som läggs fram. År 2005 riskerade Gotland att få 30-procentiga höjningar av biljettpiserna för färjetrafiken. Då gjordes det namninsamlingar av dåvarande chefredaktören för lokaltidningen. Dessa lämnades till Göran Persson och Ulrica Messing. De plockade fram 200 miljoner till färjetrafiken så att man skulle slippa sådana pris-höjningar. Det går att prioritera om, om man vill. Jag är övertygad om att mitt parti inte skulle skriva in saker i sina olika dokument som de inte är beredda att ta ansvar för. Men nu har regeringen ansvaret. Det är regeringen som äger frågan, och regeringen ska återkomma med ett förslag till lösning som vi ska förhålla oss till.

Jag vill tacka statsrådet för interpellationsdebatten.

(Applåder)

Anf. 98 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att om Christer Engelhardt hade haft mer tid kunde han möjligtvis ha beskrivit den förra upphandlingen, till exempel kravet på 28 knop. Man bestämde sig för att ha som utgångspunkt en överfartstid som skulle motsvara överfarten Visby–Nynäshamn, 3 timmar 45 minuter, eller Visby–Oskarshamn, 3 timmar 55 minuter. Omräknat i hastighetsknop skulle det motsvara minst 24 knop och minst 18 knop. Det blev 28.

Nu är meningen att vi brett ska försöka hitta olika kriterier. Det har funnits diskussioner med inte minst Region Gotland att se till att inte få för mycket detaljer fastlåsta från början så att vi hindrar olika anbudsgivare att presentera ett bra upplägg, antingen med mötandetrafik eller med olika möjligheter att ha en hel dag i Stockholm, en hel dag på Gotland. Man kan jobba med olika turtätheter och olika tidtabeller.

Jag tolkar fortfarande att den stora oron ligger i att över huvud taget få anbud. Därför har jag velat öppna upp möjligheterna för fler att kunna lämna anbud.

Om vi klarar av att hålla tidtabellen som det är tänkt, att Trafikverket får komma i gång med upphandlingen under våren, är jag förhoppningsfull om att vi får in anbudet efter sommaren och kan utvärdera dem. Då går det till på ungefär samma sätt som tidigare, nämligen att de värderas och man har förhandlingar med var och en för att slutligen hitta det bästa upplägget. Då får vi också den exakta tidtabellen och det exakta upplägget i stället för att som i dag gissa och tro vad det kan bli. Dessutom har vi då den exakta prislappen, och för det får vi naturligtvis ta höjd.

Min målsättning är att vi ska ha ett nytt avtal som fungerar från 2017. Allting annat vore förödande.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2012/13:235 om alternativ till teknikneutralitet

Anf. 99 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att ta några initiativ i syfte att införa en strategi för vilka tekniker som har framtiden för sig och om jag i större utsträckning är beredd att komplettera teknikneutrala system med tekniks specifika.

Med Alliansens energiöverenskommelse har Sverige för första gången fått en riktigt långsiktig energi- och klimatpolitik som förenar ökad ekologisk hållbarhet med bättre konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet, bland annat genom att ett tredje förnybart ben utvecklas i elförsörjningen.

Sedan vi slöt energiöverenskommelsen har det gått fyra år. Resultaten av denna politik är tydliga. Sedan 2006 har elproduktionen från biobränslen ökat med 50 procent. På samma tid har elen från vindkraften ökat sju gånger om. I dag är en majoritet av Sveriges elproduktion förnybar, och totalt sett är nästan hälften av den energi som vi använder förnybar. Det är bäst i hela EU och bland de bästa i världen. Vi har en elproduktion som är i det närmaste fri från utsläpp av växthusgaser.

Våra viktigaste verktyg för att driva på den gröna omställningen är, som Jens Holm påpekar, generella styrmedel som koldioxidbeskattningen och de gröna elcertifikaten. Koldioxidbeskattningen sätter ett pris på det klimatdåliga, medan de gröna elcertifikaten främjar investeringar i den billigaste förnybara elproduktionen. I kombination levererar dessa styrmedel mycket förnybar el till en i jämförelse med andra länder låg kostnad per kilowattimme för elkunderna.

Dessa teknikneutrala instrument är mycket bra och basen i vårt arbete, men de ensamma räcker inte för att främja ny teknik. Därför genomför regeringen också riktade insatser som främjar sådan ny teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. Bara i det här årets budget föreslår och genomför regeringen flera sådana riktade satsningar.

För perioden 2013–2016 satsar regeringen 210 miljoner på stöd till solceller. Det stödet syftar till att öka användningen av solcellssystem, att öka antalet aktörer som hanterar sådana system i Sverige och att sänka

systemkostnaderna och därmed förbättra förutsättningarna för solceller på sikt.

Från 2013 fram till 2016 satsar regeringen sammanlagt 340 miljoner kronor på stöd till innovativ biogas. Ökad produktion och användning av biogas är viktig för att bidra till en hållbar utveckling. Stödet till innovativ biogas syftar till att främja teknikutveckling och bidra till att sänka systemkostnaderna.

Dessutom gör regeringen nu en stor satsning på forskning och innovation inom energiområdet. Varje år från 2013 till 2015 satsar regeringen ca 1,3 miljarder kronor på energiforskning. Från och med 2016 permanentas nivån för energiforskning på 1,4 miljarder kronor per år. Det är en höjning av den permanenta energiforskningen med 75 procent jämfört med 2006. I propositionen *Forskning och innovation för ett långsiktigt hållbart energisystem* pekar regeringen på att det är viktigt att insatserna för forskning och innovation genomförs så att det skapar synergier med andra styrmedel, till exempel solcellsstödet, biogasstödet och de olika insatserna för stöd till vindkraftsutbyggnad.

Regeringens främsta kompetens är inte att välja ut de mest lovande projekten inom alla teknikområden. Därför genomförs fördelningen av stöd inom energiforskningsområdet i hög grad av expertmyndigheten Energimyndigheten. Regeringen styr verksamheten genom att ange huvudinriktningen för vilka satsningar som ska genomföras. De kommande fyra åren kommer energiforskningen att inriktas mot fossiloberoende fordonsflotta, kraftsystem som klarar förnybar elproduktion, energieffektivisering i bebyggelsen, ökad användning av bioenergi och energieffektivisering i industrin.

Och här kommer vi till en betydande skillnad mellan mig och Jens Holm. Jag anser nämligen inte att politiker på planekonomiskt vis i detalj ska diktera hur omställningen till ett hållbart energisystem ska gå till. En ansvarsfull politik sätter upp det långsiktiga och stabila ramverk som sedan energiaktörerna får arbeta inom. Med en alltför långtgående politisk styrning av teknikval vore risken uppenbar att vi hamnade i en situation där de tekniker som verkligen har potential för framtiden blir bortvalda, till förmån för tekniker som backas upp av starkare lobbyingtressen.

Regeringens samlade och balanserade energipolitik med teknikneutrala styrmedel, som kompletteras med riktade insatser, är en bra modell. Det är också en modell som har visat sig vara mycket framgångsrik.

Anf. 100 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka energiministern för svaret på min interpellation. Jag lyfter upp frågan om alternativ till teknikneutralitet eftersom energiministerns diskurs om energifrågor lite för mycket känns som ett mantra. Det är enligt energiministern en självklarhet att styrmedel till olika energikällor ska vara teknikneutrala. Det finns många poänger med att ha teknikneutrala styrmedel, absolut. Anna-Karin Hatt har bland annat nämnt koldioxidskatten och elcertifikatssystemet. Det är jättebra med generella styrmedel och i viss mån teknikneutrala sådana, och sedan sätter vi fart på utbyggnaden av förnybar energi.

Problemet med att alltför mycket förlita sig på teknikneutrala styrmedel är att vi missar de tekniker som för närvarande är dyra men kanske har framtiden för sig. De befinner sig i någonting som forskarna brukar kalla för dödsskuggans dal. Det innebär att den innovation som man uppfunnit, kanske i ett laboratorium eller vid akademien, aldrig når ut på marknaden eftersom det inte finns något riktat stöd för just den tekniken.

Låt mig ta ett konkret exempel. Det gäller solenergin. Vi i Sverige har varit vad jag nästan skulle kalla världsledande på tekniker inom i synnerhet solvärme men i viss mån också inom området solceller. Vi har varit ledande inom forskningen och bidragit med många spännande uppfinningar.

Var växlas den tekniken ut i världen? Är det i Sverige? Är det i Sverige som det startas nya företag och skapas nya jobb? Är det i Sverige man bidrar med bra lösningar för att använda solen som den fantastiska, förnybara energikälla den är? Nej, det sker inte i Sverige. Det sker i Danmark, Tyskland, Kina och i andra delar av världen. Oftast är det svensk teknik, svensk forskning, man använder sig av.

Enbart i Tyskland skapar solenergin ungefär 140 000 årsarbetstillfällen. Det är en fantastisk siffra. I Tyskland har man bestämt att kärnkraften ska avvecklas. Man ser den stora potentialen med just solenergi. Man har riktade stöd för solvärme och i synnerhet för solceller.

Hur gör vi då i Sverige? I Sverige hade regeringen fram till i fjol ett riktat stöd till solvärme. Då upphörde installationsstödet på jag tror att det var 25 miljoner kronor, som hade funnits varje år. När det gäller solcellerna finns fortfarande ett stöd. Det är för närvarande 60 miljoner kronor men kommer nästa år att minska till 50 miljoner kronor. Jag tycker att det är helt fel väg att gå. Det är nu vi borde satsa på den nya energikälla som solenergin är, inte dra ned på bidragen till solenergin.

Det är därför jag lyfter upp detta med teknikneutralitet. Jag tror nämligen att ett av problemen för Anna-Karin Hatt och regeringen är att förnybara energikällor ännu inte hittat ut på marknaden. Man har inga bra sätt att stödja dem. Därför skulle jag vilja fråga om energiministern är beredd att vidta fler åtgärder för att stimulera solvärme och solceller i Sverige.

Anf. 101 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Jens Holm kritiserar mig när jag talar om de teknikneutrala styrmedlen, vilket jag gärna gör. Historien visar att dessa styrmedel, som vi införde tidigt i Sverige, varit mycket verkningsfulla, inte minst koldioxidskatten. Samtidigt som du kritiserar mig erkänner du deras betydelse och efterlyser andra politiska beslut för att stimulera framtidens teknik. Men de facto kan man se att det här är precis det som vi i regeringen gör i våra satsningar på klimat- och energiområdet.

Regeringen eftersträvar att basen i energipolitiken och den gröna omställningen ska vara teknikneutrala styrmedel. Att sätta pris på utsläppen, att göra de hållbara alternativen förmånligare och att sedan låta aktörerna på marknaden finna de smartaste, effektivaste och rationellaste vägarna för att nå målen och agera utifrån de tydliga styrmedel vi sätter upp är väldigt bra och kostnadseffektivt.

Låt mig ta ett konkret exempel. När Centerpartiet tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna införde elcertifikatssystemet

kunde vi se att systemet i början av sin levnad ledde till att utbyggnaden av den förnybara elproduktionen från bioenergi tog fart. Det var den produktionsform som då var mest mogen och billigast att bygga ut. I takt med att teknikutvecklingen gått framåt har en allt större del av de gröna elcertifikaten gått till att bygga ut vindkraften. Den har blivit alltmer konkurrenskraftig i takt med att världsmarknadspriserna för att producera vindkraft har gått ned.

Sedan är det sant att elcertifikatssystemet som sådant inte driver fram den nya tekniken. Det är därför regeringen kompletterar de teknikneutrala styrmedlen med rekordstora satsningar på forskning och utveckling. Vi höjer den permanenta nivån med 75 procent jämfört med 2006 års nivå. Det syftar till att ge ett starkt bidrag till att utveckla den nya energin.

I interpellationen nämner Jens Holm vågenergi och geotermisk energi. Det är två exempel på tekniker som regeringen via Energimyndigheten har givit tydligt stöd till att utveckla, så att de kan bli mogna, klara sig på egna ben och göra inträde på marknaden.

Logiken med de kompletterande teknikriktade stöden, som solcellsstödet, biogasstödet och solvärmestödet när det fanns, är att hjälpa tekniker som ännu inte är marknadsmogna och att hålla dem under armarna en stund tills de kan stå på egna ben. Det var precis det som hände med solvärmestödet. Vi kunde se att solvärmens hade kommit så långt i teknikutvecklingen och var så konkurrenskraftig i sig själv att vi inte behövde gå in med statliga subventioner. Det är i grunden bra.

På samma sätt drog jag och regeringen i höstas slutsatsen att vi inte riktigt är där när det gäller solcellerna. Det var därför regeringen och jag bad riksdagen att förlänga solcellsstödet. Det är därför vi nu tillför 210 miljoner kronor till solcellsarbetet, så att fler ska kunna få ihop kalkylen och välja att bli sin småskaliga solelsproducent. Vi drar inte ned på solcellsstödet. Tvärtom tillför vi 210 miljoner kronor till det arbetet framöver. Skälet till att vi gör det, apropå att solindustrin inte är så stark i Sverige, är att intresset nu växer väldigt snabbt bland svenska konsumenter för att investera i solel, ta sitt miljöansvar och bli sin egen småskaliga solelsproducent.

Anf. 102 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det jag vill understryka med den här interpellationen är att vi behöver komplement till de så kallade teknikneutrala styrmedlen. Det kallar energiministern för planekonomi, och det kan hon få göra om hon vill. Men i nästa andetag tillstår energiministern att det behövs riktade stöd till vissa energikällor. Då är väl energiministern ungefär lika mycket planekonom som jag.

Anna-Karin Hatt hyllar elcertifikaten. Det gör jag också. Som du sade införde Centern, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna dem tillsammans. Det är tack vare dem som till exempel vindkraften växer så snabbt just nu i Sverige. Vi i Vänsterpartiet vill därför uppgradera elcertifikaten och höja ambitionsnivån. Tyvärr har våra förslag än så länge röstats ned av exempelvis Centerpartiet i den här kammaren. Kanske kommer ni på bättre tankar.

En brist med elcertifikaten är dock att de inte stimulerar utbyggnad av den nya teknik som ännu inte finns på marknaden. Jag har tittat på Ener-

gimyndighetens statistik över elcertifikatssystemet. 52 procent av stödet går till biobränsle. 31 procent går till vindkraft, vilket är ganska mycket. Men i praktiken går ingenting till solenergin.

Anna-Karin Hatt säger att det tidigare fanns ett riktat stöd till solvärme på 25 miljoner kronor per år. Det har regeringen nu avvecklat därför att solvärmerna kan stå på egna ben, tyckte jag att Anna-Karin Hatt sade. Men det är precis det som solvärmerna inte kan göra. Två nästan ledande solvärmeföretag i Sverige har precis gått i konkurs: Exotech i Båstad och nyligen Absolicon i Härnösand. Det var väldigt viktiga företag för solvärmerna i Sverige. Att regeringen dragit in stödet skulle jag säga är en väldigt aktivt bidragande orsak till att de gått i konkurs.

När det gäller solcellerna vill Anna-Karin Hatt försöka påskina att en minskning från 60 miljoner, som stödet ligger på i år, till 50 miljoner nästa år inte är någon neddragning. I min matematik är det ganska uppenbart att 50 miljoner är mindre än 60 miljoner. Men strunt samma!

Enligt statistiken från Energimyndigheten över ansökningar som kommit in om bidrag till att sätta upp solceller har det skett en formidabel explosion av ansökningar, vilket är fantastiskt. Senast Anna-Karin Hatt och jag diskuterade detta var det 1 200 svenska hushåll och småföretag som stod på kö för att få bidrag för att sätta upp solceller. Vet du hur många det är nu? Det har nästan fördubblats. Nu är det 2 179 ansökningar som väntar på svar från länsstyrelsen om huruvida man ska få bidrag för att sätta upp solceller. I vissa fall kan man få vänta i över två år på att få en ansökan beviljad. Det kan inte vara okej.

En av de viktigaste orsakerna till detta är att anslagen är för små. Gamla ansökningar ligger kvar och tränger undan de nya ansökningar som kommer in. Det är helt uppenbart att köerna skulle minska om vi hade större anslag till solcellerna. Vi i Vänsterpartiet föreslår ökade anslag till både solvärme och solceller. Är regeringen beredd att tänka om, höja anslagen och återinföra solvärmebidraget?

Anf. 103 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Det är viktigt att vara noga med sanningen. Sanningen är att solelsstödet enligt riksdagens beslut skulle ha fasats ut från och med det årsskifte som vi precis har passerat. Det fanns 0 miljoner kronor reserverade för solelsstödet från och med detta år. Men regeringen gjorde en analys. Jag gjorde en analys som energiminister och konstaterade att solcellsanläggningarna än så länge inte riktigt kan stå på egna ben, att de inte klarar sig på marknadsekonomiska villkor. Därför behöver stödet finnas kvar ännu en tid.

Det är väldigt ovanligt att man för så lång tid som vi nu har sagt, tre år framöver, meddelar att den här typen av teknikriktade stöd kommer att finnas kvar. Det har vi gjort därför att vi ser att det finns ett starkt intresse hos många konsumenter för att gå över och bidra i den småskaliga elproduktionen, bidra till systemet och även få kontroll över sina egna elkostnader. Att det blir allt fler som hör av sig till länsstyrelserna och vill vara med i denna växande folkrörelse är i grunden väldigt bra.

Långsiktigt är sättet att möta det intresset att hitta en fungerande modell för nettodebitering. Långsiktigt hoppas jag att vi kan komma i ett läge där den globala kostnaden för att producera och installera en solcellsanläggning fortsätter att gå ned, så att fler svenskar har råd att sätta upp

en solcellsanläggning. Det bästa vore om vi inte behövde gå in med skattepengar i den vändan, för då kan det växa sig ännu starkare. Jag hoppas att vi ska kunna komma dit framöver. Men det kommer inte att ske i år, nästa år eller året därefter. Det är därför regeringen har föreslagit och riksdagen beslutat att solelsstödet ska finnas kvar.

Jens Holm ställer i sin interpellation frågan om det inte också behövs teknikriktade stöd. Jo, det behövs sådana, och det har jag sagt i interpellationssvaret. Basen måste vara långsiktiga, stabila, starka och tydliga teknikneutrala styrmedel som gör det möjligt för innovativa entreprenörer och marknadsaktörer att utveckla den bästa smarta miljötekniken.

Vid sidan av det behövs ibland en extra puff och ett extra stöd för att hjälpa en teknik som har framtiden för sig men ännu inte kan stå på egna fram till dess att den kan klara sig.

Det är därför vi har solcellsstödet och biogasstödet och därför vi hade solvärmestödet som vi sedan kunde avveckla när man kunde räkna hem och se att en solvärmeanläggning är ekonomiskt lönsam för den enskilde att sätta upp på den egna fastigheten.

Det är precis så som balansen i regeringens energipolitik ser ut. Det är en bred stabil bas av teknikneutrala, långsiktiga, generella styrmedel som när det är motiverat kompletteras med mer riktade stöd för att hjälpa tekniken fram till dess att den är marknadsmogen.

I grunden är det väldigt bra att man håller sig väldigt noga till det. I grunden är jag väldigt försiktig med att hamna i ett läge där vi som politiker ska försöka sja om vilka tekniker som har framtiden för sig.

Det är möjligt att Jens Holm redan i dag till exempel kan förutse om det är metanol eller andra former som har framtiden för sig när det gäller bränslena. Jag kan inte göra det.

Jag tror att marknadsaktörerna är mycket bättre på att utifrån en stark koldioxidskatt och en stark skattebefrielse på förnybara drivmedel se till att vara med och utveckla de drivmedel som har framtiden för sig.

Det måste vara basen samtidigt som vi kompletterar med mer riktade styrmedel under kortare och begränsad tid när så är motiverat.

Anf. 104 JENS HOLM (V):

Fru talman! I det så kallade jobbmanifestet inför senaste valrörelsen skrev de borgerliga partierna så här vad gäller solenergi: Ytterligare insatser görs för att stimulera utvecklingen av solceller och solvärme.

Jag vill fråga Anna-Karin Hatt om hon anser att avskaffandet av det riktade stödet till solvärmesystemen är att ytterligare stimulera utvecklingen av den.

När man frågar branschen säger den att det var en stor katastrof att ni drog tillbaka det riktade stödet till solvärmesystemen. Som jag sade tidigare har två av de ledande företagen inom solvärmebranschen, Exotech och Absolicon, precis gått i konkurs. Hur ser energiministern på det?

Vad gäller det riktade stödet till solceller är det jättebra att det inte avskaffades. Men det är fortfarande ett faktum att om man drar ned från 60 miljoner som det ligger på nu till 50 miljoner nästa år är det i mina ögon en nedskärning.

Jag vill fråga energiministern vad hon anser om de ansökningar som kommit in. I till exempel Västerbottens län har det kommit in 28 ansökningar. Det är fem som har beviljats. I Blekinge län är det 107 ansök-

ningar. Det är 30 som har beviljats. I Skåne län är det 429 ansökningar. Det är 95 som har beviljats.

I Västra Götalands län har det kommit in hela 618 ansökningar. Endast 196 har beviljats. Totalt sett i Sverige har det kommit in 3 471 ansökningar. Endast 1 292 har beviljats.

När man talar med Energimyndigheten och alla andra som är involverade säger de: Vi behöver mer pengar. Då kan vi beta av ansökningarna. Det är ett fantastiskt engagemang därute. De vill att regeringen ska anslå mer pengar och inte dra ned.

Därför frågar jag en sista gång: Kan ni inte ompröva er politik och anslå mer pengar till solvärme och solceller?

Anf. 105 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Skälet till att regeringen i förra budgeten, den som riksdagen sedan har beslutat om, drog slutsatsen att vi ville förlänga solcellsstödet var just för att möta den starka folkrörelse och det engagemang som finns ute hos många svenskar.

Det handlar också om att fortsätta att bidra till att solcellstekniken kan bli möjlig att investera i och överbrygga den merkostnad som i dagsläget finns som gör att den inte riktigt kan stå på egna ben.

Det är väldigt bra att många länsstyrelser har fått ett stort intresse för att ta del av dessa pengar. Länsstyrelserna jobbar så fort de kan för att hantera ansökningarna.

Nu har vi precis fått på plats den nya förordningen som klargör vilka reglerna är och hur stor stödandel man kan få när det gäller den nya omgången av solelsstödet.

Jag förutsätter att länsstyrelserna kommer att göra allt de kan för att beta av den kö som de har att hantera.

När det gäller solvärmen, jobbmanifestet och det Alliansen gick till val på 2010 stämmer det att vi lovade väljarna att göra nya insatser för solvärmen. Det gjorde vi också. Det gjorde vi precis när vi hade tillträtt 2010. När vi lade fram vår första budget förlängde vi då också solvärmestödet.

I en senare budget gjorde vi en analys, vilket man måste göra återkommande med den här typen av teknikriktade stöd. Vi ställde oss frågan: Är den här tekniken mogen, och kan den stå på egna ben? Slutsatsen baserat på det expertunderlag som vi har fått blev: Ja, den kan stå på egna ben. Det är då inte logiskt att gå in med skattebetalarnas pengar och i onödan subventionera en teknik.

Vi ska finnas där med en tydlig och stabil hand så länge som tekniken behöver det och fram till dess att den är marknadsmogen. Men kan den stå på egna ben är det ekonomiskt rationellt och bra för samhället att se till att rikta om de statliga stöden och satsa dem på andra delar av den gröna energiutvecklingen och annan teknik som behöver vårt stöd i det läget.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 106 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Josef Fransson har frågat mig hur jag och regeringen resonerar kring och beräknar följande:

Med hur stort skattebortfall kommer statskassan att belastas om vindkraftsparken i Hanöbukten byggs ut till fulla och levererar åtta terawattimmar årlig energi jämfört med om vi i stället tillgodosett Sveriges eventuella behov av ny elkraft med våra två stora energislag kärnkraft och vattenkraft?

Med tanke på att Sverige går mot ett betydande energiöverskott, på vilket sätt ligger det i Sveriges medborgares intresse att denna gigantiska investering genomförs, speciellt med tanke på kostnaderna för detta energislag som belastar just medborgare och företag?

Hur mycket pengar kommer de svenska elkonsumenterna, via elcertifikaten, ungefärligen få erlägga för en vindkraftspark som levererar åtta terawattimmar?

Om man översätter dessa pengar i offentliganställd personal, hur många poliser, sköterskor och brandmän skulle dessa pengar ge per år?

Vilka miljövinster räknar ministern med att detta ger, speciellt med tanke på att vår elproduktion redan i dag i princip är koldioxidfri?

Jag skulle vilja inleda med att informera Josef Fransson om att jag inte kan uttala mig i ett enskilt ärende som bereds i Regeringskansliet för närvarande. Det är fallet med vindkraftsparken i Hanöbukten.

Jag vill dock ta tillfället i akt och förklara regeringens energipolitik som framgår av regeringens energiöverenskommelse.

Sverige har höga ambitioner när det gäller utveckling av förnybar energi. Målet är att till 2020 öka andelen förnybar energi till 50 procent. För att uppnå detta mål använder sig Sverige av en rad styrmedel som till exempel energi- och koldioxidskatter, den europeiska handeln med utsläppsrätter och elcertifikatssystemet. Utvecklingen av den förnybara elproduktionen är en viktig del för att uppnå Sveriges mål om förnybar energi för att minska sårbarheten, öka försörjningstryggheten, och bidra till en ekologiskt hållbar utveckling.

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat och teknikneutralt styrmedel. Målet för elcertifikatssystemet är enligt riksdagens beslut att höja den förnybara elproduktionen med 25 terawattimmar till 2020 jämfört med 2002. Eftersom systemet är teknikneutralt sker investeringar i de mest konkurrenskraftiga produktionsslagen, till gagn för elkonsumenterna.

År 2011 var elkundernas genomsnittliga kostnad för elcertifikat 4,42 öre per kilowattimme. Ny elproduktion på marknaden innebär ett ökat utbud, vilket medför en prisdämpande effekt för elintensiv industri som är undantagen från kvotplikt i elcertifikatssystemet. Den prisdämpande effekten som härrör från tillkommande elproduktion inom ramen för elcertifikatssystemet kan uppskattas till ca 2 öre per kilowattimme.

Elcertifikatssystemet är ett effektivt och kraftfullt styrmedel för att öka den förnybara elproduktionen. Sverige har redan i dag den i särklass högsta andelen förnybar energi i EU och kommer att ha en tätposition även 2020. Regeringen anser att Sverige har goda förutsättningar att nå en hög ambitionsnivå. En ökad andel förnybar energi är gynnsam för att

uppnå de övergripande målen om ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet i hela landet. Förnybar energi är en viktig komponent i regeringens samlade satsning för en väg ut ur beroendet av fossil energi och därmed för minskad klimatpåverkan.

En fortsatt integrering av elmarknaden med Europa är till gagn för Sverige, svenska företag och de svenska konsumenterna. En väl fungerande svensk, nordisk och europeisk marknad bidrar till att EU ska kunna nå de gemensamma mål som ställs inom klimat- och energiområdet. Ett mer effektivt nyttjande av de samlade resurserna förbättrar förutsättningarna för att upprätthålla en hög levnadsstandard, goda villkor för näringslivet och en låg klimatpåverkan.

Anf. 107 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Tack för svaret, energiminister Anna-Karin Hatt! I går när jag läste energiministerns interpellationssvar tittade jag för skojs skull lite grann på Svenska kraftnäts hemsida. Där kan man i realtid följa vindkraftsproduktionen i riket. Produktionen låg då på 280 megawatt. Det motsvarar ungefär 7 procent av den installerade effekten av vindkraft i Sverige. Samtidigt var det minusgrader i hela riket, och den totala förbrukningen låg en bra bit över 20 000 megawatt.

Eftersom energi inte lagras är vindkraften högst problematisk. Man kan definitivt inte ersätta kärnkraften med den. Jag tycker att det är någonting som Centerpartiet konsekvent undviker att nämna när man lägger fram sina, enligt mitt tycke, verklighetsfrånvända visioner om 100 procent förnybart.

De mest centrala frågorna till Anna-Karin Hatt bör därför kanske vara: Vad är det du och Centerpartiet vill uppnå med den här utbyggnaden? Vad är det som är så viktigt att ni är beredda att offra så mycket av våra landskap och använda så mycket stål och betong med den miljöbelastning det medför? Vad är det som är så viktigt att ni är beredda att offra hundratals miljarder kronor i ett system som har tjänat oss så väl i årtionden? Vad är det som trasigt? Vad är vi ska lösa?

Jag ställde, precis som Hatt just läste upp, ett antal frågor gällande de här storslagna planerna på en havsbaserad vindkraftspark i Hanöbukten utanför Blekinge. Det är mycket beklagligt om Hatt inte kan uttala sig specifikt i frågan. Det här är en gigantisk investering som jag tycker att vi borde kunna diskutera öppet. Jag hoppas det i alla fall. Det talas om 50 miljarder kronor i investeringar här.

Det kanske är något oklart vad som kommer att hända med elcertifikaten i framtiden och om det ska till nya beslut för att få upp nivåerna. I dag är de ganska låga och sjunkande. Det är svårt att få ihop lönsamheten i vindkraftsproduktionen som den är i dag. Jag gissar att man kommer att höja den framöver. Jag utgår också ifrån att om man bygger dessa åtta terawattimmar kommer det att äta upp några miljarder varje år av folkets och nationens pengar.

Eftersom ministern, passande nog, inte kunde uttala sig om denna gigantiska investering får vi kanske fortsättningsvis diskutera i stort gällande denna, enligt mig, fullständigt galna satsningen på en utbyggnad av vindkraft i Sverige.

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

En sak som faktiskt stod med i svaret är någonting där Centerpartiet, likt många andra vindkraftsförespråkare, vänder och vrider på argumentationen på ett rent bedrägligt sätt. I svaret framhåller Hatt den upprepade klyschan att vindkraften ger lägre elpriser. Det är sant i den mån att om det finns ett överutbud på marknaden sjunker priset på Nordpool. Det är givet, men det här överutbudet är uppbyggt kring subventioner. Det är våra medborgare och våra företag som får bekosta detta i flera led. Jag menar därför att det här påståendet är rent bedrägligt.

När det gäller folkets och nationens ekonomi finns det så klart ingen matematik i världen som kan landa i att en dyr produktion blir billigare än en billig produktion. Det säger sig nästan självt. Vindkraften är inte nära att bära sina egna kostnader, framför allt inte nu när vattenkraften har gynnsamma förhållanden och elpriserna därför generellt är ganska låga.

Anf. 108 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Regeringen har höga ambitioner när det gäller att bygga ut den förnybara energin. Skälen till att vi har det är flera. Det ena är att vi har ett behov av att se till att Sverige, för att minska sårbarheten och öka försörjningstryggheten, blir mindre beroende av några få storskaliga energiproduktionsanläggningar i den storskaliga vattenkraften och kärnkraften.

För att vara säkra på att vi har tillräckligt god tillgång på el, och dessutom på klimatsmart el, behöver vi se till att vi får ett starkt förnybart ben i den svenska elförsörjningen. Kontrasten till det är Sverigedemokraterna som vill föra in Sverige på en kortsiktig och osäker energipolitik som i praktiken skulle leda till att vi starkt skulle öka vårt beroende av ett enda dominerande energislåg. Det vore inte bra för Sverige, svensk industri och konkurrenskraften.

Vi vet att de dagar när kärnkraften krånglar och de år när vi har lite vatten i vattenmagasinen har vi behov av annan elproduktion för att kunna se till att vi har tillräckligt mycket el när behovet av el är som allra störst.

Om man följer den linje som Josef Fransson och Sverigedemokraterna verkar skissera på skulle det i praktiken leda till att Sverige skulle bli mer beroende av utländsk elproduktion, inte minst för att klara topparna och de situationer där den inhemska produktionen inte klarar av att möta det egna behovet. Det skulle skapa en större osäkerhet för svensk industri och för konsumenten.

Josef Fransson har frågat mig vad skattebortfallet för vindkraft skulle bli jämfört med om man skulle förse Sverige med åtta nya terawattimmar energi via ny kärnkraft eller vattenkraft. Det är en rent hypotetisk fråga som är mycket svår att svara på. Det handlar inte om jag av konstitutionella skäl är förhindrad att uttala mig om ett ärende där det ligger en ansökan på regeringens bord, vilket det gör när det gäller vindkraftsparken i Hanöbukten, där jag av konstitutionella skäl inte kan kommentera det ärendet medan beredningen pågår. Det svåra ligger snarast i att uppskatta Sverigedemokraternas alternativ, det vill säga kostnaden för att antingen expandera kärnkraften eller expandera Vattenkraften.

Alternativet att bygga åtta terawattimmar ny vattenkraft å la Sverigedemokraterna skulle innebära en storskalig expansion av vattenkraften i Sverige. Sveriges allra största vattenkraftverk i Harsprånget producerar i dag cirka två terawattimmar el. Regeringen har i sin energiöverenskommelse sagt att de orörda nationalälvarna fortsatt ska skyddas, och riksdagen har bekräftat den energiöverenskommelsen. Energimyndigheten har i sin långtidsprognos uppskattat att en terawattimme el kan tillkomma från vattenkraften, främst genom effekthöjningar i dagens verk och småskalig vattenkraft.

Att bygga åtta terawattimmar ny vattenkraft skulle förutsätta att man exploaterar de orörda nationalälvarna. Min fråga till Sverigedemokraterna och till Josef Fransson är: Är det Sverigedemokraternas alternativ att bygga ut de orörda nationalälvarna?

När det kommer till kärnkraften föreligger samma osäkerhet. Alliansregeringen har ställt upp mycket tydliga krav och villkor för vad som måste vara uppfyllt för att det ska vara möjligt för någon att ansöka om att få bygga ny kärnkraft i Sverige. Men det finns inte någon formell ansökan om att bygga någon ny kärnkraft i Sverige. Vi vet inte heller om eller när en sådan ansökan kommer att komma in.

Det leder till att det är omöjligt att göra den alternativkalkyl som Josef Fransson begär att jag ska göra.

Anf. 109 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Jag fick en direkt fråga om det är Sverigedemokraternas linje att vi ska bygga ut de fredade nationalälvarna. Svaret är kort och gott nej. Vi är å andra sidan ett mycket kärnkraftsvänligt parti som försöker att driva forskningen framåt.

Jag trodde att Centerpartiet var ett marknadsinriktat parti som trodde på marknaden. Vad är det för underskott du pratar om, Anna-Karin Hatt? Tror du inte att marknaden tar hand om det? Tror du inte att kärnkraften byggs om det finns ett behov och en möjlighet att tjäna pengar? Det behövs inga subventioner för det. Det behövs ingen vindkraft för det.

Du säger att vi ska bygga ut vindkraften eftersom vi har ett behov. Jag tror att vi exporterade 20 terawattimmar förra året. Det är inga små mängder vi exporterar, vilket naturligtvis beror på att vi har väldigt goda vattenförhållanden just nu. När hade vi strömavbrott? När hade vi ett energiunderskott i Sverige? Det är klart att vi periodvis har fått importera el. Det är inte så märkligt. Vi exporterar ju större delen av tiden.

Något som jag tycker är mycket besvärande just nu är att vi exporterar betydligt mer än det som vi faktiskt producerar från vindkraftverken. Under hela 2012 hade en export som mer eller mindre var större än vindkraftsproduktionen.

Då blir konsekvensen att Sverige har byggt upp förmågan att producera el för att sedan exportera den. Man använder Sveriges medborgares pengar i form av elcertifikat och skattebortfall för att sälja energin till underpris till Danmark, Tyskland eller något annat land. Det är motbjudande att man använder Sveriges medborgares pengar på detta sätt.

Det brukar heta att Sverige ska bygga vindkraft för miljöns skull. Anna-Karin Hatt har inte sagt så mycket om det i denna debatt, men det är extremt förledande retorik man använder när man marknadsför vindkraften.

Kärnkraften brukar vara ett argument, men inte heller det har Anna-Karin Hatt använt i dag. Sverige kan inte ersätta kärnkraften med vindkraft; det är inte möjligt. Skulle man försöka sig på det skulle det innebära enorma ingrepp i den svenska miljön, om man ska börja bygga ut en reglerförmåga och bygga nya ledningar och en massa saker. Det kommer att gå mycket stål och betong till det.

För ett par veckor sedan gick det en dokumentär på tv som hette *Kampen om de sällsynta metallerna*. Den handlade om den sällsynta jordartsmetallen neodym som används i de moderna vindkraftverk vi sätter upp i Sverige i dag.

Hur kan man som förment miljövän stå tyst och titta på när vi importerar och bygger in flera hundra kilo neodym i många snurror?

Jag har tagit upp detta vid ett par tillfällen före dokumentären, men nu när kunskapen är ute kan vi kanske få en debatt om konsekvenserna för den kinesiska befolkningen som tvingas leva under en regim som inte gör sitt bästa för medborgarna alla gånger. Vi bidrar ju till att upprätthålla en efterfrågan på dessa produkter på grund av vår så kallade miljöpolitik. Kvinnorna får missfall och barnen dör. Det är lungsjukdomar, benskörhet och så vidare. Kan vi låtsas att vindkraften är så miljövänlig när vi vet hur det ser ut?

Anf. 110 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Vindkraft är i Sverige en mycket tvivelaktig form för storskalig elproduktion, som min kollega Josef Fransson har framfört. När fördelar med att investera i vindkraft saknas är det desto mer viktigt att se kritiskt på nackdelarna.

För vårt luftförsvar kan vindkraften sätta en käpp i hjulet. Jag har själv sett på flygspaningsradar hur vindkraft felaktigt kan tas för en flygande farkost. Särskilt allvarligt är det med Gripenplanens dopplerradar. Även dopplerradarn kan nämligen ta fel på ett vindkraftverk och tolka det som en fientlig helikopter. Ännu värre blir det om dopplerradarn för ett stridflygsplan i kolonn tolkar vindkraftverket som framförvarande plan i kolonnen. Försvarsmakten vill därför inte ha vindkraft närmare än fyra mil från sina tio militära flygplatser.

Det låga antalet militära flygplatser vi har i dag beror på den kraftiga nedrustning som gjordes i seklets början när territorialförsvaret avskaffades. Det välfungerande Bas 90-systemet med ett större antal skyddade militära flygplatser och alternativa kortbanor i det reguljära vägnätet avskaffades då.

Riksdagen har återtagit målet att svenskt territorium ska kunna försvaras med viss totalförmåga. Detta sammantaget med den enorma ryska upprustningen gör att det är troligt att vi åter måste börja skydda och sprida våra militära flygplatser för att ge vårt luftförsvar trovärdighet.

Kan statsrådet se en utveckling där Försvarsmakten får peka ut fler områden i landet där vindkraft helt förbjuds i syfte att möjliggöra en uppbyggnad av flera militära flygplatser?

Anf. 111 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Vi har i Sverige valt ett smart marknadsbaserat system för att främja utbyggnaden av den förnybara elproduktionen. Jag redogjorde i mitt svar för att den genomsnittliga kostnaden för de gröna

elcertifikaten 2011 var 4,4 öre per kilowattimme. Det är en tiondel av vad konsumenterna i Tyskland får betala för utbyggnaden av den förnybara energin där.

Det är bra, och jag är som energiminister glad och stolt över att vi har valt ett marknadsbaserat system som ger oss mycket förnybar el till en låg kostnad för konsumenterna.

Att vindkraften har vuxit sju gånger om sedan 2006, att elproduktionen från biobränslen har ökat med 50 procent sedan 2006 och att över 50 procent av all el i Sverige är förnybar pressar priserna. I dagsläget har vi det lägsta elpriset i Sverige på fem år. Det är i ett utsatt konkurrensläge bra för svensk industri och för svenska jobb och för de hushåll som ska betala sina elräkningar. Som energiminister är jag glad och stolt över detta.

Josef Fransson argumenterar som om vi enbart har en nationell energimarknad. Så är det inte. Vi har en integrerad nordisk energimarknad för att vi behöver det och för att vi behöver hjälpas åt i en större kontext. De gånger som Sverige har underskott kan vi importera vattenkraftsel från Norge. Andra dagar, majoriteten av alla dagar just nu, kan vi exportera koldioxidfri el till andra länder och hjälpa dem att täcka sina behov.

Det är precis så vi behöver arbeta tillsammans för att på bästa sätt utnyttja våra resurser och se till att vi har ett alltmer integrerat nordiskt energisystem och i förlängningen också ett integrerat europeiskt system.

Vi får mycket förnybar el till en låg kostnad för konsumenten, och det ska vi vara glada och stolta över i Sverige.

När det gäller riksintresset försvaret och riksintresset vindkraften har regeringen tydliggjort i budgetpropositionen att båda dessa intressen är viktiga. Det är viktigt att försvaret och vindkraften kan samsas och agera sida vid sida.

Just därför har Försvarsmakten fått i uppdrag av regeringen att återkomma i vår och tydligt redogöra för vad man har gjort för att bli bättre på att informera om var det föreligger problem att ha vindkraft och försvaret sida vid sida och var det inte föreligger problem och hur man kan bli bättre på att samverka med andra myndigheter.

Försvarsmakten har också i uppdrag att komma in tidigare i processen. Som vindkraftsexploator är det bra att tidigt få veta att hindren är så stora att man inte kan gå vidare med en etablering. Då kan man vända blicken någon annanstans.

Ur svenskt intresse är det viktigt att vi ser till att vi kan komma i åtnjutande av de bästa vindlägen vi har så att vi steg för steg kan bygga ut detta starka förnybara ben i elproduktionen. Det är bra för konkurrenskraften, för försörjningstryggheten, för klimatet, för miljön och för elpriset, både för svenska konsumenter och för den svenska energiintensiva industrin.

Anf. 112 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Till skillnad från Anna-Karin Hatt tycker jag inte att 4,4 öre per kilowattimme är lite. På hela vår energiproduktion motsvarar 1 öre ca 1,4 miljarder om vi årligen producerar 140 terawattimmar, så 4,4 öre blir väl närmare 8 miljarder.

Jag tycker att neodymdiskussionen är intressant. Jag förväntade mig inte att jag skulle få några svar här i dag, men kanske får jag något i

Prot. 2012/13:76

12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anna-Karin Hatts sista inlägg. Om Anna-Karin Hatt inte har sett dokumentären kan hon gå hem och titta på den, för den är intressant. Vi behöver ta diskussionen om det är moraliskt riktigt att använda så stora mängder neodym med tanke på att det bara finns i Kina och att Kinas regim är som den är med det mänskliga lidande som det medför. Dokumentären heter som sagt *Kampen om de sällsynta metallerna*.

Jag vet att ministern talar för regeringen, så hon kan egentligen inte tala för Centerpartiet. Men jag vet att Centerpartiet har som ambition att vi ska ta bort kärnkraften, och det lyser ju igenom inte minst i energiuppgörelsen, där jag utgår ifrån att det är Centerpartiet som har sett till att det har blivit väldigt krångligt, byråkratiskt och besvärligt att bygga ny kärnkraft i Sverige. Det kanske du vill bemöta – det vet jag inte.

Jag skulle i alla fall vilja se att vi inför ett marknadsbaserat system, där marknaden får ta hand om behovet och efterfrågan. Det förvånar mig att Centerpartiet i andra sammanhang ger sken av att vara ett marknadsorienterat parti.

Anf. 113 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Fru talman! Sverige har *en* energipolitik. Bakom den står Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Vi har tillsammans förhandlat fram den energipolitiken och står tillsammans för den energipolitik som har gällt och gäller från 2009 och fortsatt.

Den energipolitiken är bra, för den levererar nu resultat. Den gör att vårt energisystem steg för steg blir mer diversifierat, att vi steg för steg ställer om mot ökad hållbarhet. Den har inte minst lett till att vi förra året, 2012, producerade mer el i Sverige än vad vi någonsin har gjort.

Det gör det också möjligt för oss att ha ett mycket lågt elpris. Precis i det läge vi befinner oss just nu, när svensk industri ska tampas med industrier i andra delar av världen, är det mycket viktigt. Här spelar den förnybara elproduktionen stor roll. När den kommer in på slutet pressar den marginalerna och pressar ned priset på den sist producerade kilowattimmen.

Josef Fransson har ifrågasatt meningen med att bygga ny vindkraft och den kostnad det medför. Precis som jag har redogjort för i svaret är min och regeringens övertygelse att satsningar på förnybar energi och satsningar på effektivare energianvändning är bra för svensk försörjningstrygghet och bra för den svenska konkurrenskraften. Det leder till att vi kan få fram svensk forskning och svenskt företagsamhet som kan ta en ledande roll i den globala omställningen till en kolsnål ekonomi.

Det leder också till att vi tack vare Sveriges rika, gröna resurser kan se till att vara med och exportera miljövänlig, koldioxidfri el till andra länder som gör att de kan stänga ned annan, klimatskadlig energiproduktion.

Klimatfrågan känner inga gränser. När klimatfrågan inte gör det och när koldioxidutsläppen inte gör det, då kan inte heller de gränsöverskridande lösningarna stanna vid gränsen, utan då måste vi arbeta tillsammans i Norden och Europa för att lösa våra gemensamma problem.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 114 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag avser att göra för att barngrupperna i förskolan ska bli mindre. Hon frågar också hur jag ser på de olika yrkesrollerna i förskolan när omsorg även erbjuds på kvällar, helger och nätter. Johan Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen kommer att vidta för att minska barngrupperna i förskolan.

Alla barn har rätt till en bra förskola med en verksamhet som ger trygghet, utveckling och lärande. Den svenska förskolan håller världsklass, vilket har uppmärksammats i en rad internationella jämförelser. Personalen i förskolan, både förskollärare och barnskötare, har bidragit till det. I den nya skollagen utgör förskolan en egen skolform inom utbildningsväsendet och har samma övergripande mål som andra skolformer. Förskolan är till för barnets egen skull och har betydelse för barnets allsidiga utveckling. Tillsammans med föräldrarna bidrar förskollärare och barnskötare till att lägga grunden för ett livslångt lärande. Samtidigt skapas en möjlighet för föräldrar att förena föräldraskap och förvärvsarbete.

Ansvar för förskolan är delat mellan stat och kommun. Staten anger genom till exempel skollagen och läroplanen de övergripande målen, och kommunerna ansvarar för hur verksamheten genomförs. Den statliga Skolinspektionen har regeringens uppdrag att se till att skollagen följs.

När det gäller barngruppernas storlek ställer staten genom skollagen (2010:800) krav på att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Barngruppens storlek ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande. Faktorer som barnens ålder, personalens utbildning, lokaler, utformning och andelen barn i behov av särskilt stöd har betydelse. Förskolans läroplan tydliggör ansvaret för varje enskilt barns utveckling och lärande. Även i läroplanen framhålls att barngruppen ska ses som en viktig del i barns utveckling och lärande.

Det är alltid nödvändigt att anpassa gruppens storlek och personaltätthet till de förutsättningar som råder i varje förskola. Det finns inga belägg för att det skulle finnas någon gruppstorlek eller personaltäthet som är den optimala i alla sammanhang. Förutsättningarna varierar från grupp till grupp och från tid till annan. Även personalens kompetens har betydelse. I arbetslag med välutbildad och erfaren personal finns goda förutsättningar att arbeta med samspel och relationer i barngruppen.

Även om det inte är möjligt att slå fast vilken gruppstorlek som är den bästa i alla sammanhang måste det poängteras att förutsättningarna för en bra verksamhet försämras med större grupper. Barngruppens storlek är en viktig kvalitetsfaktor, och barngruppens sammansättning har betydelse för barns möjlighet att finna kamrater som det är intressant, inspirerande och roligt att vara tillsammans med.

Det är alltså huvudmännen – kommuner och enskilda huvudmän – som har ansvar för verksamhetens innehåll och kvalitet. Kommunerna har ansvar för att tilldela verksamheten de resurser som behövs. Jag följer noga utvecklingen på området.

*Svar på
interpellationer*

När det gäller yrkeskategorierna i förskolan arbetar såväl barnskötare som förskollärare utifrån en helhetssyn på barnen, deras utveckling och lärande. Förskollärare ansvarar för det pedagogiska innehållet och för att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande i förskolan. Utöver förskollärare kan även annan personal arbeta där. Det är framför allt barnskötare, som bidrar med sin kompetens till barnens omsorg, utveckling och lärande. Barnskötare är en viktig personalgrupp i förskolans arbetslag och kompletterar förskollärarna. Även bild-, drama- och musikpedagoger samt personer med samma modersmål som barn med annat modersmål än svenska kan tillföra särskild kompetens. Det är viktigt att olika kompetenser kan bidra till förskolans utveckling.

I ett modernt samhälle ska det gå att förena föräldraskap med förvärvsarbete. Möjlighet till omsorg för barn under så kallad obekväm arbetstid är särskilt viktig för ensamstående föräldrar. Omsorg under kvällar, nätter och helger kan erbjudas i olika former, som nattöppna förskolor, familjedaghem och barnvårdare i det egna hemmet. Det är upp till kommunen att besluta om i vilka former verksamheten ska bedrivas. I de fall omsorgen anordnas i en förskola är det förskolechefen som ansvarar för vilken personal och vilken kompetens som behövs för att genomföra verksamheten under så kallad obekväm arbetstid.

Anf. 115 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Jag ska börja med att välkomna Maria Arnholm till riksdagen och den första interpellationsdebatten med mig. Och tack för svaret!

I svaret anges hur det ska och bör vara. Men verkligheten ger en annan bild när jag besöker förskolor ute i landet.

Personalen vittnar om att barngrupperna är mycket stora. De är inte anpassade till personaltätheten eller till lokalerna.

Om man frågar om öppettiderna varierar de ganska mycket. Men det vanligaste svaret är 06.00–17.30. Men om det är öppet längre är det med samma personaltäthet som om det är kortare öppettider.

Det är lätt att skjuta skulden på kommunerna. Men även staten har ett ansvar för att pengar finns för en bra och god förskola. Den borgerliga regeringen har minskat statsbidragen med betydande belopp till just kommunerna.

130 av 290 kommuner uppger att de har barnomsorg på obekväm arbetstid. Majoriteten av den sker med dagbarnvårdare eller barnskötare.

Många kommuner säger att det inte finns någon efterfrågan, vilket inte är så konstigt egentligen eftersom föräldrarna vet vilka öppettider som gäller just på deras förskola.

Men behovet vinnns, det är jag helt övertygad om. 70 procent av föräldrarna har inte ens fått frågan om de behöver barnomsorg på obekväm arbetstid. Vi vet att 34 procent av LO:s medlemmar med förskolebarn inte kan arbeta heltid på grund av att det inte finns barnomsorg på obekväm arbetstid. Vi vet också att 53 procent av de LO-anslutna mamorna och 38 procent av papporna arbetar på obekväm arbetstid. Det är siffror som bekräftar att behov finns.

Fru talman! Min uppfattning är att man har lagt mer fokus på att diskutera hur stor andel förskollärare och hur stor andel barnskötare man

ska ha än på att diskutera en tillgänglig förskola och barnomsorg i kommunerna.

Båda yrkesgrupperna är viktiga, precis som ministern sade i sitt svar. Man behöver arbeta mer med att ta till vara på de olika yrkesgrupper med olika kompetens som finns.

Barnskötarna har i många år känt sig hotade av uppsägning för att tjänsterna ska konverteras till förskollärartjänster med stöd av skollagen. Men det finns inte alltid stöd för det. Barnskötarna får därför sämre möjligheter att söka nya tjänster och att få heltidstjänster.

Många kommuner anställer inte barnskötare trots att dessa har utbildning. Men de kan i samma andetag tycka att det är okej att ta in vem som helst som anses kunna se efter barn. Då är kvalitet, trygghet och pedagogik inte i fokus. Visstidsanställningarna ökar också. Ca 25 000 barnskötare har en visstidsanställning just nu.

Jag besökte Blekinge för någon vecka sedan. Där berättade man att man hade haft en 85-procentig bemanning av personal på förskolorna. När ansvarig politiker frågade varför blev svaret att det inte fanns personal att få tag i. Hon tog då kontakt med Arbetsförmedlingen och frågade om man där kunde få fram några lämpliga personer som skulle kunna jobba i förskolorna. Det visade sig att det fanns 50 arbetslösa barnskötare. 40 av dem kunde kommunen sedan anställa. Detta visar inställningen just till barnskötaryrket och vilka bekymmer denna yrkesgrupp har.

Vilka satsningar gör regeringen för att få barnomsorg på kvällar, helger och nätter, och vad anser ministern om barnskötarnas framtida yrkesroll?

Anf. 116 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill instämma i det som Ann-Christin Ahlberg sade och hälsa statsrådet Maria Arnholm välkommen till riksdagen. Det ska bli trevligt att få debattera med statsrådet vid olika tillfällen framöver.

Skälet till att jag skrev denna interpellation om de stora barngrupperna i förskolan var att jag blev uppmärksam på detta problem i min hemkommun Motala i Östergötland som jag kommer från. Jag började borra lite grann i detta och tittade hur det såg ut när det gäller rapporteringen om barngrupperna och hur det ser ut ute i landet. Är det bara i min kommun som vi har stora barngrupper, eller finns det även på andra platser runt om i landet? Det kom ganska snabbt fram att det var ett allmänt problem som man upplevde i förskolan att antalet stora barngrupper hade ökat.

Jag tittade sedan på den forskning som finns, precis som statsrådet hänvisade till i sitt svar. Finns det någon koppling mellan stora barngrupper och kvaliteten i förskolan? Det som jag har fått fram är att ju större barngrupperna är, desto större är risken att kvaliteten sjunker.

Som gammal kommunpolitiker är jag fullt medveten om ansvarsfördelningen mellan stat och kommun när det gäller denna del. Men jag tycker ändå att svaret lite grann andas att man smiter från sitt ansvar utifrån ett regeringsperspektiv och utifrån ett nationellt perspektiv när det gäller förskolan och framför allt när det gäller finansieringen av denna.

Jag tror att ministern och jag delar uppfattningen om vikten av en kvalitativt bra förskola i Sverige. Och vi har en bra förskola, det ska man vara ärlig och säga. Men den kan bli mycket bättre i denna del.

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

Vi har från mitt parti, Socialdemokraterna, lagt fram förslag om att en obligatorisk förskola ska införas från två års ålder. Vi tycker att det är viktigt att satsa på förskolan i allra högsta grad.

Jag har en konkret fråga till statsrådet. Vi har en mycket hög arbetslöshet i landet just nu, och vi har en sektor som jag tycker att man från regeringens sida inte har använt särskilt mycket när det gäller arbetsmarknadspolitik och annat, och det handlar om den offentliga sektorn. Den är också en mycket stor arbetsgivare. Vi kommer att ha ett ganska stort bekymmer framöver med att rekrytera personal till den offentliga sektorn. Under en femårsperiod räknar man med att ungefär 420 000 kommer att lämna den offentliga sektorn, därav många som jobbar i förskolan. Förskolan byggdes ut ganska mycket under 70- och 80-talet, vilket gör att de som i dag jobbar i förskolan börjar komma upp i en hög ålder.

Min fråga till statsrådet är: Hur ser statsrådet och regeringen på den framtida utvecklingen när det gäller förskolan? Ann-Christin Ahlberg belyste rekryteringsproblem och annat. Samtidigt finns det också överskott på förskolepersonal i vissa delar. Man skulle naturligtvis kunna koppla ihop arbetsmarknadspolitik med en kvalitativ utveckling av förskolan.

Anf. 117 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag tackar för välkommandet. Jag börjar känna mig lite hemtam. Det är fjärde gången jag står i denna talarstol. Det känns allt roligare och tryggare.

När det gäller frågan om de olika yrkesgrupperna håller jag verkligen med Ann-Christin Ahlberg om den stora betydelsen av bägge grupperna. Jag känner mig också nöjd och glad över att den läroplan som nu finns för förskolan mycket tydligt pekar ut betydelsen av de olika yrkesgrupperna och deras olika bidrag. Det är ett ganska tydligt uttryck för regeringens syn på det stora behovet av både förskollärare och barnskötare.

Sedan ser det lite olika ut över landet. På vissa håll har man en bra balans och är nöjd med den. Men inte minst i Mälardalsregionen råder det fortfarande ett underskott på förskollärare i förhållande till den syn som kommunerna har. Därför har regeringen i regleringsbrev till ett antal lärosäten i Mälardalsregionen gett uppdraget att man ska utöka förskollärarutbildningen som sedan något år tillbaka återigen fyller sina platser sedan regeringen återtog en uttalad förskollärarutbildning i stället för att den skulle vara en del av tidigläroinbildningen, vilket ledde till att allt färre sökte sig dit. Men nu kan man återigen fylla alla sina platser. Det tycker jag är positivt för att vi ska kunna fylla behovet för dem som fortfarande tycker att de har en dålig balans men också för det behov som Johan Andersson pekade på, alltså de 420 000 som vi behöver under de närmaste sju åren. Det är klart att det kommer att ställa oerhört höga krav när det gäller både förskolepersonal och annan personal.

När det gäller barnomsorg på obekväma arbetstid delar jag verkligen Ann-Christin Ahlbergs uppfattning. Det är också därför som regeringen ger ett stimulansbidrag under de kommande åren till de kommuner som satsar på det. Jag är också övertygad om att det finns ett behov och att det kommer att visa sig tydligare hur det ser ut i takt med att det finns möjlighet att få plats.

När det gäller barngruppernas storlek ser jag när jag är ute och reser exempel på att det inte fungerar och ibland är för stort – men också att det väldigt ofta är på ett bra sätt. Mellan 2006 och i dag har barngruppernas storlek förändrats från 16,7 till 16,8 barn. Det är alltså en ganska stabil storlek under åren sedan denna regering tog över efter den förra.

Skolinspektionen är ute och inspekterar hur det ser ut i vår barnomsorg. De gjorde inspektioner i 32 kommuner mellan den 1 juli 2011 och augusti 2012. Då var det 14 av dessa 32 kommuner som fick kritik när det gällde gruppsammansättning. Då handlade det inte så ofta om storleken utan mer om att det fanns ett väldigt slentrianmässigt sätt, att man inte var tillräckligt lyhörd för vad skollagen säger om att man verkligen ska vara noga med hur personalsammansättningen, barnens socioekonomiska situation och barnens ålder ser ut. Det fanns anledning att titta närmare på detta.

De kommuner som fick mest kritik var Göteborg och Malmö, vilket visar att det inte alltid enbart är en partipolitisk fråga hur man klarar av att fixa detta utan också en ekonomisk.

Anf. 118 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Jag kan hålla med ministern om att det är jätteviktigt att det finns förskollärare och barnskötare. Det var så jag också menade.

Det som är oroväckande för många barnskötare är dock att de ständigt, under så många år, har levt med att tjänsterna konverteras till förskollärartjänster trots att det faktiskt inte finns förskollärare. Då får man gå på några konstiga vikariat, som ibland inte ens ger LAS-dagar för fast anställning. Det är alltså en jättestor oro i denna yrkesgrupp. Eftersom kommunerna inte kan stödja sig på skollagen, förskolans läroplan, i detta är det väldigt olyckligt att de driver på det. Det hade alltså varit väldigt bra om ministern kunde vara bra på att tala om ute i kommunerna att de inte har stöd i lagen för att göra så. Det är nämligen det de hänvisar till.

När det gäller stimulansbidraget är det jätteviktigt att man får det för att ha en mer tillgänglig förskola på kvällar, helger och nätter. Regeringen satsar dock bara 15 miljoner i år. Socialdemokraterna har lagt 100 miljoner, och vi hade gärna velat satsa ännu mer i år. Vi lägger lika mycket för varje år framöver, men regeringen satsar alltså bara så mycket på fyra år som vi gör på *ett* år. Jag undrar hur ministern ser på det och vilka signaler det ger. Det blir nämligen inte riktigt trovärdigt att man vill påskynda kommunerna.

Jag tar några siffror: År 2010 hade 856 922 barnomsorg. Av alla dem var det 2 546 barn mellan ett och fem år och 1 487 barn mellan sex och tolv år som hade barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det motsvarar 0,47 procent. Det är otroligt få som får chans till barnomsorg, och ändå vet vi att det finns ett behov. Ministern är också jämställdhetsminister, och detta är en jätteviktig jämställdhetsfråga. Oavsett om kvinnan är ensamstående eller ej har hon rätt att försörja sig själv. Det är en av de viktigaste frågorna.

När det gäller barngruppernas storlek har de ökat över tid. Vissa kommuner använder dock beräkningstal där man omvandlar kanske tre barn till ett barn. År 1994 hade 9 procent av förskolorna barngrupper på 21 barn eller fler. I dag är det jättevanligt att man har 21 barn eller fler. Samma år hade 63 procent färre än 17 barn per avdelning. I dag är detta

väldigt ovanligt. Jag vet att man räknar om väldigt mycket. Man räknar inte varje barn, utan man räknar volymtimmar, som det heter ibland, och lite annat.

Det är viktigt att vi håller en bra kvalitet i förskolan. Då måste man tillföra mer resurser till kommunerna. Det är oroväckande att vi har en regering som faktiskt minskar statsbidragen till kommunerna så mycket i samband med att det är hög arbetslöshet och kommunerna har ett jätteansvar för att se till att försörja människor som inte har a-kassa eller har hamnat i fas 3. Detta drabbar också förskolans värld – såväl personalen och barnen som föräldrarna.

Anf. 119 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tyckte inte att jag riktigt fick svar av ministern när det gäller statlig arbetsmarknadspolitik och offentlig sektor kopplat till kvalitetsökningar i förskolan och inom välfärden rent generellt. Statsrådet kanske kan återkomma till den delen.

När det gäller barngruppernas storlek tycker jag att Ann-Christin Ahlberg beskrev det på ett ganska bra sätt. Hur man räknar för att få fram talen för hur stora grupperna är ser lite olika ut ute i kommunerna. Jag säger inte att man ska ta det med en nypa salt, men det är lite svårt att jämföra mellan kommuner och i kommunsektorn i den delen.

För att återgå till min fråga när det gäller barngrupperna är det i dag så att kommunerna åläggs ganska stora kostnader, bland annat kostnaden för den höga arbetslösheten. Det är ökade kostnader för försörjningsstöd och andra delar. Samtidigt har vi en stor grupp människor som står utanför arbetsmarknaden. Min fråga till ministern är: Finns det några tankegångar från regeringens sida om att göra en ordentlig kvalitetssatsning när det gäller förskolan explicit, men inte minst offentlig sektor, också kopplat till de stora pensionsavgångar vi nämnde tidigare? Ett sätt skulle vara att tidigt börja rekrytera för att sedan kunna möta när den äldre arbetskraften framgent går i pension. Det finns också andra delar.

Jag tror att det är viktigt att man satsar på personal inom förskolan, för många av dem är viktiga för barnets fortsatta utveckling. Tillgängliga undersökningar visar också väldigt tydligt att de barn som har haft en kvalitativ, bra förskola sedan har lättare att lyckas längre fram i livet. Jag tror att både ministern och jag gärna vill ha en skola som är värd namnet och en skola där vi verkligen uppnår väldigt goda resultat.

Dess värre har alla undersökningar under de senaste åtta åren i stället visat nedåt när det gäller skolresultat och annat. Därför tror jag att det gäller att man börjar i ett tidigt skede, och förskolan är ett tidigt skede. Vi ser förskolan som en förberedelse inför vuxenlivet framöver och inte minst inför den fortsatta skolgången.

Mina frågor kvarstår alltså: Hur ser ministern på barngrupperna på sikt? Ser man möjligheten att koppla ihop arbetsmarknadspolitik och offentlig sektor med att kunna värna välfärdens kärna och inte minst med att utveckla förskolan i framtiden?

Anf. 120 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag förstår inte riktigt vad Ann-Christin Ahlberg menar med att regeringen har skurit ned så mycket på bidragen till kommuner-

na. Denna regering har tillfört pengar till kommunerna. Sveriges kommuner gick med överskott 2012 och räknar med att göra det också 2013.

Jag skyller inte på kommunerna, men där finns absolut resurser att tillgodose de behov av barnomsorg som finns. Vi har tyckt att det är viktigt att med stimulans visa att de kommuner som är beredda att göra den viktiga utbyggnaden när det gäller barnomsorg på obekvämt arbetstid ska få ett tillskott. Vi ska nu noggrant följa hur det utvecklas och vad det innebär. Vi ger under de kommande åren sammanlagt 100 miljoner.

Som Ann-Christin Ahlberg mycket riktigt säger är det mindre än vad Socialdemokraterna föreslår i sin motion. Men vi är stolta och glada över de pengar vi har anslagit och är övertygade om att de kommer att bidra till att den utveckling som kommunerna har satt i gång och där man tar sitt ansvar i väldigt många fall får en extra puff. Det finns inget som utesluter att det så småningom kan bli mer om det finns ett behov av det.

När det gäller barngruppernas storlek tycker jag, som interpellanterna, att det är viktigt att man följer skollagen och håller en gruppstorlek som är väl förenlig med de krav som skollagen ställer på verksamheten. Men kommunerna måste leva upp till det och bestämma sig för hur stora grupperna ska vara. Jag vet att det finns ett antal kommuner som bestämmer sig för ett tak eller riktlinjer som de jobbar efter. Jag vill stödja den typen av fördelning mellan stat och kommun.

Sedan har vi Skolinspektionen som kontrollerar och som kommer med förelägganden om man inte gör det man borde göra.

Jag ser absolut framför mig att kommunerna under de kommande åren kommer att få fortsatt gott stöd av riksdag och regering på det sätt de har fått under de senaste åren. Självklart kommer det att innebära att man både satsar på utbildning av barnskötare och förskollärare och jobbar med – och det är en väldigt viktig del i hur vi ska kunna klara att rekrytera dessa 420 000 personer – att hålla en lönenivå som är i konkurrens med lönerna inom många andra yrken, manliga yrken, som finns utanför den offentliga sektorn. Jag är övertygad om att den här regeringen kommer att behöva fortsätta att slita med den frågan.

Anf. 121 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att alla barn har särskilda behov, en del har lite mer. Många bland förskolepersonalen som jag träffar vittnar om att de inte får rätt resurser för att faktiskt kunna ge barnen det de har behov av. En del barn kan finna sig väl i en större barngrupp, men en del mår väldigt dåligt av det. För att vi ska kunna ha en bra förskola måste man få förutsättningar och resurser, och för att kunna leva upp till skollagen måste man få resurser. I alla fall i mitt hemområde har kommunerna fått betydligt mindre i statsbidrag, som får till följd att man får dra ned eller inte kan anställa fler fastän man så väl vet att det behövs inom förskolan, äldreomsorgen och skolan.

Barnen är faktiskt vår framtid, och förskolan ska vara bra både för barnen när föräldrarna jobbar och för föräldrarna så att de kan känna trygghet i att när de går till jobbet eller studerar har deras barn det bra där. Det ska också vara en arbetsmiljö som är bra för dem som jobbar där. Men personalen vittnar jätteofta om att det inte är den kvalitet som man ska ha enligt skollagen. Då måste vi som politiker ta det på största allvar. Om vi tycker att det är viktigt att fixa barnomsorg även på kvällar,

Prot. 2012/13:76
12 mars

Svar på
interpellationer

helger och nätter får vi sluta att bara prata om yrkesgrupper, hur många procent det ska vara, utan vi måste våga säga att det är barnen som måste vara i fokus om det är en förskola av hög kvalitet som vi ska fortsätta att utveckla. Då krävs det mer resurser.

Anf. 122 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag ska bara kort återgå till min tidigare fråga med koppling till arbetsmarknadspolitiken och offentlig sektor, explicit förskolan. Ministern och jag är överens om att vi kommer att ha stora bekymmer framöver att rekrytera personal till offentlig sektor. Jag tror att man behöver använda alla till buds stående medel inom både offentlig sektor och naturligtvis privat näringsliv.

Den politik som förs när det gäller arbetsmarknaden visar att vi har en hel del kvar att göra bland annat vad gäller missmatchningen på arbetsmarknaden, en term som används frekvent i debatten.

Är ministern beredd att i regeringen verka för att göra någon form av satsning för i första hand offentlig sektor, också kopplat till förskolan, för att behovet av möta rekrytering och utbildning av personal på sikt med tanke på den höga arbetslöshet vi har i dag? Vi har stora bekymmer när det gäller ungdomsarbetslöshet. Där finns det en del förslag från regeringens sida, men för vår del tycker vi att de är långt ifrån tillräckliga. Därför har vi lagt fram förslag om utbildningskontrakt och andra satsningar. Det skulle vara intressant att höra om ministern ser några sådana möjligheter framöver, kopplat till arbetsmarknadspolitiken i allra högsta grad.

Anf. 123 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag är stolt över svensk förskola. Vi håller en unikt hög standard på den. Det är någonting som har vuxit fram i Sverige under många decennier. Under olika politiska ledningar har de gamla barnkrubborna utvecklats till fantastiska inrättningar. Det senaste bidraget från den här regeringen är att förskolan är en egen skolför i skollagen med egen läroplan, med tydliga yrkesroller, med uttalat ansvar och med ett starkare pedagogiskt inslag, än tydligare förstärkning av den speciella förskolepedagogiken där kreativitet, lek, lärande och pedagogik blandas. Den läroplanen är det tydligaste uttrycket för att både barnskötare och förskollärare behövs. Vi ska understryka det i alla sammanhang där det kan vara viktigt så att det inte ska råda något missförstånd kring det.

Det finns pengar i Sveriges kommuner. Det går inte att skylla på staten när kommunerna inte fullföljer sina åtaganden. Statens roll är att sätta upp ramverken och via Skolinspektionen följa upp och se till att skollagen följs.

När det sedan gäller frågan med koppling till arbetsmarknadspolitiken är jag stolt och glad över de satsningar som regeringen har gjort under senare år med extra insatser på inte minst gymnasieutbildning och vuxenutbildning och möjligheterna att utbilda sig till olika yrken och bristyrken. Det kommer med all säkerhet att innebära en ökad koppling till de behov som vi ser framför oss.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 124 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Gunilla Svantorp har frågat mig vad jag kommer att vidta för åtgärder för att med vuxenutbildningen som verktyg ge människor möjlighet att omskola sig till ett kommande bristyrke, till exempel undersköterska.

Låt mig först säga att en framtida brist på undersköterskor är ett samhällsproblem som vi bör möta. Undersköterskor är en viktig yrkesgrupp som bidrar till högre kvalitet i vår vård och omsorg.

För att svara upp mot den ökade efterfrågan på undersköterskor och annan utbildad personal inom vård och omsorg föreslår regeringen bland annat förändringar i gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram. Regeringen har gett Statens skolverk i uppdrag att dels utreda en särskild undersköterskeexamen, dels föreslå en särskild inriktning mot sjuksköterska. Förändringarna ska syfta till att göra utbildningen mer attraktiv och därmed locka fler ungdomar.

Inom den kommunala vuxenutbildningen finns inga formella hinder för dem med slutbetyg att studera till exempelvis undersköterska. Samtidigt prioriteras elever med kort tidigare utbildning vid antagningen till komvux. Möjligheten att studera påverkas också av att många kommuner lägger allt mindre resurser på komvux. Kommunernas nedskärningar kan innebära att vuxna i behov av utbildning nekas plats. Detta riskerar i sin tur att försvåra omställning till yrken där jobben finns.

För att så många som möjligt ska kunna studera har regeringen gjort kraftfulla satsningar på vuxenutbildningen. Satsningarna syftar framför allt till att ge fler vuxna tillgång till en utbildning som leder till arbete. Under 2013 uppgår de statliga satsningarna på vuxenutbildning till över 7,3 miljarder kronor, ett historiskt sett mycket högt belopp. Bland annat görs riktade satsningar på yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå, det som kallas yrkesvux, och på lärlingsutbildning för vuxna, lärlingsvux.

Vi ser att regeringen satsar, och vi ser att många kommuner satsar allt mindre. Det är olyckligt, och det är mot den bakgrunden jag tolkar Gunilla Svantorps fråga. Jag vill därför meddela att regeringen kommer att se över regelverket i syfte att säkerställa att de statliga medlen ska innebära nettoökningar av antalet utbildningsplatser. Vi kommer också att noga följa hur volymerna utvecklas framöver.

Anf. 125 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Även jag vill hälsa statsrådet välkommen till hennes uppdrag. Det är första gången vi möts i en debatt, och jag tror inte att det blir sista gången.

Jag har ställt en interpellation i en viktig fråga, nämligen om jobb- och utbildningsmöjligheter. Som jag skriver i min interpellation tog fackförbundet Kommunal 2010 fram en rapport med namnet *Välfärdens framtida finansiering*. Den innehåller bland annat ett kapitel om behovet av framtida arbetskraft. En yrkesgrupp som prognoserna visar kommer att vara för liten om ingenting görs är undersköterskorna. Rapporten,

*Svar på
interpellationer*

liksom andra rapporter, bland annat från SCB, visar att det kommer att saknas 150 000 undersköterskor inom bara några få år.

Jag är glad att statsrådet i sitt svar visar att vi har samma åsikt om omsorgspersonalen, att deras arbete har stor betydelse för välfärden i vårt land. Det är de som många gånger sliter på omänskliga scheman, som jobbar fler helger än många andra yrkesgrupper och som får vänta 10–15 år på en tillsvidareanställning, om de någonsin får det.

Tyvärr är det också undersköterskorna som för många år sedan slutade säga till sina barn att undersköterskejobbet är något att satsa på. Därför tycker jag att vi måste göra något. Det måste vara en av de mest prioriterade sakerna, oavsett partifärg, att se till att omsorgsarbetet, antingen det handlar om våra barn, om våra äldre eller om dem som är funktionshindrade och har behov av stöd, är ett jobb med sjysta villkor och bra arbetsmiljö.

För att lyckas med det krävs resurser till kommuner och landsting. Då kan vi inte ha en regering som den nuvarande, som fortsätter att sänka skatterna och dela ut miljarder i avdrag till dem som har råd att betala och till dem som har en sådan inkomst att de kan göra avdrag.

Regeringen vann valet 2006 på framför allt två frågor, jobb och utanförskap. Budskapet var tydligt. Jobblinjen skulle gälla. Nu har det inte gått så bra. Arbetslösheten är betydligt högre i dag än 2006, och utanförskapet mäts bäst genom att titta på hur kommunernas försörjningsstöd ser ut.

Låt mig komma med lite historia. 1996 var det värsta året, efter 90-talskrisen. Då fick över 387 000 hushåll ekonomiskt bistånd. Bäst var det 2007 då runt 211 000 hushåll fick bistånd. Därefter har det vänt igen, och 2010 tvingades nästan 250 000 hushåll ta emot ekonomiskt bistånd. Alltså är det ganska lätt att konstatera att utanförskapet har ökat sedan 2006.

Jobben då? 2006 var 28 000 personer långtidsarbetslösa. I dag har den siffran stigit till nästan 70 000. Den genomsnittliga arbetslöshetstiden har ökat med 40 procent jämfört med 2006, och värst av allt är att ungdomsarbetslösheten ökat med 30 procent. Det går alltså inte så bra.

Vuxenutbildning, antingen den bedrivits som reguljär utbildning eller som arbetsmarknadsutbildning, har alltid varit ett viktigt verktyg för att bygga på kompetensen och öka möjligheterna att få jobb. Därför blir jag lite bekymrad när jag läser statsrådets svar och ser att där inte ges några svar på min fråga om åtgärder för omskolning. Jag får inget annat svar än att det görs fler utredningar och att man avser att noga följa utvecklingen. Det räcker inte, anser jag, när 400 000 personer är arbetslösa, varav över 100 000 ungdomar.

Min fråga kvarstår därför, fru talman: Vad kommer regeringen att göra för att matcha ihop arbetslösa och bristyrken?

Anf. 126 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag blir lite bekymrad när jag lyssnar på Gunilla Svantorp. Sedan 2006 har regeringen satsat 30 miljarder mer på den kommunala sektorn. Sysselsättningsgraden är högre nu än då i alla åldersgrupper. Europa går igenom den längsta och djupaste lågkonjunkturen sedan 30-talet, och Sverige är ett av de länder som kommit allra bäst ut ur den. Jag begär inte att Gunilla Svantorp ska göra vågen för det, men det är

bevisade fakta. Dessutom har regeringen det här året satsat 7,3 miljarder på vuxenutbildning. Det är en historiskt hög siffra. Jag känner mig därför ganska stolt över mitt svar.

Det finns resurser avsatta och tankar tänkta om hur vi på ett ännu bättre sätt ska kunna ta vara på de resurser som finns. Den stora missmatchningen mellan antalet arbetslösa och de som finns i arbetskraften och det stora behovet av ytterligare arbetskraft är ett problem på svensk arbetsmarknad. Det är min förhoppning att de historiskt stora resurser som är avsatta för detta ska göra att vi ännu bättre kan möta behoven.

Anf. 127 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! När vi socialdemokrater lade fast vår budget i höstas satsade vi på utbildning. Vi hade pengar till 35 000 fler platser inom vuxenutbildning, yrkesvux, arbetsmarknadsutbildning, yrkeshögskola, högskola och universitet – 35 000 fler platser, fullt finansierade. Det kunde vi göra eftersom vi valde att prioritera utbildning och omställning före sänkta bolagsskatter och sänkning av krogmomsen.

Konjunkturinstitutet har konstaterat att matchningen på arbetsmarknaden försämrats markant de senaste åren. I arbetslöshetens Sverige råder brist på allt från kranförare till sjuksköterskor. Självklart hänger det ihop med att regeringen valt att skära ned på vuxenutbildningen och kraftigt minskat antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen. De är i dag nere på nästan obefintliga nivåer.

I maj i fjol skrev Lena Hagman, chefsekonom på Almega, i Dagens Industri: Regeringen struntar i kompetensbristen. Hon säger, precis som Konjunkturinstitutet, att matchningen på arbetsmarknaden fungerar allt sämre och tar som exempel att andelen långtidsarbetslösa 2011 var 30 procent av det totala antalet arbetslösa. Detta ska jämföras med 26 procent under det förra högkonjunkturåret, som var 2007.

Det betyder att de arbetslösa kommer allt längre bort från arbetsmarknaden. Lena Hagman avslutar sitt inlägg: Men bristen på högutbildad arbetskraft med den kompetensprofil företagen behöver riskerar att hålla arbetslösheten uppe och hålla nere tillväxten i svensk ekonomi. Det behövs en politik som även löser bristen på högre kompetens samtidigt som effektivare åtgärder krävs för att få ned långtidsarbetslösheten. Så långt Lena Hagman. Det är bara att hålla med. Vuxenutbildningen är, som jag sade tidigare, ett oerhört viktigt verktyg för att stärka människors situation.

Statsrådet skriver i sitt svar till mig att de statliga satsningarna på vuxenutbildningen under 2013 uppgår till 7,3 miljarder kronor och att det är en historisk satsning. Jag tror, fru talman, att jag och statsrådet lägger olika betydelser i ordet historisk. En satsning som var historisk var satsningen på Kunskapslyftet åren 1997–2002 då över 100 000 helårsplatser inrättades inom vuxenutbildningen varje år. Då började många människor i vårt land sin resa mot att bygga upp sin kompetens eller byta yrkesbana.

Jag möter i dag otaliga människor som säger att Kunskapslyftet var deras start, att det var då de vågade hoppa. Om jag kommer ihåg siffran rätt satsade vi 42 miljarder kronor på vuxenutbildning under de åren. Det är vad jag kallar en historisk satsning.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Det är bra att regeringen satsar 7,3 miljarder kronor, men det är också viktigt att komma ihåg att regeringen mellan åren 2011 och 2012 minskade det statliga stödet till vuxenutbildningen med 1,1 miljard kronor. I år ökar man med 400 miljoner kronor. År 2013 får alltså vuxenutbildningen 700 miljoner mindre än 2011. Man kan fundera på var det historiska ligger i det.

Jag skulle vilja fråga statsrådet om det inte är läge för ett nytt kunskapslyft med tanke på hur det ser ut i Sverige i dag.

Anf. 128 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag begärde ordet när jämställdhetsministern plötsligt sade att det är bevisat att Sverige har klarat sig bättre. Nu är jämställdhetsministern ny, och det är klart att man inte kan begära att hon ska hålla koll på alla forskare och allting. Men det går inte att lyssna bara på borgerligt prat. Ministern kanske tror att man kan lyssna på till exempel Anders Borg. Nu visar det sig att hans så kallade fakta är söndersmulade. Det finns inga fakta bakom Anders Borgs påståenden om att Sverige har klarat sig bättre än omvärlden. Vi har inte klarat oss bättre än Tyskland, Österrike, Danmark, Norge, Holland och så vidare. En mängd jämförbara länder har klarat sig betydligt bättre genom krisen. Det har varit en chimär, en bubbla. Anders Borg har sagt det om och om igen, tills alla borgerliga personer i landet trott att det är sant.

Det skulle vara bra om jämställdhetsministern, som nu är ny, också började titta på andra fakta som finns runt omkring här i landet. Vi har 400 000 arbetslösa. Vi har en arbetslöshet på över 8 procent. Det är fakta. Den är högre nu än när Anders Borg kallade arbetslösheten för massarbetslöshet 2006.

Dessutom hörde jag jämställdhetsministern säga att det finns pengar i kommunerna. Det är inte sant. Kommunerna håller nu på att dra ned på sin verksamhet, som blir mer och mer slimmad. Kvinnor ska vi diskutera här senare. I ett allt mindre jämställt samhälle får kvinnor slita i kommunerna, med delade turer och allt stressigare arbeten, för att kommunerna inte har råd att satsa. Det är det som är fakta.

Ni har valt att satsa på de högavlönades skattesänkningar framför reformer i kommuner och landsting. Det borde i stället ha skett satsningar på vård, skola och omsorg – på mindre barngrupper, på fler lärare, på det livslånga lärandet, som Gunilla Svantorp så förträffligt har pratat om här. Men det har ni inte gjort. Ni har valt att öka klyftorna i landet, eftersom ni sätter skattesänkningar före välfärd.

Anf. 129 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Monica Green har rätt i att jag är ny och inte har all den respektingivande bakgrund som hon och Gunilla Svantorp har. Men jag försöker säga sådant jag kan stå för.

I så gott som alla andra europeiska länder har statsskulden ökat under de senaste åren. I Sverige har den minskat. Det är ett uttryck för att vi har klarat oss relativt bra under svåra tider, trots att vi också haft det svårt.

Sveriges Kommuner och Landsting, som organiserar Sveriges kommuner, säger att de går med överskott. De säger att de gick med 18 miljarder i överskott förra året och med 9 miljarder enligt prognosen för i år. Det är den statistik jag kan luta mig mot.

Gunilla Svantorp! Såvitt jag kan se i budgeten satsar alliansregeringen 261 miljarder på utbildning. I det socialdemokratiska alternativet är det 264 miljarder. Det är förvisso 3 miljarder mer, men den extremt stora skillnad som Gunilla Svantorp målar upp i sin retorik tycker jag inte riktigt att den skillnaden svarar emot.

42 miljarder satsades under ett antal år, sade Gunilla Svantorp. Hur många år var det? 7,1 miljarder på ett år tror jag kan mäta sig ganska väl med den siffran. Jag tycker att Kunskapslyftet var fantastiskt, och det är ett kunskapslyft som fortsätter, för de senaste åren har vi satsat mer och mer på vuxenutbildning och gymnasieutbildning. Vi har satsat på lärlingsvux och en rad andra vuxenutbildningsreformer. Vi har också gett extra pengar till folkhögskolorna de senaste åren för att ta med dem i diskussionen om vuxenutbildning.

Fru talman! Med ödmjukhet inför att jag inte har mer än sju veckor på posten känner jag mig ändå fortsatt stolt och övertygad om att den här regeringen är på rätt väg.

Anf. 130 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! 35 000 fler platser inom utbildningssektorn har vi i vårt gällande budgetförslag. Det tycker jag är ganska bra.

Det måste ändå vara så, statsrådet, att om man minskar på vuxenutbildningen med 700 miljoner kronor mellan åren 2011 och 2013 ökar man inte, även om man ökar just i år. Sett över en längre period ökar man inte.

Före 2007 var det så att kommunerna fick pengar till vuxenutbildningen utifrån invånarnas utbildningsnivå. Det var alltså baserat på behov. Detta har statsrådets regering ändrat på. Nu kommer alla pengar i den så kallade påsen. Jag tycker att man ska fundera över om det ska se ut så.

Riksdagen har efter ett S-initiativ gjort ett tillkännagivande om att staten ska återinföra ett riktat statsbidrag till vuxenutbildningen. Men det har man inte brytt sig om att genomföra ännu. Vi hoppas att det finns med i vårens budget.

Jag är lite nyfiken på vad regeringen och kanske framför allt det nya statsrådet egentligen vill ha ut av vuxenutbildningen. Det är ändå en hel del pengar som läggs på vuxenutbildningen, även om jag tycker att det är för lite. Frågan är vad som har hänt efter 2007, då man valde att lägga in pengarna i den så kallade påsen. Har man fått det man ville? Är man nöjd? Det skulle vara intressant om statsrådet i sin sista replik ville utveckla sina tankar kring det.

Fru talman! Slutligen skulle jag vilja påminna statsrådet om att det inte är förbjudet att stjäla goda idéer. Från mitten av 90-talet och ända till 2006 utgick det extra statsbidrag till kommunerna för särskilda utbildningsåtgärder riktade mot arbetslöshet. Kunskapslyftet var en del i det. Tycker inte statsrådet i det läge vi har i dag, med 8 procents arbetslöshet, att detta vore en bra idé att använda sig av för att komma till rätta med den kompetensbrist som vi ser i dag och som kommer att finnas inom allt fler branscher?

Anf. 131 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag har all respekt för att Maria Arnholm är ny. Men jag hörde att hon känner sig lite mer varm i kläderna nu. Det kanske är dags att börja leva upp till förväntningarna.

Då kan det vara bra att prata lite om samhällsekonomi och national-ekonomi. Vi ska ha klart för oss hur det står till. Varför har Sverige en ganska stabil ekonomi? Jo, därför att vi efter 90-talskrisen satte upp ramar i riksdagen. Vi satte upp ramar med utgiftstak för att få ordning och reda. Det var under den socialdemokratiska regeringens tid. Vi städade upp efter det som skett. De ramarna gäller fortfarande. Dem har inte den borgerliga regeringen tagit bort. Alltså har vi ordning och reda i ekonomin. Vi följer de böcker som vi satte upp. Det är bra att den borgerliga regeringen inte har slarvat bort detta. Det är ordning och reda för att vi satte upp de reglerna.

Maria Arnholm hänvisar till att kommunerna har överskott. Jag måste förklara hur det går till. När en kommun gör en budget gör den en budget på hur mycket pengar den förväntar sig att få, det vill säga skatteintäkter och hur mycket den förväntar sig att få av staten.

Nu får de inte särskilt mycket uppräkningsav staten längre. Alltså drar de ned på förväntningarna. De kan inte öka på. De räknar med: Nästa år får vi bara så här mycket pengar att röra oss med. Då gör de en budget utifrån det.

När året har gått summerar de och ser att det blir lite över. Det är därför som man varje år ser ett visst överskott. Det kan vara pedagogiskt svårt att förstå och svårt att förstå även hos väljarna. Men så ligger det till.

Det är därför man måste satsa mer på kommunerna hela tiden eftersom det kostar alltmer och vi vill ha bra reformer och god service till medborgarna. Så ligger det till.

Anf. 132 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag får börja med att svara Monica Green. Jag har svårt att ta in allt på en gång och sortera upp det.

Man måste väl ändå utgå från, Monica Green, att kommuneekonomerna vet vad de håller på med. Om det är så att de säger att de har pengar och vi säger att vi ändå vet bättre än de är det en pedagogik som jag inte riktigt begriper.

Jag är av uppfattningen att det finns en bra record och bra saker som alla regeringar har gjort. Det måste vara fantastiskt att känna, Monica Green, att även om det inte är en socialdemokratisk regering är det tack vare den som det också sker bra saker nu.

Jag är övertygad om att den förra socialdemokratiska regeringen gjorde bra saker. Men det är svårt att säga att den lyckade ekonomiska politik som denna regering har fört bara är lyckad tack vare regeringen som satt innan. Vi får nog ge Anders Borg och den alliansregering som jag nu ingått i bara sju veckor viss kredd för det.

När det gäller det Gunilla Svantorp sade har jag svårt att se att de 30 miljarder ytterligare sedan 2006 som regeringen har gett till kommunerna och de stora satsningar som har gjorts på vuxenutbildning år efter år och nu senast med 7,1 miljarder det här året inte skulle vara ett kunskapslyft som är värt en viss respekt.

De svårigheter som ligger i lågkonjunkturen och att vi har svårt att alla gånger klara att få ihop matchningen är någonting som vi fortsätter att arbeta med.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

23 § Svar på interpellation 2012/13:264 om den ojämställda arbetsmarknaden

Anf. 133 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att minska den stora löneskillnaden mellan män och kvinnor. Hon har också frågat vad jag avser att göra för att kvinnor ska ha samma möjlighet till heltid som män har.

Inledningsvis vill jag instämma i att löneskillnaderna är för stora och att det är ett stort problem.

Enligt Medlingsinstitutets årsrapport har löneskillnaden mellan kvinnor och män sakta minskat sedan 2005. År 2011 var kvinnornas medel-lön i genomsnitt 86 procent av männens, alltså en skillnad på 14 procent. Tar man hänsyn till faktorerna ålder, yrke, sektor, arbetstid och utbildning blir den oförklarade skillnaden 5,9 procent.

Lönegapet minskar alltså, men alldeles för långsamt.

Löneskillnaderna beror på att kvinno- och mansdominerade yrken värderas olika, på att kvinnor i högre grad jobbar deltid och på regelrätt diskriminering. Många aktörer har ett ansvar för detta.

Regeringen arbetar på flera sätt med att komma till rätta med löneskillnaderna. Jag vill här inledningsvis nämna tre:

För det första är en viktig grund för en jämställd arbetsmarknad att bryta könsstereotypa studieval. Regeringen har därför under senare år genomfört insatser för att minska förekomsten av sådana studieval till gymnasieskola och högskola.

För det andra är kvinnor fortfarande underrepresenterade på ledande befattningar i näringslivet. Regeringen har därför gett Statistiska centralbyrån i uppdrag att fördjupa kunskaperna om bakomliggande faktorer, attityder, värderingar med mera som kan styra utvecklingen.

För det tredje vill jag nämna att regeringen i februari i år gett ett uppdrag till Diskrimineringsombudsmannen om en större och mer sammanhållen tillsyn över tillämpningen av bestämmelserna om lönekartläggning. Uppdraget till Diskrimineringsombudsmannen löper under perioden 2013–2014, och totalt avsätts 9 miljoner kronor. Inom ramen för detta uppdrag ska också universitetens och högskolornas arbete med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen ses över.

Jag delar Monica Greens syn på det ofrivilliga deltidsarbetet. Forskning visar tydligt att frånvaro från arbetsmarknaden har en negativ effekt på lönen oavsett om den beror på deltidsarbete, sjukfrånvaro eller föräldraledighet. Kvinnors högre grad av deltidsarbete och frånvaro från arbetet har stor betydelse för den ekonomiska ojämställdheten.

Många kvinnor i offentlig sektor arbetar mindre än de skulle vilja. Åtgärder mot ofrivilligt deltidsarbete i denna del av arbetsmarknaden är

ett ansvar för oss politiker, och jag hoppas att Monica Green, precis som jag, tar upp den frågan med sina partikamrater i kommuner och landsting.

Ett mer jämställt vardagsliv där omsorgen om nära och kära, det obetalda arbetet i hemmet och föräldraledigheten delas mer lika har slutligen betydelse för och kan minska lönegapet. Det är min förhoppning att den förenkling av jämställdhetsbonusen som införts ska främja ett mer jämställt föräldraskap.

Anf. 134 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack för svaret. Vi är överens om mycket. Det går alldeles för långsamt. Det är till och med så att väldigt många kvinnor nu upplever en backlash.

Maria Arnholm har många fina synpunkter och har en jämställdhets-syn som man skulle kunna göra mycket av. Förväntningarna blir stora på jämställdhetsministern. Vi har väldigt mycket att göra på jämställdhetsområdet. Det har stått still, och vi upplever en backlash. På vissa områden går det lite framåt, och på andra områden går det bakåt.

Kvinnor som jobbar inom hotell och restaurang och inom handeln upplever just nu en väldigt svår arbetssituation. Vissa har fasta anställningar, men det är väldigt få. Väldigt många har osäkra anställningar.

En del kvinnor får gå omkring med mobilen i handen eller sova med den på natten för att kunna snabbt vara den första som säger ja på ett sms för att få dagens tillfälliga arbete. Så är det inom handeln, hotell och restaurang och inom vården.

Det är kvinnor som upplever det på det sättet. Så kan vi inte ha det. Det är dels de osäkra anställningarna, dels att kvinnor tvingas jobba deltid. Den ofrivilliga deltiden är ett stort aber både för jämställdheten och också för ekonomin i landet.

Kvinnor borde erbjudas heltid. Där är vi helt överens. Då måste vi båda två se till att vi går från ord till handling. Det handlar om att vi politiker talar om att vi nu ska ha heltid i det här landet och att det är normen.

Det kan jämställdhetsministern göra om hon vill och om hon vill vara med och peka med hela handen och se till att kvinnor får det bättre och att vi får en bättre jämställdhetssituation.

Maria Arnholm känner till att kvinnorna har 85 procent av männens löner om man räknar på en heltid. Om man slår ut det på ett helt arbetsliv innebär det att männen tjänar 3,6 miljoner mer än kvinnorna. Det är fruktansvärt orättvist och mycket ojämnt. Vi måste göra någonting åt detta.

Maria Arnholm tyckte inte att jag skulle säga att allting var bra när sossarna styrde, men vi hade i alla fall lönekartläggningar varje år. Vi införde det för alla företag som hade fler än tio anställda. Det var en mycket bra åtgärd eftersom man upptäckte saker. Man upptäckte att det var fel. Man belyste skevheterna. 90 procent av de fel man upptäckte handlade om kvinnors löner, och man kunde rätta till det.

Nu har ni ändrat på det och säger att det bara ska vara lönekartläggning vart tredje år och bara för företag med fler än 25 anställda. Det gör att man tappas fart. Man ser inte de här felen varje år. Man får bygga upp rutinerna vart tredje år i stället för att ha det som en naturlig genomgång varje år.

Det är en mycket bra åtgärd som Maria Arnholm skulle kunna vidta omedelbart. Maria Arnholm skulle kunna säga: Nu är jag ny jämställdhetsminister. Jag inser att det här var fel. Jag inser att den borgerliga regeringen gjorde fel. Jag ser till att det nu blir lönekartläggning varje år.

Det finns andra saker som Maria Arnholm också kan göra när det gäller bemanning i vård och omsorg, men det återkommer jag till i nästa inlägg.

Prot. 2012/13:76

12 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 135 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag hämtar mycket av min kraft och energi ur dessa 3,6 miljoner. Det gör mig så upprörd varje gång jag tänker på det. Första gången som huvudsekreteraren i regeringens delegation för jämställdhet i arbetslivet presenterade detta för mig blev det en tydlig ögonöppnare för något jag redan visste, och det blir också väldigt lätt att tala om det. Jag tillhör inte dem som säger att politiken inte kan göra någonting åt detta. Jag tror att det viktigaste vi kan göra kan vi göra i vår roll som arbetsgivare.

Jag lyssnade på Anders Knappe, ordförande i Sveriges Kommuner och Landsting, häromdagen. Han sade just: Jag förstår inte varför politiker säger att de inte kan göra någonting åt det. Det är politiker som bestämmer hur det ska vara i Sveriges kommuner och landsting.

Jag vill vara med och dra mitt strå till stacken för att vi där ska jobba med rimliga löner och heltids- och deltidfrågan. Jag håller verkligen med om det.

Anders Knappe kunde också vittna om att de nästan 250 miljoner som Sveriges kommuner och landsting har fått i HAJ-pengar, jämställdhetsintegreringspengar, håller på att ge resultat. Runt om i landet har man jobbat i myllan, i den enskilda kommunen, i den enskilda kommunledningen och i den enskilda personalavdelningen, med sådana här frågor. Han berättade om hur han och de ledande företrädarna från båda sidor av politiken åker runt och predikar, talar om och förankrar detta. Jag tror att det är en framkomlig och viktig väg att arbeta med.

Precis som Monica Green säger ändrade den här regeringen de aktiva åtgärderna med lönekartläggning från varje år till vart tredje år och från bolag med 10 anställda till bolag med 25 anställda. Man kan konstatera att under den tid som det har gällt har vi ännu så länge inte sett några försämringsringar utan en pytteliten förbättring av löneskillnaderna. Det är naturligtvis svårt att dra några slutsatser av det. De här effekterna kan också komma längre fram.

Det finns en utredning som tittar på och utvärderar de här aktiva åtgärderna. Den kommer att lämna förslag till mig i november 2013. Då får vi se om det blir som Monica Green hoppas, det vill säga att det kommer att finnas resultat som stöder att det verkligen har varit en försämringsring. Det kommer kanske också fram förslag till ytterligare förbättringar.

Det finns många arbetsgivare som också tycker att det var ett jättebra verktyg eftersom de fick syn på saker som de inte såg annars. Men det finns också en del kritik från både facket och arbetsgivarna mot hur kartlägningsverktyg var uppbyggt. Det finns kanske till och med möjligheter att effektivisera det och göra det bättre. Jag ser fram emot vad den utredningen ska visa.

Under tiden får vi hoppas att Diskrimineringsombudsmannen, med de extra resurser som regeringen har tilldelat, effektivare och bättre kommer att kunna tillse att lagen efterlevs i sin nuvarande utformning.

Anf. 136 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Det är bra. Jag förväntar mig att lönekartläggningen kommer. Jag kan inte tänka att det kan bli något annat resultat. Vi får tåla oss till dess eftersom Maria Arnholm vill vänta på utredningen. Den borgerliga regeringen har vant sig vid att kan man inte skylla saker på sossarna kan man skylla på den internationella krisen eller stoppa in sakerna i en utredning så att man inte får någonting gjort. Se då till att inte stoppa in det här i en ny utredning när resultatet kommer!

Nu ska jag berätta en sak för ministern. Om kommunerna ska kunna påverka kvinnors möjligheter att jobba heltid, kvinnors möjligheter att få rättvisa löner och kvinnors möjligheter att slippa ha håltimmar mitt på dagen och i stort sett jobba gratis eller vara kvar på jobbet i tre timmar måste kommunerna faktiskt ha pengar.

Jag insåg helt nyligen att Maria Arnholm inte riktigt har klart för sig att kommunerna behöver pengar. Ni har valt att satsa på skattesänkningar för dem som har det allra bäst. Det är er huvudprincip med jobbskatteavdragen och andra skattesänkningar som har gynnat högavlönade allra mest. Det har också gynnat de lågavlönade lite grann, men de högavlönade har fått allra mest. Ni har valt att satsa på det. Därför har ni inte kunnat satsa på kommuner och landsting i den utsträckning som hade behövts.

Maria Arnholm säger att kommunerna säger att de har pengar. Eftersom man gör ett bokslut vid årets slut tror Maria Arnholm att de är nöjda med det. Som kommunpolitiker kan jag berätta att jag sitter i en kommun där man får ett överskott, och ändå drar man ned på äldreomsorgen. Det ska dras ned 25 miljoner på äldreomsorgen i Skövde kommun, i en kommun som säger att den har överskott. Jag kan förstå att det är svårt att förstå. Man gör en budget i början av året, sedan drar man ned efter det och sedan blir det ett litet överskott. Men man behöver pengar.

Ni i den borgerliga regeringen satsade lite grann på kommunerna under valåret 2010 för att det skulle se bra ut. Regeringsföreträdarna sade: Vi vill inte att de säger upp personer just nu. Det var underförstått att man inte vill att de ska göra det under ett valår. Men nu har ni inte satsat. Ni har inte genomfört några nya reformer, men ni säger att det ska vara en satsning på äldreomsorgen och på mindre förskolegrupper med mer förskolepersonal och fler lärare.

Det behövs pengar för att man ska kunna utnyttja sin makt som politiker i kommunerna. Kommunpolitikerna vill erbjuda alla heltid, men det anser sig inte ha råd eftersom de har mindre pengar att röra sig med. Jag tror att Maria Arnholm behöver sätta sig in i detta lite mer. Jag insåg att det finns mer att lära där. Det kan vi alla göra. Vi kan alla lära oss mer om saker och ting.

Vi borde kanske också säga någonting om föräldraförsäkringen eftersom Maria Arnholm är medveten om att kvinnor förlorar både i lön och i karriärmöjligheter när de är borta. Det är alldeles för få pappor som tar ut föräldraförsäkring. Enligt TCO:s pappaindex är det 51 år kvar tills

vi har ett jämnt uttag i föräldraförsäkringen om det fortsätter i den här takten. Nästan var femte pappa tar inte ut någon föräldraledighet alls. Har Maria Arnholm någon kommentar till det?

Prot. 2012/13:76
12 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 137 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag ska försöka att vara lagom ödmjuk. Jag har trots allt någon koll på saker och ting. Det är inte så att Sveriges kommuner drivs med statliga pengar. Monica Green får det låta som om det är staten som håller i hela påsen och tjuvhåller på en massa pengar som inte finns i kommunerna. Kommunerna har pengar. Kommunerna har egen beskattningsrätt. Kommunerna har fått 30 miljarder mer sedan 2006.

Jag känner inte igen mig i bilden av att borgerliga politiker egentligen vill illa men ger lite pengar när det är valår. Det är inte min uppfattning vare sig som väljare eller politiker eller statsråd.

När det gäller utredningar är det en gammal god metod som både socialdemokrater och borgerliga partier alltid använt. Funderar man på en sak ber man någon titta lite på det innan man utvecklar det. Jag tror att vi kan vara överens om att det är bra sätt att jobba, att inte bara gå på magkänsla utan försöka skaffa sig kunskaper om de förändringar man ska göra.

När det gäller föräldraförsäkringen och uttaget av föräldradagar är jag av uppfattningen att det är mycket angeläget att öka jämlikheten i uttaget. Den dag vi har jämställda löner har vi också jämställda föräldrar, och ditåt måste vi. En av de bästa sakerna jag var med om när jag förra gången jobbade politiskt i början av 90-talet med Bengt Westerberg var när den första pappamånaden infördes. Nu har vi också en andra pappamånad.

Regeringen har satsat på jämställdhetsbonus för att pröva ett annat sätt att ytterligare öka uttaget. Det har fungerat i ett år på ett rimligt sätt, och det finns anledning att avvakta hur det fungerar. Om det inte fungerar som vi hoppas ser jag framför mig att vi får överväga andra lösningar för att fortsätta utveckla föräldraförsäkringen och för att nå målet om ett jämställt uttag.

Anf. 138 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Maria Arnholm tyckte att jag skulle ge en eloge, och då passar jag på att göra det. Pappamånaden var bra, och Bengt Westerberg gjorde en bra sak när han tillsatte den första mansarbetsgruppen och också införde pappamånaden.

När det gäller kommunerna är det klart att regeringen inte tjuvhåller på några pengar. Ni slösar bort dem med skattesänkningar i stället. Ni slösar bort dem till dem som har det allra bäst i stället för att satsa där det behövs mest, på vård, skola och omsorg.

Det är sant att kommunerna har egen beskattningsrätt, men då vill det till att människor arbetar. Ni har misslyckats med jobben. Vi har en högre arbetslöshet nu än 2006. 70 000 personer är långtidsarbetslösa. Ungdomsarbetslösheten är över 20 procent. Den öppna arbetslösheten är över 8 procent.

Ni har påstått att ni har en jobbpolitik, men nu visar det sig att det inte är sant. Ni har ingen jobbpolitik eftersom arbetslösheten bara ökar.

Sysselsättningsgraden har minskat. En del borgerliga politiker säger att det är för att vi har blivit fler i landet. Men man måste räkna alla invånare. Man kan inte strunta i att räkna med de nya. Det är klart att vi måste räkna alla. Man kan inte skylla på att vi har blivit fler och att det därför är svårare.

Nej, ni har misslyckats med er jobbpolitik. Därför har kommunerna det mycket tuffare med sin ekonomi.

Ni har misslyckats med jobben och tyvärr också, än så länge, med jämställdheten eftersom många kvinnor upplever en backlash. Maria Arnholm har en tuff uppgift, och jag välkomnar dig att ta itu med den.

Anf. 139 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Fru talman! Jag känner verkligen att jag har en tuff och viktig uppgift, och jag tar mig an den med stor energi och gott hopp om att kunna vara med och föra jämställdheten i Sverige ett litet steg framåt.

Monica Green tar upp skattesänkningarna och uppberor att vi ger pengar till de rika. Motivet och ambitionen med regeringens skattepolitik är att det ska löna sig för fler människor att arbeta och att man ska få ut fler människor i arbete.

Den kvinnliga förvärvsfrekvensen har ökat från 80 till 82 procent. Sysselsättningsgraden har, såvitt jag vet, ökat, men Monica Green säger att den har minskat. Vi får väl fortsätta tröta om det.

Det är ofrånkomligt när man gör skattesänkningar att de som har högst inkomster tjänar mest på det. Det motsatta resonemanget skulle vara att om man tog alla pengar i skatt skulle man ha råd till vad som helst. Jag tycker som Monica Greens före detta partiledare att det är häftigt att betala skatt. Det är häftigt att leva i ett samhälle där vi gemensamt hjälps åt att investera, satsa på utbildning och ta hand om dem som har det svårast. Det måste dock vara på ett sätt och på en nivå som också gynnar arbete. Att kvinnor ska få mer i plånboken måste handla om att de får högre löner och inte att vi tar ut högre skatter.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:79 Godkännande av ett irländskt protokoll som ska fogas till EU-fördraget och EUF-fördraget

2012/13:83 Bosättningskravet vid biluthyrning

2012/13:84 Olagligt statsstöd

2012/13:95 Ändrad beslutskompetens i vissa ärenden på bank- och försäkringsområdena

2012/13:108 Förstärkt straffrättsligt skydd vid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning

2012/13:111 En skärpt sexualbrottslagstiftning

Civilutskottets betänkanden
2012/13:CU8 Familjerätt
2012/13:CU16 Förkortad tid för styrelseledamöters personliga betal-
ningsansvar

Kulturutskottets betänkanden
2012/13:KrU5 Kultur och fritid för barn och unga
2012/13:KrU6 Kultur för alla

25 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 8 mars

2012/13:326 Tillgång till resandestatistik
av *Lars Eriksson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 12 mars

2012/13:327 Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 19 mars.

26 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 8 mars

2012/13:372 Förstörande av tjänliga livsmedel
av *Johan Löfstrand* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:373 Fristående myndighet för polisutredningar
av *Lena Olsson* (V)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 12 mars

2012/13:374 Arbetsförmedlingens roll i kompetensförsörjningen
av *Roger Haddad* (FP)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:375 Säkerheter vid undersökningstillstånd

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:376 Lantbrukets utveckling

av *Peter Hultqvist* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 mars.

27 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 8 mars

2012/13:341 Biståndet och försvarsindustrin

av *Annika Lillemets* (MP)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

2012/13:342 Östergötland som testregion för ett effektivare bistånd

av *Annika Lillemets* (MP)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

den 12 mars

2012/13:349 Det fortsatta arbetet med den biståndspolitiska plattformen

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 mars.

28 § Kammaren åtskildes kl. 22.06.

Prot. 2012/13:76
12 mars

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.59,
av andre vice talmannen därefter till och med 19 § anf. 100 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till näringsutskottet	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	1
5 § Anmälan om inkomna upppteckningar från EU-nämndssammanträden	2
6 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
8 § Förnyad bordläggning	2
9 § Svar på interpellation 2012/13:290 om polisens prioritering av utvisningar	3
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	3
Anf. 2 SARA KARLSSON (S)	3
Anf. 3 ALI ESBATI (V)	5
Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	5
Anf. 5 SARA KARLSSON (S)	7
Anf. 6 ALI ESBATI (V)	8
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	8
Anf. 8 SARA KARLSSON (S)	9
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M)	10
10 § Svar på interpellation 2012/13:231 om tonnageskatten och regeringens sjöfartspolitik	10
Anf. 10 Finansminister ANDERS BORG (M)	10
Anf. 11 LARS JOHANSSON (S)	11
Anf. 12 ULF BERG (M)	12
Anf. 13 CHRISTINA OSKARSSON (S)	13
Anf. 14 Finansminister ANDERS BORG (M)	13
Anf. 15 LARS JOHANSSON (S)	14
Anf. 16 ULF BERG (M)	16
Anf. 17 CHRISTINA OSKARSSON (S)	16
Anf. 18 GUNNAR ANDRÉN (FP)	17
Anf. 19 Finansminister ANDERS BORG (M)	18
Anf. 20 LARS JOHANSSON (S)	19
Anf. 21 Finansminister ANDERS BORG (M)	19
11 § Svar på interpellation 2012/13:245 om statsbudgeten och jämställdheten	20
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M)	20
Anf. 23 MARIE NORDÉN (S)	20
Anf. 24 FINN BENGTSSON (M)	21
Anf. 25 CARL B HAMILTON (FP)	23
Anf. 26 Finansminister ANDERS BORG (M)	24
Anf. 27 MARIE NORDÉN (S)	25
Anf. 28 FINN BENGTSSON (M)	26
Anf. 29 CARL B HAMILTON (FP)	27
Anf. 30 MONICA GREEN (S)	27

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M)	28	Prot. 2012/13:76
Anf. 32 MARIE NORDÉN (S).....	29	12 mars
Anf. 33 MONICA GREEN (S).....	30	
Anf. 34 Finansminister ANDERS BORG (M)	30	
12 § Svar på interpellation 2012/13:289 om det femte		
jobbskatteavdraget	31	
Anf. 35 Finansminister ANDERS BORG (M)	31	
Anf. 36 MARKUS WIECHEL (SD)	31	
Anf. 37 GUNNAR ANDRÉN (FP)	32	
Anf. 38 Finansminister ANDERS BORG (M)	32	
Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD)	33	
Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M)	33	
Anf. 41 MARKUS WIECHEL (SD)	34	
Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M)	34	
13 § Svar på interpellationerna 2012/13:301 och 313 om		
bibliotekslån och författarsättning.....	34	
Anf. 43 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M).....	34	
Anf. 44 TINA EHN (MP).....	35	
Anf. 45 BENGT BERG (V)	36	
Anf. 46 ULF NILSSON (FP)	37	
Anf. 47 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M).....	38	
Anf. 48 TINA EHN (MP).....	39	
Anf. 49 BENGT BERG (V)	40	
Anf. 50 ULF NILSSON (FP)	41	
Anf. 51 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M).....	41	
Anf. 52 TINA EHN (MP).....	42	
Anf. 53 BENGT BERG (V)	43	
Anf. 54 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON		
LILJEROTH (M).....	43	
14 § Svar på interpellation 2012/13:304.....	44	
15 § Svar på interpellation 2012/13:288 om jobbskapande		
näringslivsutveckling	44	
Anf. 55 Statsrådet PETER NORMAN (M)	44	
Anf. 56 ISAK FROM (S)	44	
Anf. 57 Statsrådet PETER NORMAN (M)	45	
Anf. 58 ISAK FROM (S)	46	
Anf. 59 Statsrådet PETER NORMAN (M)	47	
Anf. 60 ISAK FROM (S)	47	
Anf. 61 Statsrådet PETER NORMAN (M)	48	
Ajournering.....	48	
Återupptagna förhandlingar	48	
16 § Svar på interpellation 2012/13:293 om		
sjukpenninggrundande inkomst, SGI, för företagare som		
driver aktiebolag	48	
Anf. 62 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	48	

Anf. 63 GUNVOR G ERICSON (MP)	49
Anf. 64 FINN BENGTTSSON (M).....	50
Anf. 65 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	51
Anf. 66 GUNVOR G ERICSON (MP)	51
Anf. 67 FINN BENGTTSSON (M).....	52
Anf. 68 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	53
Anf. 69 GUNVOR G ERICSON (MP)	53
Anf. 70 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	54
17 § Svar på interpellation 2012/13:283 om tidigareläggning av Ostlänkens öppnande	54
Anf. 71 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	54
Anf. 72 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	55
Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	56
Anf. 74 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	57
Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	58
Anf. 76 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	59
Anf. 77 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	59
18 § Svar på interpellation 2012/13:291 om färjetrafiken till och från Gotland.....	60
Anf. 78 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	60
Anf. 79 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	61
Anf. 80 SIV HOLMA (V)	62
Anf. 81 GUSTAF HOFFSTEDT (M)	63
Anf. 82 TINA EHN (MP)	63
Anf. 83 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	64
Anf. 84 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	65
Anf. 85 ANDERS ÅKESSON (C).....	66
Anf. 86 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	66
Anf. 87 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	67
Anf. 88 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	68
Anf. 89 SIV HOLMA (V)	69
Anf. 90 GUSTAF HOFFSTEDT (M)	70
Anf. 91 TINA EHN (MP)	70
Anf. 92 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	71
Anf. 93 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	71
Anf. 94 ANDERS ÅKESSON (C).....	72
Anf. 95 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	72
Anf. 96 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	73
Anf. 97 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	74
Anf. 98 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	74

19 § Svar på interpellation 2012/13:235 om alternativ till teknikneutralitet.....	75
Anf. 99 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	75
Anf. 100 JENS HOLM (V).....	76
Anf. 101 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	77
Anf. 102 JENS HOLM (V).....	78
Anf. 103 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	79
Anf. 104 JENS HOLM (V).....	80
Anf. 105 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	81
20 § Svar på interpellation 2012/13:267 om vindkraft i Hanöbukten	82
Anf. 106 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	82
Anf. 107 JOSEF FRANSSON (SD).....	83
Anf. 108 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	84
Anf. 109 JOSEF FRANSSON (SD).....	85
Anf. 110 MIKAEL JANSSON (SD).....	86
Anf. 111 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	86
Anf. 112 JOSEF FRANSSON (SD).....	87
Anf. 113 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	88
21 § Svar på interpellationerna 2012/13:260 och 272 om en bra och tillgänglig förskola.....	89
Anf. 114 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	89
Anf. 115 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	90
Anf. 116 JOHAN ANDERSSON (S).....	91
Anf. 117 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	92
Anf. 118 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	93
Anf. 119 JOHAN ANDERSSON (S).....	94
Anf. 120 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	94
Anf. 121 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	95
Anf. 122 JOHAN ANDERSSON (S).....	96
Anf. 123 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	96
22 § Svar på interpellation 2012/13:262 om omskolning till kommande bristyrke.....	97
Anf. 124 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	97
Anf. 125 GUNILLA SVANTORP (S).....	97
Anf. 126 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	98
Anf. 127 GUNILLA SVANTORP (S).....	99
Anf. 128 MONICA GREEN (S).....	100
Anf. 129 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	100
Anf. 130 GUNILLA SVANTORP (S).....	101
Anf. 131 MONICA GREEN (S).....	102
Anf. 132 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	102
23 § Svar på interpellation 2012/13:264 om den ojämställda arbetsmarknaden	103
Anf. 133 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	103
Anf. 134 MONICA GREEN (S).....	104
Anf. 135 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	105
Anf. 136 MONICA GREEN (S).....	106

Anf. 137 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	107
Anf. 138 MONICA GREEN (S)	107
Anf. 139 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	108
24 § Bordläggning.....	108
25 § Anmälan om interpellationer	109
26 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	109
27 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	110
28 § Kammaren åtskildes kl. 22.06.	111

Tryck: Elanders, Vällingby 2013